

ผลของการใช้กรณีตัวอย่างที่มีต่อการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเมตตากรุณา
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดภาชี
เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร

สารนิพนธ์
ของ
นายธนิษฐ จ่านงค์ผล

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา
มีนาคม 2548
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

388.611
18.6.48
26

ผลของการใช้กรณีตัวอย่างที่มีต่อการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเมตตากรุณา
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดภาชี
เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร

บทคัดย่อ
ของ
นายธนิษฐ จำนงค์ผล

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา
มีนาคม 2548

1 260026

ธนินทร จำนงค์ผล. (2547). ผลของการใช้กรณีตัวอย่างที่มีต่อการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเมตตาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดภาชี เขตวัดนา กรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ : รองศาสตราจารย์เวณีกริทอง

การวิจัยครั้งนี้จุดมุ่งหมาย เพื่อศึกษาผลของการใช้กรณีตัวอย่างที่มีต่อการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดภาชี เขตวัดนา กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2547 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเมตตาคุณาณ้อย จำนวน 28 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่ายจากประชากร แล้วสุ่มอย่างง่ายอีกครั้งหนึ่งเป็นกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 14 คน กลุ่มทดลองได้รับการใช้กรณีตัวอย่าง แต่กลุ่มควบคุมไม่ได้รับการใช้กรณีตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้คือ โปรแกรมการใช้กรณีตัวอย่าง และแบบสอบถามความมีเมตตาคุณาณ สสถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล คือ t - test

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. นักเรียนมีเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเมตตาคุณาณเพิ่มขึ้น หลังจากได้รับการใช้กรณีตัวอย่าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. นักเรียนมีเหตุผลเชิงจริยธรรม ด้านความเมตตาคุณาณเพิ่มขึ้น หลังจากไม่ได้รับการใช้กรณีตัวอย่าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. นักเรียนที่ได้รับการใช้กรณีตัวอย่าง มีเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเมตตาคุณาณเพิ่มขึ้นมากกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการใช้กรณีตัวอย่าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

THE EFFECT OF CASE MORAL REASONING : THE KINDNESS AND COMPASSION
OF PRATHOM SUKSA IV STUDENTS OF WAT PASEE SCHOOL
IN KHET WATTANA, BANGKOK

AN ABSTRACT
BY
MR. TANINTORN JUMNONGPON

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree in Educational Psychology
at Srinakharinwirot University
March 2005

Tanintorn Jomnongpon. (2005). *The Effect of Case Moral Reasoning : The Kindness and Passion of Prathom Suksa IV Students of Wat Pasee School in Khet Wattana, Bangkok*. Master's Project, M.Ed. (Educational Psychology). Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University. Project Advisor : Assoc. Prof. Waythanee Greethong.

The purpose of this experimental research was to study the effect case on moral reasoning : The kindness and passion of Prathom Suksa IV students of Wat Pasee School in Khet Wattana, Bangkok in the academic year 2004. The 28 subjects were randomly selected from Prathom Suksa IV students whose moral reasoning : The kindness and passion were lower than percentile rank of 25. They were randomly divided into the experimental group and the control group. Each group consisted of 14 students. The experimental group was exposed to case whereas the control group was not. The instruments used for the experimental group were the case program and the moral reasoning : The kindness and passion questionnaires. The data was analyzed by t – test.

The results were as follows :

1. The morale reasoning : The kindness and passion of Prathom Suksa IV students who were exposed to case was significantly higher than before the experiment at .01 level.
2. The moral reasoning : The kindness and passion of Prathom Sukas IV students who were not exposed to case example was significantly higher than before the experiment at .01 level.
3. The morale reasoning : The kindness and passion of Prathom Suksa IV students who were exposed to case example was significantly higher than those who was not exposed to case example at .01 level.

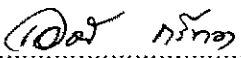
อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร และคณะกรรมการสอบ
ได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

.....

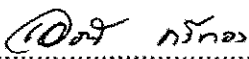
(รองศาสตราจารย์ เวธนี กริทอง)

ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร

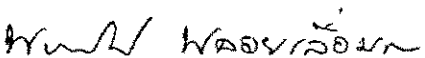
.....

(รองศาสตราจารย์ เวธนี กริทอง)

คณะกรรมการสอบ

..........ประธาน

(รองศาสตราจารย์ เวธนี กริทอง)

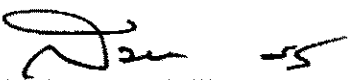
..........กรรมการสอบสารนิพนธ์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พรรณรัตน์ พลอยเลื่อมแสง)

..........กรรมการสอบสารนิพนธ์

(อาจารย์ ดร. พาสนา จุฬรัตน์)

อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษา
มหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..........คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

(รองศาสตราจารย์ ดร. สมชาย ชูชาติ)

วันที่ 11 เดือน สิงหาคม พ.ศ. 2548

ประกาศคุณูปการ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยดี โดยได้รับความกรุณาจาก รองศาสตราจารย์ เวชณี กรีทอง อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ และประธานสอบปากเปล่าสารนิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรรณรัตน์ พลอยเลื่อมแสง และอาจารย์ ดร.พาสนา จุลรัตน์ กรรมการสอบปากเปล่าสารนิพนธ์ ที่กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ พร้อมทั้งชี้แนะแนวทาง ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณทุกท่าน เป็นอย่างยิ่งไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรรณรัตน์ พลอยเลื่อมแสง อาจารย์ วิไลลักษณ์ พงษ์โสภา และอาจารย์ ดร.พาสนา จุลรัตน์ ที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ที่กรุณาให้คำปรึกษา และแนะนำ

ขอขอบขอบพระคุณ นางสาวพรภัสส์ แดงบรรจง อาจารย์ใหญ่โรงเรียนวัดภาชีที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์ อนุญาตให้เก็บข้อมูล เพื่อการพัฒนาเครื่องมือวิจัย

ขอขอบคุณ นางจิตรลดา เอ็มแบน ที่ให้ความช่วยเหลือเกี่ยวกับการวิจัยตลอดมา

ขอขอบคุณนางสาวทิพาพรรณี โตกุดเวียน ที่ให้ความช่วยเหลือและเป็นกำลังใจที่ดีตลอดมา

ขอขอบใจนักเรียนโรงเรียนวัดภาชี ที่ให้ความร่วมมือในการทดลองเป็นอย่างดี

ท้ายที่สุดผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ บิดา มารดา ที่ให้ชีวิต ความรักความห่วงใย อย่างยิ่งแก่ผู้วิจัยเสมอมา และคณาจารย์ทุกท่านที่มีส่วนในการวางรากฐานทางการศึกษา และประสิทธิประสาทวิชาความรู้แก่ผู้วิจัย

ธนินทร จำนงค์ผล

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	4
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า.....	5
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า.....	5
การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	5
ตัวแปรที่ศึกษา.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
กรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้า.....	8
สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า.....	8
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกรณีตัวอย่าง.....	9
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับกรณีตัวอย่าง.....	9
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกรณีตัวอย่าง.....	13
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับความเมตตากรรุณา.....	15
เอกสารที่เกี่ยวกับความเมตตากรรุณา.....	15
งานวิจัยที่เกี่ยวกับความเมตตากรรุณา.....	21
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม.....	22
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม.....	22
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม.....	29
3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	32
แหล่งข้อมูลและกลุ่มตัวอย่าง.....	32
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	32
วิธีดำเนินการสร้างเครื่องมือ.....	32
แบบแผนการทดลอง.....	35
วิธีดำเนินการทดลอง.....	36
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	36

สารบัญ

บทที่	หน้า
3 (ต่อ)	
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	36
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	38
สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	38
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	38
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	42
สังเขปความมุ่งหมาย สมมติฐาน และวิธีการศึกษาค้นคว้า.....	42
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า.....	43
อภิปรายผล.....	44
ข้อเสนอแนะ.....	47
บรรณานุกรม.....	48
ภาคผนวก.....	53
ภาคผนวก ก.....	54
ภาคผนวก ข.....	87
ภาคผนวก ค.....	99
ภาคผนวก ง.....	103
ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์.....	106

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 แสดงพัฒนาการของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของโคลเบอร์ก	26
2 แสดงผลการทดลองแบบ Randomized Contro Group Pretest – Posttest Design.....	35
3 เปรียบเทียบการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเมตตากรุณาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังที่ได้รับการใช้กรณีตัวอย่าง.....	39
4 เปรียบเทียบการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเมตตากรุณาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังที่ไม่ได้รับการใช้กรณีตัวอย่าง.....	40
5 เปรียบเทียบผลต่างของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเมตตากรุณาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการใช้กรณีตัวอย่างกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ไม่ได้รับการใช้กรณีตัวอย่าง.....	41
6 แสดงโครงสร้างแบบสอบถามการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเมตตากรุณา.....	95
7 เฉลยคะแนนของแบบสอบถามการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเมตตากรุณา.....	96
8 แสดงค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเมตตากรุณา.....	97
9 แสดงคะแนนการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเมตตากรุณาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนและหลังได้รับการใช้กรณีตัวอย่าง.....	100
10 แสดงผลต่างของคะแนนการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเมตตากรุณาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ในกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังได้รับการใช้กรณีตัวอย่าง.....	101
11 แสดงผลต่างของคะแนนการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเมตตากรุณาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ในกลุ่มควบคุม ก่อนและหลังได้รับการใช้กรณีตัวอย่าง.....	102

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้า.....	8

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

สภาพสังคมไทยในปัจจุบันกำลังอยู่ในระยะการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สภาพแวดล้อม สังคม เทคโนโลยีและวัฒนธรรม สืบเนื่องมาจากการได้รับอิทธิพลและทุนนิยม จากตะวันตกที่เน้นการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเป็นสำคัญ ส่งผลให้เกิดความเปลี่ยนแปลง ของวิถีชีวิตความเป็นอยู่ความไม่สมดุลระหว่างความเจริญด้านวัตถุกับความเจริญด้านจิตใจ เกิดค่านิยมของการยกย่องวัตถุเงินทองโดยยึดความก้าวหน้าของวัตถุเป็นเครื่องมือวัดความ เจริญมากกว่าการยกย่องบุคคลที่มีคุณงามความดี เกิดค่านิยมที่เน้นการแข่งขันเพื่อความสำเร็จ ความก้าวหน้าทางวัตถุของแต่ละบุคคลมากที่สุด มองข้ามความหมายของการอยู่ร่วมกันใน สังคมอย่างสันติสุข ทำให้เกิดการเอารัดเอาเปรียบ การใช้อุบายฉ้อฉลซึ่งกันและกันเพื่อให้ได้ ซึ่งความสำเร็จและความก้าวหน้า โดยไม่คำนึงถึงคุณค่าของบุคคลอื่น สังคมจึงเต็มไปด้วย ความฟุ้งเฟ้อ แ่่งแย่ง แข่งขัน ไม่อดทน ขาดระเบียบวินัย ขาดความรับผิดชอบและคำนึงถึง ผลประโยชน์ส่วนตนมากกว่าประโยชน์ส่วนรวม จริยธรรมที่เป็นแบบแผนของความประพฤติที่ ดีอันนำไปสู่ความสุขเสมอกันของสังคมจึงถูกละเลย (อำนวย ทะพิงค์แกและชยันต์ วรธนะ ภูติ. 2522 : 36–37) การแก้ปัญหาด้วยวิธีการที่รุนแรงของประชาชนเกิดขึ้นให้เห็นมากมาย และมีแนวโน้มสูงขึ้นเป็นลำดับ อยู่ในภาวะวิกฤตที่จำเป็นต้องร่วมกันแก้ไข (พระเมธีธรรมา ภรณ์. 2535 : 120) ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวที่ว่า" ชาติของเรากำลังล้มละลายและต้องการ การกอบกู้วิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจเท่ากับที่กำลังป่วยหนักทางสังคมและจริยธรรมและต้องการ การเยียวยาอย่างเร่งด่วน " (สิปปนนท์ เกตุทัต. 2541 : 7-8) ดังนั้นในการพัฒนาประเทศแนว ใหม่จึงหันมาให้ความสำคัญของการพัฒนาคนแทนการพัฒนาเศรษฐกิจแต่เพียงด้านเดียว ให้ คนเป็นแกนกลางในการพัฒนาซึ่งถูกกำหนดไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับ ที่ 8 (2540 –2544) โดยกำหนดเป้าหมายให้คนทุกคนมีโอกาสได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ ทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญาและจิตใจโดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาด้านคุณธรรมจริย ธรรมของประชาชน ทั้งนี้เครื่องมือที่จะพัฒนาคนที่สำคัญที่สุดคือการศึกษา การศึกษาเป็นพื้น ฐานในการพัฒนาประชากรของประเทศชาติให้เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถและเป็นคนดี มี คุณธรรม จริยธรรม สามารถดำรงชีวิตในสังคมอย่างมีความสุข ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญในการ พัฒนาประเทศที่ถาวรยั่งยืน

ด้วยเหตุนี้การปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมแก่ผู้เรียนจึงมีความสำคัญและเป็นหน้าที่ สำคัญของการจัดการศึกษาในปัจจุบันเพราะการศึกษาในอีกบทบาทหนึ่ง คือ เป็นกระบวนการ ขัดเกลาทางสังคมให้สมาชิกในสังคมมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ดังที่ศักดิ์ชัย นิรัญทวี (2525 : 72, 106) กล่าวว่าการศึกษา คือ เครื่องมืออันสำคัญในการขัดเกลาพฤติกรรมของคนในสังคม ให้เป็นไปตามความปรารถนา ของสังคม

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 จึงได้กำหนดสาระเกี่ยวกับการศึกษาไว้ในมาตรา 81 รัฐต้องจัดการศึกษาอบรมให้เกิดความรู้คู่คุณธรรมและพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้บัญญัติสาระการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรมมีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (มาตรา 6) การจัดการศึกษา ต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม (มาตรา 23) การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานความรู้ด้านต่างๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรมค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ (มาตรา 24) และให้สถานศึกษาจัดการประเมินผู้เรียนโดยพิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ การสังเกตพฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรมและการทดสอบความรู้กันไปในกระบวนการเรียนการสอนตามความเหมาะสมและรูปแบบการศึกษา(มาตรา 26) การประเมินผู้เรียนจึงต้องประเมินด้านคุณธรรมเพื่อให้ผู้เรียนเป็นคนดีมีคุณธรรมต่อไปในอนาคต

การพัฒนาคุณภาพของประชากรของประเทศให้มีประสิทธิภาพนั้นคือการปลูกฝังความเป็นพลเมืองดี ให้แก่ประชาชนในประเทศ ลักษณะความเป็นพลเมืองดีคือการเป็นผู้มีจริยธรรมสูง นั่นคือ การเห็นคุณค่าในตนเอง มีวินัยในตนเองมีความฉลาดทางอารมณ์ ความมีเมตตากรุณา เป็นต้น การพัฒนาคุณภาพคน จึงเป็นสิ่งจำเป็นที่ควรกระทำควบคู่กับการพัฒนาสังคมในด้านอื่นๆด้วย จริยธรรมจัดเป็นปทัสถานและเครื่องกล่อมเกล่าให้มนุษย์ประพฤติกาย วาจา ใจ อย่างมีกติกา การปลูกฝังจริยธรรมในระดับประถมศึกษาพบว่ามีความสำคัญยิ่งด้วยเป็นกลุ่มประชากรที่มีความสำคัญมากเพราะหากได้มีการพัฒนาจิตใจของเด็กในวัยนี้แล้วก็พบว่าเป็นการวางรากพื้นฐานในการพัฒนาจริยธรรมของเด็กในวัยสูงขึ้น (ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร. 2539 : 1)

โรงเรียนเป็นสถาบันการศึกษาที่จัดการศึกษาเพื่อพัฒนาเยาวชนของประเทศชาติให้เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรมสนองต่อนโยบายของชาติและความต้องการของสังคม ดังนั้น สถานศึกษาจึงต้องจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบายและแนวคิดดังกล่าว โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครเป็นสถานศึกษาของรัฐบาลที่มีหน้าที่จัดการศึกษาให้กับเยาวชนซึ่งเป็นอนาคตของชาติให้สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองให้สอดคล้องกับสังคมตามบทบาทหน้าที่ของพลเมืองดี จริยธรรมเป็นลักษณะสำคัญของบุคคลที่สังคมต้องการให้มีอยู่ในสมาชิกของสังคม ซึ่งประกอบด้วย ความรู้เชิงจริยธรรม ทศนคติเชิงจริยธรรม เหตุผลเชิงจริยธรรมและพฤติกรรมเชิงจริยธรรม จากปัญหาดังกล่าวย่อมส่งผลกระทบต่อเยาวชนซึ่งเป็นกำลังในการพัฒนาประเทศให้มีความบ่มพร่องทางจริยธรรมโดยเฉพาะการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม อันเป็นส่วนสำคัญของการเกิดพฤติกรรมต่างๆซึ่งสอดคล้องกับ โคลเบอร์กที่กล่าวว่า การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของบุคคล มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมประเภทต่างๆของบุคคลนั้นๆ เป็นสำคัญ (ดวงเดือน พันธุมนาวินและเพ็ญแข ประจันปัจจนึก อ้างอิงมาจาก Kohlberg. 1969:394-395) ดังนั้น ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย จึงควรช่วยกันเร่งดำเนินการแก้ไขและเสริมสร้าง

จริยธรรมให้แก่เยาวชน

จากการที่ผู้วิจัยเป็นครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร คือ โรงเรียนวัดภาชี เป็นระยะเวลา 5 ปี ปัจจุบันเป็นครูผู้สอนนักเรียนในช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4, 5, 6 ผู้วิจัยได้สำรวจปัญหาเบื้องต้นโดยการสังเกตนักเรียนโรงเรียนวัดภาชีและจากการสัมภาษณ์ครูประจำชั้นและครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จำนวน 8 คน โดยใช้คำถามว่าขณะอยู่ที่โรงเรียนนักเรียนมีปัญหาใดบ้างพบว่านักเรียนในช่วงชั้นที่ 2 ได้แก่ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4, 5 และ 6 มีปัญหาด้านจริยธรรมที่ไม่เหมาะสม จำนวน 212 คน โดยคิดเป็นร้อยละตามลำดับชั้น ดังนี้ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 28 คน จากจำนวนนักเรียน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 40.00 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 20 คน จากจำนวนนักเรียน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 36.36 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 16 คน จากจำนวนนักเรียน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 21.33 จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีจริยธรรมน้อยกว่าระดับชั้นอื่นๆ ดังนั้นผู้วิจัยจึงทำการสำรวจปัญหาเบื้องต้นโดยใช้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดภาชีจำนวน 70 คน โดยใช้แบบสอบถามปลายเปิด 2 ข้อ ดังนี้

คำถามข้อที่ 1 ถามว่าขณะอยู่ที่โรงเรียนนักเรียนมีปัญหาใดบ้างเกี่ยวกับการกระทำของเพื่อน พบว่า นักเรียนตอบปัญหา เพื่อนชอบรังแก 40 คน คิดเป็นร้อยละ 57.14 ปัญหาเพื่อนขโมยสิ่งของ 17 คน คิดเป็นร้อยละ 17.14 ปัญหาเพื่อนไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบ 10 คน คิดเป็นร้อยละ 14.28 ปัญหาเพื่อนมารยาทไม่ดี 5 คน คิดเป็นร้อยละ 7.14 ปัญหาเพื่อนลอกการบ้าน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 4.28

คำถามข้อที่ 2 ถามว่า จากปัญหาในข้อที่ 1 นักเรียนคิดว่ามีวิธีแก้ปัญหายังไง พบว่า ปัญหาเพื่อนรังแก นักเรียนแก้ปัญหาโดยการบอกครู 20 คน คิดเป็นร้อยละ 80 ดักเตือนเพื่อน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 20 ปัญหาเพื่อนขโมยสิ่งของ นักเรียนแก้ปัญหาโดยการบอกครู 14 คน คิดเป็นร้อยละ 60.87 ดักเตือนเพื่อน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 21.74 ขอสิ่งของคืนจากเพื่อน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 17.39 ปัญหาเพื่อนไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบ นักเรียนแก้ปัญหาโดยการบอกครู 5 คน คิดเป็นร้อยละ 50 ดักเตือนเพื่อน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 50 ปัญหาเพื่อนมารยาทไม่ดี นักเรียนแก้ปัญหาโดยการไม่เล่นกับเพื่อน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 100 ปัญหาเพื่อนลอกการบ้าน นักเรียนแก้ปัญหาโดยการบอกครู 3 คน คิดเป็นร้อยละ 100

จากผลการสำรวจปัญหาข้างต้น แสดงให้เห็นว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเมตตาคุณาน้อย ดังนั้นจึงควรสนับสนุนและส่งเสริมให้นักเรียนมีการพัฒนาการมีเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเมตตาคุณาให้เพิ่มมากขึ้น เพราะความเมตตาคุณาเป็นปัจจัยสำคัญที่จะก่อให้เกิดสันติสุขและเป็นเครื่องค้ำจุนสังคม สังคมนั้นย่อมจะมีแต่ความสงบสุขและความก้าวหน้า ปราศจากการเอารัดเอาเปรียบและการกดขี่ซึ่งกันและกัน มนุษย์จะรู้จักการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน สังคมใดก็ตามที่บุคคลมีความเมตตาคุณา

น้อย สังคมนั้นย่อมจะมีปัญหาอาชญากรรม ปัญหาความทุกข์ยาก การกดขี่ข่มเหง รังแกซึ่งกันและกัน ชม ภูมิภาค (2529 : 9)

ผู้วิจัยตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความมีเมตตากรุณา เนื่องจากการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความมีเมตตากรุณาเป็นสิ่งที่ควรพัฒนา และการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความมีเมตตากรุณาสามารถพัฒนาได้ด้วยการสอน การฝึกอบรม การส่งเสริมให้เด็กรู้จักการตั้งคำถามหรือการถามคำถามเด็ก เพื่อจะได้ฝึกคิดหาวิธีการแก้ปัญหาซึ่งการฝึกซึ่งนับเป็นการฝึกที่สำคัญอย่างยิ่ง การพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความมีเมตตากรุณาของนักเรียนสามารถกระทำได้หลายวิธี เช่น การใช้สถานการณ์จำลอง การใช้บทบาทสมมติ การใช้เทคนิคแม่แบบ การใช้ชุดการเรียนรู้ การใช้กรณีตัวอย่าง เป็นต้น ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยสนใจพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความมีเมตตากรุณาโดยวิธีการใช้กรณีตัวอย่าง

กรณีตัวอย่างเป็นวิธีที่มีการรวบรวมเรื่องราวต่างๆที่เกิดขึ้นจริงในสังคมหรือมีส่วนใกล้เคียงกับชีวิตประจำวัน เพื่อนำเสนอเป็นตัวอย่างให้ผู้เรียนได้ร่วมแสดงความคิดเห็น มีการอภิปรายร่วมกันเพื่อที่จะสร้างความเข้าใจในการฝึกฝนหาแนวทางตัดสินใจและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น กรณีตัวอย่างยังเปิดโอกาสให้นักเรียนรู้จักติดตามความเคลื่อนไหวของสิ่งต่างๆและฝึกการรู้จักคิดพิจารณาอย่างมีหลักการอีกด้วย เพราะจุดประสงค์ของกรณีตัวอย่าง คือ เน้นให้ผู้เรียนได้รู้จักวิธีคิดด้วยตนเองตั้งงานวิจัยของ พัทรินทร์ ธารีรัฐการพ์ (2535 : 75-78) ซึ่งศึกษาผลของการใช้กรณีตัวอย่างที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาสังคม พบว่า การใช้กรณีตัวอย่างทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการแก้ปัญหาสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ อัจจิมา จินวาลา (2535 : 64-67) ซึ่งศึกษาผลของการใช้กรณีตัวอย่างที่มีความรับผิดชอบต่อโรงเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนคลองเสือน้อย กรุงเทพมหานคร พบว่า การใช้กรณีตัวอย่าง ทำให้นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อโรงเรียนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และงานวิจัยของชรัยีนาด จิตต์บรรเทา (2538 : 69) ซึ่งศึกษาเปรียบเทียบผลของการใช้สถานการณ์จำลองและกรณีตัวอย่างที่มีต่อความมีน้ำใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดบ่อ (นันทวิทยา) อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี พบว่า การใช้กรณีตัวอย่างทำให้นักเรียนมีความมีน้ำใจสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และยังพบว่า การใช้กรณีตัวอย่างช่วยทำให้นักเรียนรู้จักการแก้ปัญหา คิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล ตลอดจนการตัดสินใจเลือกแนวทางได้อย่างถูกต้อง เนื่องจากได้ร่วมแสดงความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการใช้กรณีตัวอย่างที่มีผลต่อการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความมีเมตตากรุณาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดภาชี เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อเปรียบเทียบการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเมตตากรุณาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังได้รับการใช้กรณีตัวอย่าง
2. เพื่อเปรียบเทียบการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเมตตากรุณาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังไม่ได้รับการใช้กรณีตัวอย่าง
3. เพื่อเปรียบเทียบการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเมตตากรุณาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการสอนโดยใช้กรณีตัวอย่างกับนักเรียนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ไม่ได้รับการใช้กรณีตัวอย่าง

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลของการศึกษาในครั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางให้ครู ผู้บริหารและศึกษานิเทศนำไปใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอนและพัฒนาการเรียนการสอนที่ช่วยพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเมตตากรุณาสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ต่อไป

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดภาณี เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2547 ที่มีเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเมตตากรุณาน้อย จำนวน 28 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดภาณี เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2547 ที่มีเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเมตตากรุณาน้อย จำนวน 28 คน และสุ่มอย่างง่ายเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 14 คน

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ วิธีการพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเมตตากรุณาโดยใช้กรณีตัวอย่าง

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเมตตากรุณา

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การใช้กรณีตัวอย่าง หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนหรือการจัดประสบการณ์เรียนรู้โดยนำเอาเรื่องราวที่เกิดขึ้นจริงหรือปัญหาต่างๆ มาดัดแปลงและให้เป็นตัวอย่างแก่นักเรียนได้ศึกษาวิเคราะห์ อภิปราย เพื่อสร้างความเข้าใจและฝึกฝนการหาทางตัดสินใจในการแก้ปัญหา นั้น โดยผู้วิจัยนำเรื่องราวมาดัดแปลงให้สอดคล้องกับความเมตตากรุณา เพื่อ

การแก้ปัญหา นั้น โดยผู้วิจัยนำเรื่องราวมาดัดแปลงให้สอดคล้องกับความเมตตากรุณา เพื่อพัฒนานักเรียนให้สามารถให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเมตตากรุณา โดยผู้วิจัยใช้สื่อประกอบการสอน ได้แก่ เอกสารกรณีตัวอย่าง ตลอดจนผู้วิจัยตั้งประเด็นปัญหา ให้นักเรียนอภิปรายแสดงความคิดเห็น เพื่อเป็นการเสริมสร้างให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดภาษีได้ใช้ทักษะในการคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ การให้เหตุผลเพื่อเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาต่อไป โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1.1 ขั้นนำ ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับเรื่องที่จะพัฒนา ได้แก่ การพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเมตตากรุณา

1.2 ขั้นเสนอกรณีตัวอย่าง ผู้วิจัยเสนอกรณีตัวอย่างที่เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับความเมตตากรุณาให้นักเรียนได้ศึกษา พร้อมทั้งใช้สื่อประกอบการสอน ได้แก่ เอกสารกรณีตัวอย่าง ตลอดจนตั้งประเด็นปัญหา เพื่อให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์ตัดสินใจว่าควรปฏิบัติอย่างไรและเสนอแนวทางในการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเมตตากรุณา

1.3 ขั้นสรุป ผู้วิจัยให้นักเรียนนำเสนอผลงานและช่วยกันสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการใช้กรณีตัวอย่าง จากนั้นผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

2. ความเมตตากรุณา หมายถึง การแสดงออกของนักเรียนที่เกี่ยวกับการช่วยเหลือเพื่อนในโรงเรียนให้มีความสุขและช่วยให้เพื่อนในโรงเรียนพ้นทุกข์ตามความสามารถของตนมีรายละเอียด ดังนี้

2.1 เมตตา หมายถึง ความปรารถนาให้ผู้อื่นเป็นสุข ได้แก่ การไม่ข่มเหงรังแกเพื่อน การไม่ทำให้เพื่อนไม่พอใจ การให้อภัยเมื่อเพื่อนทำผิดพลาด

2.2 กรุณา หมายถึง ความปรารถนาให้ผู้อื่นพ้นทุกข์ ได้แก่ การช่วยเหลือเพื่อนที่อ่อนแอกว่า การช่วยเหลือเพื่อนที่เดือดร้อน การไม่พูดจาเยาะเย้ยซ้ำเติมผู้อื่น การแสดงความเห็นใจและให้กำลังใจเมื่อเพื่อนมีความทุกข์

3. การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเมตตากรุณา หมายถึง ความสามารถของนักเรียนในการคิดไตร่ตรองหรือคิดหาเหตุผลเพื่อที่จะเลือกกระทำหรือเลือกที่จะไม่กระทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งในด้านความเมตตากรุณา ได้แก่

3.1 การไม่ข่มเหงรังแกเพื่อน

3.2 การไม่ทำให้เพื่อนไม่พอใจ

3.3 การให้อภัยเมื่อเพื่อนทำผิดพลาด

3.4 การช่วยเหลือเพื่อนที่อ่อนแอกว่า

3.5 การช่วยเหลือเพื่อนที่เดือดร้อน

3.6 การไม่พูดจาเยาะเย้ยซ้ำเติมผู้อื่น

3.7 การแสดงความเห็นใจและให้กำลังใจเมื่อเพื่อนมีความทุกข์

การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเมตตากรุณาของนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในครั้งนี้ยึดหลักตามทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก (Kohlberg) 6 ชั้น คือ

ชั้นที่ 1 หลักการหลบหลีกการถูกลงโทษ (The Punishment and Obedience Orientation) ได้แก่ นักเรียนจะเลือกหรือดกระทำสิ่งใดเพราะกลัวถูกลงโทษหรือยอมทำตามผู้มีอำนาจเหนือตน

ชั้นที่ 2 หลักการแสวงหารางวัล (The Instrumental Relativist Orientation) ได้แก่ นักเรียนจะเลือกหรือดกระทำสิ่งใดเพื่อความพอใจให้ตนเท่านั้นและมักเป็นไปในรูปที่ต้องการรางวัลจากผู้อื่น

ชั้นที่ 3 หลักการทำตามผู้อื่นเห็นชอบ (The Interpersonal Concordance Orientation) ได้แก่ นักเรียนจะเลือกหรือดกระทำสิ่งใดเนื่องจากความพอใจของผู้อื่นเพื่อให้เขายอมรับเข้าเป็นพวก

ชั้นที่ 4 หลักการทำตามหน้าที่ทางสังคม (The Law and Order Orientation) ได้แก่ นักเรียนจะเลือกหรือดกระทำสิ่งใดโดยคำนึงถึงบทบาทหน้าที่ของตนในฐานะเป็นหน่วยหนึ่งของสังคม ซึ่งจะต้องทำหน้าที่ตามกฎหมายเกณฑ์ต่างๆที่สังคมกำหนดไว้

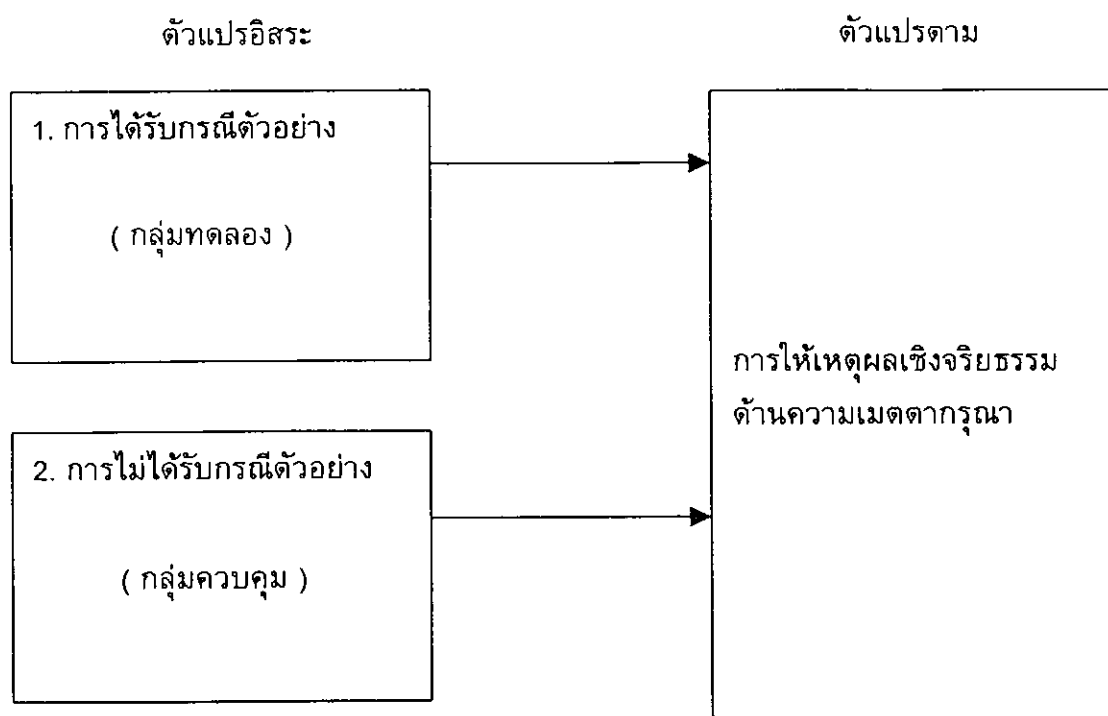
ชั้นที่ 5 หลักการทำตามคำมั่นสัญญา (The Social Contract Orientation) ได้แก่ นักเรียนจะเลือกหรือดกระทำสิ่งใดโดยคำนึงถึงสิ่งใดโดยคำนึงถึงความถูกต้องตามกฎหมาย แต่ยังเห็นว่าการแก้ไขเปลี่ยนแปลงกฎเป็นสิ่งที่ทำได้เมื่อได้ใช้วิจารณ์กฎด้วยเหตุผลที่จะทำให้เกิดประโยชน์แก่สังคม

ชั้นที่ 6 หลักการยึดอุดมคติสากล (The Universal Ethical Orientation) ได้แก่ นักเรียนจะเลือกหรือดกระทำสิ่งใด โดยถือว่าความถูกต้องสามารถตัดสินได้ด้วยสำนึกที่สอดคล้องกับหลักจริยธรรม มีความสมเหตุสมผลและคำนึงถึงความเท่าเทียมของสิทธิมนุษยชน

4. กลุ่มทดลอง หมายถึง นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดภาชี เขต วัฒนาที่ได้รับการใช้กรณีตัวอย่าง จำนวน 14 คน

5. กลุ่มควบคุม หมายถึงนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่4 โรงเรียนวัดภาชี เขตวัฒนาที่ไม่ได้รับการใช้กรณีตัวอย่าง จำนวน 14 คน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานในการวิจัย

1. นักเรียนมีความสามารถในการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเมตตากรุณาเพิ่มขึ้นหลังจากได้รับกรณีตัวอย่าง
2. นักเรียนมีความสามารถในการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเมตตากรุณาเพิ่มขึ้นหลังจากไม่ได้รับกรณีตัวอย่าง
3. นักเรียนที่ได้รับกรณีตัวอย่างมีความสามารถในการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเมตตากรุณาเพิ่มขึ้นมากกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับกรณีตัวอย่าง

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามลำดับดังต่อไปนี้

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกรณีตัวอย่าง
 - 1.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการใช้กรณีตัวอย่าง
 - 1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้กรณีตัวอย่าง
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเมตตากฎา
 - 2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความเมตตากฎา
 - 2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเมตตากฎา
3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม
 - 3.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม
 - 3.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกรณีตัวอย่าง

1.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการใช้กรณีตัวอย่าง

1.1.1 ความหมายของการใช้กรณีตัวอย่าง

จากการศึกษาพบว่า มีผู้ให้ความหมายของการใช้กรณีตัวอย่างไว้ดังนี้

ทิตนา แคมมณี (2527 : 110-111) กล่าวถึงกรณีตัวอย่างว่า คือ การสมมติเรื่องขึ้นมาใช้เป็นกรณีตัวอย่าง ให้ได้คิด วิเคราะห์ อภิปราย โดยพยายามทำให้น่าสนใจสอดแทรกสิ่งที่เราอยากให้เราคิด เขาทำไว้ในเรื่องนั้นๆ เช่น อาจแต่งเป็นนิทาน ที่มีลักษณะใกล้เคียงกับความเป็นจริง การใช้กรณีตัวอย่างนำมาใช้เพื่อการเรียนรู้ มีหลายแบบหลายลักษณะด้วยกันคือ ลักษณะเป็นเรื่องสั้นซึ่งมีตอนจบบริบูรณ์หรือเป็นเรื่องที่ยังไม่จบ ทั้งทำให้ผู้ฟังคิดตอนจบก็ได้ หรือเป็นเรื่องยาวที่ตัดต่อมาเป็นนิทาน ข่าวสาร หนังสือพิมพ์ หรือ เหตุการณ์ประจำวัน นอกจากนั้น อาจจะเป็นประเภทรูปภาพเรื่องเล่าหรือบทสนทนาก็ได้ อย่างไรก็ตามไม่ว่าจะเป็นกรณีตัวอย่างในลักษณะใด จุดเน้นของกรณีตัวอย่างจะอยู่ในเนื้อหาของเรื่องและการอภิปรายประเด็นปัญหาต่างๆ

อำไพ สุจริตกุล (ม.ป.ป : 42-47) ได้ให้ความหมายและรูปแบบของกรณีตัวอย่างไว้ดังนี้ คือ เป็นเรื่องที่เกิดขึ้นจริงหรือเรื่องเกิดขึ้นจริงหรือเรื่องที่เล่าสืบต่อกันมา โดยมีประเด็นปัญหาทำให้ผู้เรียนคิดค้น อธิบาย ถกเถียงกัน เพื่อสร้างเสริมให้มีการคิด วิเคราะห์ ตัดสินใจ การให้เหตุผลและมีแนวทางการแก้ปัญหา ซึ่งเป็นคำตอบที่ผู้สอนต้องการจะสอนจะบอกโดยไม่จำเป็นต้องสอนโดยตรงส่วนรูปแบบของกรณีตัวอย่างได้สรุปว่า รูปแบบของกรณีตัวอย่างมีหลายรูปแบบ คือ เป็นเรื่องเล่าเป็นเรื่องที่จบสมบูรณ์เป็นเรื่องที่ยังไม่จบ ตัดต่อจากเรื่องเดิมและเป็นบทสนทนา

สมพงษ์ จิตระดับ (2530 : 83) ให้ความหมายว่า กรณีตัวอย่าง (Cases) คือ สื่อการสอนที่สร้างขึ้นบนระบบปัญหาและการให้ข้อมูลที่น่าสนใจเพื่อเสริมสร้างให้ผู้เรียนมีพัฒนาการและทักษะในเรื่องของการคิด วิเคราะห์ ตัดสินใจ การให้เหตุผล และมีแนวโน้มในการแก้ไขปัญหาได้

ชูศักดิ์ สิงห์อุตร (2532 : 83) กรณีตัวอย่างเป็นเรื่องราวหรือเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นจริงในชีวิตประจำวัน มีประโยชน์และมีคุณค่าต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อฝึกให้ผู้เรียนรู้จักแก้ปัญหา การวิเคราะห์ การระดมพลังสมอง การรวบรวมข้อมูล การอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นตลอดจนการร่วมตัดสินใจเลือกทางแก้ปัญหา ทำให้ผู้เรียนเกิดปฏิสัมพันธ์และมีอิสระในเรียนและยังนำความรู้ที่ได้มาจากการศึกษากรณีตัวอย่างไปประยุกต์ในชีวิตประจำวันได้

จากความหมายของกรณีตัวอย่างดังกล่าว พอจะสรุปได้ว่า กรณีตัวอย่าง หมายถึง วิธีการสอน ซึ่งใช้สื่อ อันได้แก่ กรณีหรือเรื่องราว ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นจริง นำมาดัดแปลงให้สอดคล้องกับเรื่องที่ต้องการสอนแล้วเสนอเป็นตัวอย่างให้แก่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษาวิเคราะห์และอภิปรายกับเพื่อสร้างความเข้าใจและฝึกฝนหาทางแก้ไขปัญหาอันจะทำให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะในเรื่องการคิดวิเคราะห์ ให้เหตุผล และตัดสินใจเพื่อนำความรู้นั้นไปประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวันได้

1.1.2 จุดมุ่งหมายในการศึกษากรณีตัวอย่าง

ฉันทนา ภาคบงกช (ม.ป.ป. : 1) ได้กล่าวถึง วัตถุประสงค์ในการนำกรณีตัวอย่างมาให้ผู้เรียน ได้ศึกษามีดังนี้

1. เพื่อฝึกการวิเคราะห์และแยกแยะประเด็นปัญหา
2. เพื่อให้รู้จักตัดสินใจอย่างมีหลักการและเหตุผล
3. เพื่อเสริมสร้างทักษะในการทำงานร่วมกับกลุ่ม
4. เพื่อฝึกและให้โอกาสผู้เรียนแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ประสพการณ์

ความรู้สึกร่วม และเจตคติซึ่งกันและกัน

1.1.3 ประเภทของกรณีตัวอย่าง

สื่อการสอนประเภทนี้สามารถผลิตได้จากสิ่งแวดล้อม เรื่องราว เหตุการณ์ในชีวิตประจำวัน เรื่องราวของบุคคลที่น่าสนใจ คำพูดหรือประโยคที่แสดงให้เห็นถึงความรู้สึกนึกคิดที่เกิดขึ้นต่อสิ่งที่ได้พบ และน่าจะนำมาเป็นตัวอย่างให้ข้อคิด ข้อวิจารณ์ การอภิปราย อันจะนำไปสู่การสร้างมโนคติอย่างมีเหตุผล และหลักการต่อไป ประเภทของกรณีตัวอย่างที่ครูสามารถสร้างได้เองและนำไปใช้ได้กับนักเรียนระดับประถมศึกษา ได้แก่ (สุมน อมรวิวัฒน์ ; และสมพงษ์ จิตระดับ. 2528 : 641-642)

1. ข่าวหนังสือพิมพ์ กรณีตัวอย่างประเภทนี้ นิยมนำมาใช้ในการสอนจริยศึกษา ครูจะต้องอ่านเกี่ยวกับคุณธรรมที่จะนำมาสอน การพิจารณาประเด็นที่นักเรียนต้องอภิปรายแสดงความคิดเห็น ตลอดจนการเป็นตัวอย่างที่ดีเพื่อให้นักเรียนสามารถปฏิบัติจริงได้ด้วย

2. เรื่องสั้นเป็นเหตุการณ์เรื่องราวของบุคคลไม่มากนัก เนื้อเรื่องไม่สลับซับซ้อน มีความแตกต่างในเรื่องของการกระทำ การแสดงออก และมีเหตุการณ์สำคัญของเรื่องเพื่อก่อให้เกิดความรู้สึก ความคิดเห็นและวิพากษ์วิจารณ์ต่อไป

3. รูปภาพ กรณีตัวอย่างประเภทนี้จะป็นรูปภาพหรือการ์ตูนซึ่งมีเหตุการณ์ประมาณ 3-5 ภาพ แต่ละภาพจะมีเหตุการณ์ที่นักเรียนจะต้องดูแลและบรรยายถึงสิ่งที่เกิดขึ้นได้ ต่อเนื่องภาพสุดท้ายจะมีลักษณะที่ก่อให้เกิดประเด็นปัญหาในเรื่องการกระทำหรือพฤติกรรมที่เกิดขึ้น

4. บทสนทนาหรือคำพูด ลักษณะจะเป็นคำพูดหรือบทสนทนาที่เกี่ยวข้องกันตั้งแต่ 2 คน ขึ้นไป มีลักษณะแสดงถึงความเชื่อ ค่านิยมของแต่ละคนที่แตกต่างกันในเรื่องเดียวกัน หรืออาจเป็นบทสนทนาที่เกี่ยวข้องกับลักษณะนิสัย ความประพฤติของนักเรียนที่มีส่วนสัมพันธ์กับบุคคลอื่นๆ บท คำพูด บทสนทนาที่นำมาใช้นี้ควรจะสั้น กระชับและอาจตัดตอนเฉพาะส่วนที่สำคัญ เพื่อนำมาเสนอและง่ายต่อการสนทนา พูดโต้ตอบกันในห้องเรียน

5. เรื่องราวติดต่อ กรณีตัวอย่างลักษณะนี้จะป็นเหตุการณ์เรื่องราวของบุคคลหลายคน มีสถานที่เกี่ยวข้องหลายแห่ง เป็นเรื่องค่อนข้างยาว มีประเด็นขบคิดหลายอย่าง มีข้อสงสัยเกิดขึ้นได้หลายๆ กรณี ลักษณะนี้จะป็นการตัดตอนเรื่องราวได้สั้นกระชับลงและอาจแบ่งเรื่องราวให้เป็นชิ้นส่วนของข้อมูลย่อยๆ ตามจำนวนชิ้นส่วนที่เหมาะสมกับเรื่องราวและจำนวนผู้เรียน

6. เรื่องเล่า การสร้างแบบนี้จะป็นลักษณะของบุคคล 4-5 คน เข้ามาเกี่ยวข้องกันในเรื่องที่เกิดขึ้น สิ่งสำคัญอยู่ที่คุณสมบัติของบุคคลมักจะมีข้อดีข้อเสียรวมกันอยู่ การพิจารณาหาเหตุผลจึงต้องดูทั้ง 2 ด้านควบคู่กันไป ก่อนจะให้เหตุผลหรือความคิดเห็นได้

1.1.4 การเขียนกรณีตัวอย่าง

การเขียนกรณีตัวอย่างเพื่อใช้ในการเรียนการสอน มีวิธีการดังต่อไปนี้ (สมพงษ์ จิตระดับ. 2530 : 84)

1. กำหนดวัตถุประสงค์ของกรณีตัวอย่าง เพื่อให้เกิดความชัดเจนและความเข้าใจตรงกันโดยระบุให้ชัดเจนว่าต้องการให้ผู้เรียนปฏิบัติอย่างไร คุณธรรมที่ศึกษา ความคิดรวบยอดของสิ่งที่เรียนรู้

2. รวบรวมข้อมูล เหตุการณ์ เรื่องราวที่เกิดขึ้น โดยการสังเกต สัมภาษณ์ ค้นคว้าจากเอกสาร หนังสือประเภทต่างๆ การเลือกสรรข้อมูลที่ตรงกับเรื่องราวมีสารให้ข้อคิดจึงป็นสิ่งจำเป็น ที่ครูต้องพิจารณาให้ดี

3. ระบุเหตุการณ์ที่สำคัญของกรณีตัวอย่างให้ชัดเจน แบ่งเหตุการณ์และลำดับของเรื่องราวให้ต่อเนื่อง ไม่สับสน ผู้เรียนไม่สามารถรู้เค้าโครงของเรื่องได้

4. ลงมือเขียนกรณีตัวอย่าง ใช้สำนวนภาษาง่ายๆ กระชับรัด ไม่ยากเกินไป และเข้าใจให้ผู้เรียนติดตามเรื่อง

5. ไม่ควรเขียนในแนวซึ่งช่องทาง หรือชักนำให้เรียนต้องคิดตัดสินใจในแนวที่ครูต้องการ

6. กำหนดวิธีการแบ่งกลุ่ม การวิเคราะห์ เวลาที่ใช้ในการอภิปรายข้อมูลที่ใช้ประกอบและสิ่งที่สำคัญที่สุด คือ การกำหนดประเด็นปัญหาที่ใช้ในกรณีตัวอย่าง

7. เป็นการวิเคราะห์ การใช้ความคิดและเขียนให้มีทางแก้ปัญหาได้หลายๆ ทาง

8. ชื่อของบุคคล สถานที่ เหตุการณ์สำคัญๆ บางครั้งต้องเปลี่ยนแปลง ไม่ควรระบุจริงตามที่เกิดขึ้น

9. จัดทำคู่มือการใช้กรณีตัวอย่าง วัตถุประสงค์สำคัญในการเขียนแนวทางแก้ปัญหาวิธีการสอน การเฉลยตัวปัญหาและประเด็นที่เหมาะสม เป็นต้น

10. เขียนใหม่เพื่อปรับปรุงกรณีตัวอย่าง ในกรณีที่ข้อมูลเปลี่ยนแปลงไปและการนำไปใช้พบว่า ยากเกินไปสำหรับผู้เรียน ภาษาที่ใช้ไม่เหมาะสม เหตุการณ์ไม่น่าสนใจ เป็นต้น

1.1.5 การเตรียมการสอนของครูด้วยการสอนกรณีตัวอย่าง

ครูควรใช้หลักการในการปฏิบัติดังนี้ (วาริ ธีรจิตร. 2534 : 201 – 202)

1. ศึกษาจุดประสงค์ว่า จะกำหนดให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในเรื่องใดบ้างแล้วกำหนดเนื้อหาให้ตรงตามจุดประสงค์นั้น ๆ

2. คัดเลือกกรณีตัวอย่างที่เหมาะสมกับจุดประสงค์และเนื้อหาให้เหมาะสมกับผู้เรียนในเรื่องที่น่าสนใจ ประสพการณ์และวัยของผู้เรียน

3. สร้างกรณีตัวอย่าง อาจสร้างขึ้นเองโดยสมมติเรื่องราวขึ้นมาหรือเลือกเหตุการณ์จากหนังสือพิมพ์ หรือเรื่องจริงตามความเหมาะสม

4. สร้างประเด็นปัญหาให้นักเรียนวิเคราะห์ อธิบาย ถกเถียง เพื่อช่วยในการคิดตัดสินใจ ในการแก้ประเด็นปัญหานั้น ๆ เพื่อประกอบการอภิปรายและสรุป

1.1.6 ขั้นตอนในการสอนครู

สำหรับขั้นตอนในการสอนจัดทำได้ดังนี้

1. สนทนาทบทวนความรู้เดิม และนำเข้าสู่เรื่องที่จะเรียนด้วยภาพคำถาม
2. เมื่อนักเรียนทราบเรื่องที่จะเรียนครูสรุปแนวทางการเรียนให้นักเรียนเข้าใจตรงกันให้แต่ละกลุ่มศึกษากรณีตัวอย่าง และสรุปประเด็นปัญหา

3. แจกเอกสารที่ประกอบด้วยกรณีตัวอย่าง และประเด็นปัญหา

4. แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มย่อยประมาณ 5 – 6 กลุ่ม ให้แต่ละกลุ่มมีหัวหน้าและเลขานุการ

5. ให้แต่ละกลุ่มศึกษากรณีตัวอย่าง และประเด็นปัญหา

6. ตัวแทนของกลุ่มทุกกลุ่มออกมาอภิปรายผลสรุปของกลุ่มในประเด็นต่าง ๆ ที่กลุ่มรับผิดชอบ

7. ครูและนักเรียนช่วยกันอภิปรายสรุปประเด็นสำคัญ ๆ พร้อมทั้งให้นักเรียนสรุปให้ได้ว่าในเรื่องนี้ให้สาระสำคัญของอะไรบ้าง นักเรียนจะตั้งชื่อเรื่องว่าอย่างไร และกรณีตัวอย่างนี้จะนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันของนักเรียนอย่างไรบ้าง

ในขั้นของการอภิปรายสรุปตอนท้ายเป็นขั้นที่สำคัญที่สุด ที่นักเรียนควรจะได้รับทราบแนวสรุปของประเด็นปัญหานั้น ๆ ทำให้นักเรียนมีความเข้าใจชัดเจนมากยิ่งขึ้นต่อสิ่งที่เรียนรู้ ทำให้ไม่มีข้อที่จะโต้แย้งหรือวิพากษ์วิจารณ์อีกต่อไปอีก

การสอนด้วยกรณีตัวอย่างช่วยให้ผู้สอนได้มีโอกาสฝึกฝนการตัดสินใจในสถานการณ์นั้น ๆ ผู้เรียนได้ฝึกการแก้ปัญหาและช่วยพัฒนาความเข้าใจจากกรณีตัวอย่างนั้น ๆ

1.1.7 การนำกรณีตัวอย่างไปใช้

เพื่อให้เห็นถึงกระบวนการและลำดับขั้นของการนำกรณีตัวอย่างไปใช้ ครูสามารถเตรียมการได้ดังนี้ คือ (สมพงษ์ จิตระดับ. 2530 : 85 - 86)

1. การศึกษาแยกแยะหัวข้อคุณธรรมที่ต้องการสอนเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการตั้งความคิดรวบยอด การศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับคุณธรรมที่ต้องการเน้นและการสอน

2. คัดเลือกข่าว เรื่องราว ตัวอย่างเหตุการณ์ที่สอดคล้องและเหมาะสมกับคุณธรรมที่ต้องการสอน ปรับให้เข้ากับวัย ประสบการณ์ สิ่งแวดล้อมของผู้เรียน

3. กำหนดขั้นตอนและรายละเอียดของการนำไปใช้ จุดมุ่งหมาย ลำดับขั้นของการแสดงออก จำนวนกลุ่มและนักเรียนแต่ละกลุ่ม สถานที่ เวลาที่ใช้ สื่อการสอนประกอบบทบาทของนักเรียน ประเด็นที่ใช้ในการอภิปรายแสดงความคิดเห็น ตัวอย่างข้อมูลเพิ่มเติมปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ แนวทางและวิธีการแก้ไข

4. การนำไปใช้ในชั้นเรียน ครูจะเริ่มนำให้นักเรียนเห็นความสำคัญของสิ่งที่จะเรียนรู้การกำหนดขอบเขตเรื่องราวที่เกี่ยวข้อง ปัญหาทางคุณธรรมที่เกิดขึ้น การเตรียมห้องเรียนและบรรยากาศให้เหมาะสมกับกรณีตัวอย่าง การอภิปราย การแบ่งกลุ่ม ข้อตกลงที่ใช้ หลังจากนั้นกรณีตัวอย่างจะเป็นกิจกรรมที่สำคัญที่สุด นักเรียนจะศึกษากรณีตัวอย่างด้วยตนเอง มีการอภิปรายกลุ่มย่อย เสนอความคิดเห็น การซักถาม การเพิ่มเติมข้อมูลตัวอย่าง ๆ และสุดท้าย คือ การตอบปัญหาหรือประเด็นพร้อมกับเหตุผลท้ายของกรณีตัวอย่างที่กำหนดให้

5. การเพิ่มเติมเนื้อหา เอกสารเสริมประสบการณ์แบบประเมินผลตนเอง หรือกลุ่มเกี่ยวกับคุณธรรมที่ต้องการสอน

6. แนวสรุปและประเด็นที่นักเรียนควรได้รับเป็นขั้นตอนที่ทำให้กรณีตัวอย่างเกิดความชัดเจนในสิ่งที่เรียนรู้ ความขัดแย้งน้อยลง ครูผู้สอนจึงต้องมีแนวสรุปและการตั้งคำถามนำเพื่อให้นักเรียนสามารถสรุปแนวคิด สาระสำคัญของคุณธรรมได้ด้วยตนเอง

1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกรณีตัวอย่าง

ชัยรัตน์ ปราณ (2531 : 81 - 82) ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพฤติกรรมการทำงานกลุ่มและความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่

เรียนวิชาสังคมศึกษาโดยการสอนแบบซินดิเคทกับการสอนตามคู่มือครู ผลปรากฏว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้ เพราะผู้เรียนได้เรียนจากกการศึกษากรณิตัวอย่างสไลด์ประกอบเสียง ทำให้ผู้เรียนสนุกสนาน เกิดความสนใจ และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

ชูศักดิ์ สิงห์อุตร (2532 : 72 - 73) ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพฤติกรรม ทางการทำงานกลุ่มของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วยการสอนแบบเทคนิคศึกษากรณิตัวอย่างกับการสอนตามคู่มือครูของหน่วยศึกษานิเทศก์ ผลปรากฏว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้ เพราะการสอนแบบเทคนิคศึกษากรณิตัวอย่างเป็นวิธีที่สอน ซึ่งนำเหตุการณ์หรือเรื่องราวต่าง ๆ มาดัดแปลงให้เหมาะสม ทำให้ผู้เรียนฝึกการแก้ปัญหาและร่วมกิจกรรมกลุ่มระดมพลังสมองในการวิเคราะห์ ทำให้ผู้เรียนมีความอยากรู้อยากเห็น จึงเกิดความเข้าใจและมีอิสระในการคิดด้วย

จารุวรรณ เพ็ญสุข (2533 : 71 - 72) ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและมนุษยสัมพันธ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษาด้วยวิธีสอนแบบการเรียนเป็นทีมที่จัดกิจกรรมด้วยการใช้กรณิตัวอย่างกับการสอนตามคู่มือครู พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีมนุษยสัมพันธ์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

พัชรินทร์ ธารีรัฐการพ์ (2535 : 82 - 83) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถ ในการแก้ปัญหาของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษาโดยการสอนแบบเทคนิคศึกษา กรณิตัวอย่างกับการสอนตามคู่มือครู พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีความสามารถในการแก้ปัญหา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อัจจิมา จินวาลา (2535 : 64 - 67) ได้ศึกษาการเปรียบเทียบของกิจกรรมกลุ่มและกรณิตัวอย่างที่มีความรับผิดชอบต่อโรงเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนคลองเสื่อน้อย กรุงเทพมหานคร พบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยกรณิตัวอย่าง มีความรับผิดชอบต่อโรงเรียนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งแสดงให้เห็นว่ากรณิตัวอย่างสามารถนำมาใช้พัฒนาความรับผิดชอบต่อโรงเรียนได้

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกรณิตัวอย่าง สรุปได้ว่า การใช้กรณิตัวอย่างเป็นวิธีที่สามารถเปลี่ยนแปลงและพัฒนาพฤติกรรมของผู้เรียนในด้านต่าง ๆ ได้ อาทิ เช่น ความสนใจในการเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ มนุษยสัมพันธ์ การทำงานเป็นกลุ่ม รวมทั้งความรับผิดชอบต่อโรงเรียนสูงขึ้น การใช้กรณิตัวอย่างช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกการตัดสินใจ การให้เหตุผล การแก้ปัญหา โดยการร่วมกันอภิปรายกับเพื่อนและครู ดังนั้นการใช้กรณิตัวอย่างน่าจะพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความมีเมตตากรุณาได้

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเมตตากรุณา

2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความเมตตากรุณา

2.1.1 ความหมายของความเมตตากรุณา

1. พระไตรปิฎก (2500 : 299) ได้กล่าวว่า เมตตา ได้แก่ จิตที่คิดอยากให้คนอื่นอยู่เป็นสุขเสมอไป คิดจะให้เป็นสุขกันทั่วหน้า คนธรรมดาอยากให้ได้แต่สุขของตัวเองที่รักใคร่นับถืออันมีบิดา มารดา บุตร ภรรยา เป็นต้น ส่วนคนอื่นจะเป็นทุกข์อย่างไรก็ไม่ว่า

2. สมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระยาวชิรญาณวโรรส (2500 : 63 - 71) ให้ความหมายไว้ว่า เมตตา ได้แก่ ความคิดปรารถนาให้เขามีความสุข ตนได้สุขสำราญแล้วก็อยากให้ผู้อื่นบ้าง คุณข้อนี้นี้เป็นเหตุให้สัตว์คิดเกื้อกูลกันและกัน ส่วนกรุณา ได้แก่ ความคิดปรารถนาจะให้เขาปราศจากทุกข์ เมื่อเห็นทุกข์เกิดแก่ผู้อื่นก็พลอยหวนใจไปด้วย คุณข้อนี้นี้เป็นเหตุให้สัตว์คิดช่วยทุกข์ภัยของกันและกัน

3. พระกวีรญาณ (2502 : 231 - 430) ให้ความหมายไว้ว่า เมตตา ได้แก่ ความรัก ความปรารถนาดี ทำให้เกิดการบำเพ็ญประโยชน์และความสุขด้วยความเสียสละที่ไม่เห็นแก่ตัว เมตตาเกิดจากการเห็นความดีของบุคคลไม่ใช่เกิดจากเสน่ห์ ส่วนกรุณา แปลว่า ความสงสารคิดช่วยให้เขาพ้นทุกข์ เมื่อเราเห็นใครก็ตามได้รับความทุกข์ก็มีจิตใจสงสารคิดช่วยให้พ้นทุกข์

4. ตามพจนานุกรมพุทธศาสตร์ของพระราชมุนี (ประยุทธ์ ประยุตโต. 2518 : 92) ได้ให้ความหมายของความเมตตากรุณาไว้ทั้งในภาษาไทยและภาษาอังกฤษดังนี้

เมตตา คือ ความรักใคร่ปรารถนาจะให้เป็นผู้สุข มีจิตอันแผ่ไมตรีและประโยชน์แก่มนุษย์สัตว์ทั่วหน้า (loving – kindness)

กรุณา คือ ความสงสารคิดช่วยให้พ้นทุกข์ ใฝ่ใจอันจะปลดเปลื้องบำบัดความทุกข์ยากเดือดร้อนของปวงสัตว์ (compassion)

5. สมเด็จพระญาณสังวร (2522 : 193 - 194) กล่าวว่า เมตตา คือ ความคิดปรารถนาให้ผู้อื่นเป็นผู้สุขหรือเรียกว่า ไมตรีจิตหรือ มิตรจิต ก็คือจิตใจที่ประกอบด้วยเมตตา คนที่มีมิตรจิต เรียกว่า มิตร ตรงข้ามกับศัตรูหรือไพรี ซึ่งมีจิตที่พยาบาทมุ่งร้าย เมตตาจึงตรงข้ามกับโทสะพยาบาท เมตตาเป็นเครื่องอุปถัมภ์ ฉะนั้นเมื่อมีเมตตาต่อกันจึงคิดที่จะเกื้อกูลกันให้มีความสุข คิดจะประพาศผิตผลซึ่งผลต่อกันบ้าง ก็ให้อภัยกันไม่ถือโทษ กรุณา คือ ความคิดปรารถนาให้ผู้อื่น สัตว์อื่นปราศจากทุกข์ เมื่อเห็นทุกข์เกิดแก่ผู้อื่น ก็พลอยหวนใจสงสารเป็นเหตุให้คิดช่วยทุกข์ภัยของกันและกัน

6. กรมการศาสนา (2523 : 3 - 9) ได้ให้ความหมายของความเมตตากรุณาไว้ว่า เมตตา แปลว่า ความรักใคร่ปรารถนาดีที่จะให้ผู้อื่นมีความสุขความเจริญหรือได้รับความสำเร็จสมความปรารถนา เมตตาที่แผ่ไปภายในขอบเขตที่จำกัดภายในวงแคบ เช่น บิดามารดามีเมตตาต่อบุตรธิดา ครูอาจารย์มีเมตตาต่อศิษย์ พระมหากษัตริย์ทรงมีเมตตาต่อประชาชนภายใต้ปกครอง เหล่านี้เรียกว่า เมตตาพรหมวิหาร ส่วนเมตตาที่แผ่ไปโดยไม่จำกัดขอบเขต กล่าว

คือ เมตตา ความรักใคร่ปรารถนาดีที่แผ่ไปยังสรรพสัตว์ในสากลจักรวาล เช่น การแผ่ความรักความปรารถนาดีไปว่า ขอบรรดาสรรพสัตว์ทั้งปวงผู้เป็นเพื่อนเกิด แก่ เจ็บ และตาย ด้วยกันทั้งหมดทั้งสิ้น จงอย่ามีเวร จงอย่ามีภัย จงอย่าปองร้ายซึ่งกันและกันเลย จงบริหารตนให้มีความสุข รักษาตนให้ปลอดภัย อย่างนี้เรียกว่า เมตตาอัปมัญญา คือ แผ่ไปโดยมิได้จำกัด เช่น พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทรงมีเมตตาต่อสัตว์โลกทั้งหลายทั้งผองอย่างเสมอเหมือนกัน

กรุณา คือ ความสงสารคิดจะช่วยผู้ที่ได้รับความทุกข์ กล่าวคือ เมื่อเห็นผู้ใดก็ตามกำลังมีความทุกข์ความเดือดร้อนก็พยายามหาทางช่วยเหลือบำบัดให้บรรเทาหรือพ้นไปจากความทุกข์ ความเดือดร้อนนั้น ดังเช่น พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงมีพระกรุณาต่อบรรดาสรรพสัตว์ในโลกที่กำลังตกอยู่ในกองทุกข์ สังสารวัฏ ด้วยความเกิด ความแก่ ความเจ็บไข้ และความตายนั้น พระองค์จึงได้เสียสละความสุขส่วนพระองค์ออกเทศนาสั่งสอนประชาชนให้ทราบเหตุแห่งความทุกข์และวิธีดับทุกข์

7. พระศรีวิสุทธิกวี (2527 : 149 - 151) ได้ให้ความหมายของความเมตตา กรุณาไว้ว่า เมตตา หมายถึง ความรักใคร่ ความเยื่อใยปรารถนาจะให้สัตว์ทั้งปวงมีความสุข กรุณา คือ ความสงสาร ต้องการช่วยให้ผู้อื่นที่ได้รับความทุกข์พ้นทุกข์

8. หลวงพ่อเทียน จิตตสุโภ (2526 : 79 - 81) ได้กล่าวว่า เมตตา คือ การเสียสละให้ความบริสุทธิ์ใจจริง ๆ ช่วยเหลือเขาด้วยความบริสุทธิ์ใจจริง ๆ เขาจะทำอะไรไม่ทำอะไรนั้นเป็นเรื่องของเขา และเป็นสิ่งที่เราจะต้องช่วยกันแก้ไขต่อไป เมตตาจึงเป็นความเห็นอกเห็นใจเผื่อแผ่ ส่วนกรุณา คือ ช่วยเหลือเท่าที่เราจะช่วยได้

9. พระศรีวิสุทธิกวี (พิจิตร ฐิตวณโณ. 2527 : 149 - 151) ได้ให้ความหมายของความเมตตาไว้ว่า เมตตา หมายถึง ความรักใคร่ ความเยื่อใย ปรารถนาจะให้สัตว์ทั้งปวงมีความสุข กรุณา หมายถึง ความสงสารต้องการช่วยเหลือให้ผู้อื่นที่ได้รับความทุกข์ พ้นทุกข์ ดังนั้น เมตตาจึงหมายถึง ความรัก ความปรารถนาดี มิใช่แต่ต้องการช่วยเหลือให้ทุกคนประสบประโยชน์และความสุข ส่วนกรุณา หมายถึง ความสงสารอยากช่วยเหลือผู้อื่นให้พ้นจากความทุกข์ ใฝ่ใจที่จะปลดปล่อยบำบัดความทุกข์ยากเดือดร้อนของคนและสัตว์ทั้งปวง

10. สนวน ลิโทชวลิต (2528 : 30) ได้สรุปความหมายของความเมตตาไว้ว่า คือ ความรักใคร่ปรารถนาดีที่จะให้ผู้อื่นมีความสุขความเจริญ มีความสงสาร คิดจะช่วยให้ผู้ที่ได้รับทุกข์ ได้พ้นจากความทุกข์

จากความหมายข้างต้นสรุปได้ว่า ความเมตตา กรุณา คือ พฤติกรรมของบุคคลที่เกี่ยวกับการแสดงความช่วยเหลือผู้อื่นให้มีความสุข และช่วยให้ผู้อื่นพ้นทุกข์ ตามความสามารถของตน

2.1.2 ความสำคัญของความเมตตา กรุณา

ชม ภูมิภาค (2529 : 9) กล่าวว่า ความเมตตา กรุณาเป็นปัจจัยสำคัญที่จะก่อให้เกิดความสันติสุข และเป็นเครื่องค้ำจุนสังคมตั้งแต่ระดับชุมชนไปจนถึงระดับโลก หากมนุษย์ทุกคนหรือส่วนมากมีคุณธรรมเรื่องความเมตตา กรุณาแล้ว สังคมย่อมจะมีแต่ความสุขสงบ และ

ความก้าวหน้า ปราศจากการเอารัดเอาเปรียบและกดขี่ซึ่งกันและกัน มนุษย์จะช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ในสังคมใดก็ตามที่บุคคลมีความเมตตาคุณาน้อย สังคมนั้นย่อมจะมีปัญหาอาชญากรรม ปัญหาความทุกข์ยาก การกดขี่ข่มเหงรังแกซึ่งกันและกัน

คานาล (Kanal. 1956 : 49 - 61) กล่าวว่า ความเมตตาคุณช่วยให้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ความเมตตาช่วยให้ชีวิตมีความสุขทำให้ไม่เห็นแก่ตัว ซึ่งความเห็นแก่ตัวจะเป็นสิ่งทำลายชีวิตและสังคม คนที่มีความเมตตาคุณอยู่เสมอย่อมได้รับประโยชน์หลายอย่างคือ เป็นผู้ไม่มีกังวลมีความสุข จิตใจสงบ เป็นที่เคารพนับถือของคนทั่วไป ปาตานจาลี (Ferm. 1956 : 217 - 218 ; citing Patanjali. n.d.) ให้ความเห็นว่า หลักคุณธรรมสูงสุดคือ จะต้องมีความปรารถนาดี เมตตาคุณต่อบุคคลและสรรพสิ่งทั้งหลาย

2.1.3 หลักเมตตาคุณ

สุชีโว ภิกขุ (2526 : 29 - 32) ได้กล่าวถึงหลักเมตตาคุณช่วยเหลือแผ่กันไว้ โดยแสดงหลักฐานในบาลีพระไตรปิฎกอันเป็นที่มาแห่งหลักไว้ 5 ประการ ดังนี้

1. “ ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ภิกษุในธรรมวินัยนี้ ตั้งกายกรรม วาจากรรม มโนกรรม อันประกอบด้วยเมตตาในเพื่อนพรหมจรรย์ (คือ ผู้ออกบวชด้วยกัน) ทั้งในที่ลับและที่แจ้ง ธรรมนี้ย่อมเป็นที่ตั้งแห่งการระลึกถึงกัน ทำให้เกิดความรัก ความเคารพเป็นไปเพื่อสังเคราะห์กัน ไม่วิวาทกัน สามัคคีเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ”

2. “ ฟังแผ่ไมตรีจิตไปในหมู่มสัตว์ว่า ” ขอสัตว์ทั้งปวงจงเป็นผู้มีความสุขจนถึงความสุขเกิด สัตว์มีชีวิตเหล่าใดเหล่าหนึ่งยังเป็นผู้สะดุ้ง หรือเป็นผู้หมั่นคงไม่เหลือ ยาวใหญ่ ปานกลาง ผอม หรือ อ้วน ที่แลเห็นหรือไม่แลเห็น อยู่ใกล้หรือไกล ที่เกิดแล้วหรือแสดง ความเกิดของสัตว์ทั้งปวงนั้นจงเป็นผู้มีตนถึงความสุขเกิด สัตว์อื่นอย่าพึงข่มเหงสัตว์อื่นอย่าพึงหมิ่นอะไร ไม่ควรปรารถนาทุกข์แก่กันและกัน เพราะความเคืองแค้นหรือขัดใจ มารดาถนอมลูก คนเดียวผู้เกิดจากตน เสมอด้วยชีวิตฉันใดพึงเจริญเมตตาอันเป็นไปในใจไม่มีประมาณไปในโลกทั้งสิ้น ทั้งเบื้องบน เบื้องล่าง เบื้องขวาง เป็นธรรมอันไม่คับแคบ ไม่มีเวร ไม่มีศัตรู ผู้เจริญเมตตาจิตนั้น ยิน ดีน นัง นอน ก็ตาม พึงตั้งสติมั่นไว้ตลอดเวลาที่ตื่นอยู่ บัณฑิตทั้งหลายกล่าวกริยาอันนี้ว่าเป็น “ พรหมวิหาร ”

3. “ ดูก่อนวัจจะผู้ห้ามผู้อื่นที่กำลังให้ทานชื่อว่าทำอันตรายแก่คน 3 คน คือ ทำอันตรายแก่บุญของผู้ให้ ทำอันตรายแก่ลาภของผู้รับ และตัวของผู้นั้นก็ถูกขุด (จากความดี) ถูกฆ่า (จากความดี) เสียก่อนแล้ว ดูก่อนวัจจะผู้เทน้ำล้างถาด เทน้ำล้างชามลงในน้ำคร่ำหรือหลุม ไสโครก ด้วยเจตนาให้สัตว์ที่อาศัยอยู่ในนั้นได้ยังชีพ เรายังกล่าวการได้บุญอันมีกริยาที่ทำอย่างนั้นเป็นมูลจะกล่าวอะไรถึงการให้แก่มนุษย์ด้วยกันเล่า ดูก่อนวัจจะ ก็แต่ว่าเรากล่าวทานที่ให้แก่มนุษย์มีผลมาก หากกล่าวเช่นนั้นในผู้ทุศีลไม่ ”

4. “ การให้ปัน 1 การพูดไพเราะ 1 การบำเพ็ญประโยชน์แก่กัน 1 การวางตนให้เหมาะสมตามธรรม 1 เหล่านี้และเป็นธรรมเครื่องสังเคราะห์กันในโลก เหมือนลิ่มสลัดเป็นเครื่องมือยึดรถที่แล่นไปอยู่ฉะนั้น ”

5. “ ผู้ให้ข้าวถือว่าให้กำลัง ผู้ให้ผ้าถือว่าให้ผิวพรรณ ผู้ให้นานถือว่าให้ความสุข ผู้ให้ประทีปถือว่าให้จักขุ ”

หลักเมตตาการุณาเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่นั้น มีอยู่ในทุกศาสนาสำหรับศาสนาพุทธนั้น สอนให้เมตตาการุณาทั่วไปหมด ไม่จำกัดว่าเป็นมนุษย์หรือสัตว์ใหญ่ สัตว์เล็ก นอกศาสนาหรือในศาสนา ชนชาติเดียวกันหรือต่างชนชาติ หลักเมตตาการุณานี้เป็นส่วนสนับสนุนหลักไม่เบียดเบียนจองเวรกัน เท่ากับว่าหลักไม่เบียดเบียนเป็นหลักศีล หลักเมตตาการุณาเป็นหลักธรรม ช่วยสนับสนุนให้ศีลสมบูรณ์ยิ่งขึ้น เช่น คนไม่ฆ่า ไม่ประทุรร้ายแก่ผู้อื่น รู้จักเมตตาการุณาเอื้อเฟื้อช่วยเหลือผู้อื่น เมื่อเป็นเช่นนี้ไม่ว่ามนุษย์หรือสัตว์จึงชื่อว่า อยู่ในข่ายแห่งเมตตาการุณาของธรรมะทางพุทธศาสนาทั้งสิ้น (สุชีโว ภิกขุ. 2526 : 32)

จากหลักความเมตตาการุณา สรุปได้ว่า ผู้ที่มีความเมตตาการุณานั้นจะต้องมีความเมตตาการุณาทั้งทางกาย ทางใจ และทางวาจา ทั้งต่อหน้าและลับหลัง โดยไม่จำกัดว่าเป็นมนุษย์หรือสัตว์ใหญ่เล็ก ชนชาติเดียวกันหรือต่างชาติ

2.1.4 ปลุกฝังคุณธรรมเรื่องความเมตตาการุณา

ชม ภูมิภาค (2525 : 11 -12) ให้หลักการปลุกฝังความเมตตาการุณาดังนี้

1. ให้ความคิดรวบยอดที่ถูกต้องเกี่ยวกับความเมตตาการุณา ความคิดรวบยอดของความเมตตาการุณา เป็นความคิดรวบยอดที่มีลักษณะเป็นนามธรรมมาก เพื่อที่จะให้นักเรียนเกิดความคิดรวบยอดที่ถูกต้อง จะต้องหาตัวอย่างที่เป็นรูปธรรม หลาย ๆ อย่างที่ทำให้นักเรียนเกิดความคิดรวบยอดตรงกัน อาจจะใช้นิทาน ชาดก หรือเหตุการณ์ในชีวิตประจำวันมาแล้ว อาจเล่าเองหรือใช้เทปบันทึกเสียง หรือหาภาพยนตร์เกี่ยวกับความเมตตาการุณาฉายให้นักเรียนดู เพื่อให้เกิดความเข้าใจและสรุปว่า ความเมตตาคืออะไรและความกรุณาคืออะไรให้ได้ จะต้องมีการทดสอบด้วยการเสนอตัวอย่างที่เป็นรูปธรรมให้นักเรียนสามารถบอกให้ถูกต้องว่า อันใดเป็นตัวอย่างของความเมตตา อันใดเป็นตัวอย่างของความกรุณา อันใดเป็นตัวอย่างของความกรุณา หรือมิใช่ความเมตตาการุณา

2. สร้างทัศนคติที่ดีต่อความเมตตาการุณา เมื่อนักเรียนมีความคิดรวบยอดเกี่ยวกับความเมตตาการุณาแล้ว ก็ต้องสร้างทัศนคติที่ดีต่อความเมตตาการุณา เพราะทัศนคติจะเป็นแรงหนุนและกำหนดทิศทางของพฤติกรรม สักแต่รู้ว่าเท่านั้นไม่เป็น เครื่องกำหนดที่แน่นอนว่าคนจะประพฤติปฏิบัติ บุคคลต้องเห็นประโยชน์ เห็นความจำเป็นและมีความรู้สึกที่ดีหรือมีทัศนคติที่ดีต่อสิ่งนั้น บุคคลจึงจะเกิดการกระทำการปลุกฝังทัศนคตินั้น จะทำได้ด้วยการให้เขาอภิปรายได้แสดง ได้รับบทบาทมาก ๆ ดังนั้น การสอนต้องเสนอตัวอย่างที่เป็นรูปธรรมมาก ๆ อาจด้วยรูปภาพ เสนอด้วยภาพยนตร์ เสนอกรณีตัวอย่าง แล้วให้นักเรียนอภิปรายอย่างกว้างขวางให้เห็นประโยชน์ของความเมตตาการุณาในชีวิตประจำวัน การรับบทบาทสมมุติก็จะ เป็นวิธีการสอนที่ดีอย่างหนึ่งในการสร้างทัศนคติที่ดีต่อความเมตตาการุณา จะใช้วิธีการสอนแบบใด มากน้อยเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับวุฒิภาวะของผู้เรียนการอภิปรายการรับบทบาทสมมุติอาจจะ

เหมาะสมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมปลาย ส่วนการเล่นกีฬานานการเสนอตัวอย่างด้วยภาพยนตร์ หรือการบันทึกเสียงอาจจะเหมาะสำหรับนักเรียนชั้นประถมมากกว่านักเรียนชั้นมัธยม

3. ปฏิบัติให้เกิดทักษะ เป็นการให้นักเรียนได้มีโอกาสรับบทบาทสมมุติ ในเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่แสดงให้เห็นความเมตตากรุณาในชั่วโมงสอน โดยครูสร้างสถานการณ์จำลองที่เป็นปัญหาขึ้นมา แล้วให้นักเรียนแสดงบทบาทเพื่อแก้ปัญหาเหล่านั้น

นอกจากการสอนในชั้นแล้ว การจัดกิจกรรมต่าง ๆ หรือเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ นอกเหนือจากการเรียนในชั้น เพื่อส่งเสริมให้เกิดคุณธรรมเรื่องเมตตากรุณานั้นมีอยู่มากมาย (ชม ภูมิภาค. 2525 : 12) เช่น

1. ให้นักเรียนโตช่วยเหลือแก่นักเรียนเด็ก ๆ ในการข้ามถนน หรืองานอื่น ๆ ในโรงเรียน ช่วยสอนหนังสือให้แก่ชั้นเด็ก ๆ ช่วยดูแลนักเรียน เด็กกว่าที่เล่นในสนาม
2. ช่วยดูแลให้ความช่วยเหลือคนแก่ คนตาบอด หรือคนพิการในการข้ามถนน
3. ช่วยดูแลให้ความช่วยเหลือแก่เด็กที่เจ็บป่วย
4. ให้การช่วยเหลือคนต่างถิ่นที่ต้องการไปในที่ซึ่งเขาต้องการ ด้วยการช่วยแนะบอกทางและอื่น ๆ เพื่อให้เขาไปที่เขาต้องการได้
5. ช่วยบอกอันตรายที่จะเกิดขึ้นจากการกระทำที่เขาอาจไม่ทราบ หรือรู้เท่าไม่ถึงการณ์ในอันตรายที่อาจจะเกิดขึ้น
6. ช่วยกันบริจาคแก่เด็กขาดแคลน หรือเมื่อนักเรียนในโรงเรียนเดียวกันประสบภัยและอื่น ๆ เพื่อเป็นการบรรเทาความเดือดร้อน
7. จัดกิจกรรมช่วยกันพัฒนาหรือทำความสะอาดในบริเวณโรงเรียนวัด สถานที่ราชการอื่น หรือชุมชน เป็นการแสดงความเมตตา โดยมุ่งให้คนอื่นเป็นสุข

จากที่กล่าวมาทั้งหมดนี้เห็นได้ว่า คุณธรรมเรื่องความเมตตากรุณานั้นเป็นสิ่งสำคัญยิ่งต่อความสันติสุขของสังคม จะต้องปลูกฝังคุณธรรมเช่นนี้ให้เกิดขึ้นในหัวใจของคนไทยทุกคนจะต้องช่วยกันทั้งสถานศึกษาและชุมชน ต้องดำเนินการตั้งแต่เยาว์วัยเพื่อให้เกิดเป็นอุปนิสัยการที่จะเกิดลักษณะนิสัย หรืออุปนิสัยได้นั้น จะต้องเกิดทั้งความเข้าใจในความคิดรวบยอดเกี่ยวกับความเมตตากรุณาจะต้องมีทัศนคติที่ดีต่อความเมตตากรุณาและด้วยการปฏิบัติจริง ๆ ด้วย หากจะกล่าวถึงความเมตตากรุณาอย่างเดียว ย่อมไม่สามารถจะปลูกฝังความเมตตากรุณาลงในหัวใจคนได้ ต้องปฏิบัติจริง ๆ จึงจะมีความเมตตากรุณาในจิตใจของคน อันจะนำไปสู่การสร้างสันติสุขในสังคม

2.1.5 คุณลักษณะของบุคคลที่มีความเมตตากรุณา

กระทรวงศึกษาธิการ (ณัฐพงษ์ เจริญพิทย์. 2526 : 19 ; อ้างอิงจากกระทรวงศึกษาธิการ. 2523 : 146 – 157. *แนวทางพัฒนาจริยธรรม*.) ได้กล่าวถึงขอบข่ายผู้ที่มีความเมตตาไว้ว่ามีลักษณะดังนี้

1. ไม่ฆ่า ทบตี ตัด จำลอง หรือทำร้ายด้วยลักษณะต่าง ๆ

2. ไม่ข่มขู่ ดุหมั่น เสียดสี พุดจาด้วยความกริ้วโกรธเคียดแค้น
3. ไม่เบียดเบียนใครให้เดือดร้อน
4. ช่วยพุดปลอบใจเมื่อผู้อื่นได้รับความลำบากเดือดร้อน
5. ให้ความอนุเคราะห์เกื้อกูล
6. มีความสลดใจเมื่อเห็นผู้อื่นมีทุกข์
7. แผ่เมตตาให้ แม้จะมีผู้ทำให้เดือดร้อน
8. มีอาการทางกาย วาจา ที่แสดงต่อผู้อื่นด้วยความสุภาพ นุ่มนวล

สนวน ลีโทชาลิต (2528 :6) ได้กล่าวถึงพฤติกรรมที่แสดงถึงความเมตตา
กรุณา ดังนี้

1. ไม่ฆ่า หรือข่มเหง รังแก ตลอกจนทำร้ายด้วยลักษณะต่าง ๆ
2. ให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลผู้อื่นด้วยความยินดี
3. ไม่ข่มขู่ ดุหมั่น เสียดสี พุดจาด้วยความกริ้วโกรธ
4. ไม่เบียดเบียนผู้อื่นให้เดือดร้อน
5. เสียสละทรัพย์สินส่วนตนให้กับผู้ที่ขาดแคลนและมีความ
6. แสดงความสลดใจ และพุดให้กำลังใจเมื่อผู้อื่นประสบ
7. แนะนำช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความปรารถนาดี
8. แสดงอาการต่อผู้อื่นด้วยความสุภาพนุ่มนวล พุดจาไพเราะ
9. สนับสนุนผู้อื่นในการบริจาคทาน
10. เป็นมิตรแท้ของผู้อื่น แม้ว่าเขาจะคิดร้ายแก่ตน
11. ให้อภัยเมื่อมีผู้อื่นทำให้เดือดร้อน
12. มีความรักและความเคารพในสิทธิของผู้อื่น
13. มีความสามัคคีในหมู่คณะ
14. บำเพ็ญประโยชน์ต่อส่วนรวม

เจริญ ไวรวัจนกุล (2531 : 208 - 209) ความเมตตา-กรุณา หมายถึง มีการ
ให้ กล่าววาจาเหมาะสม การประพฤติปฏิบัติและแสดงออกเป็นเพื่อนที่เหมาะสม ลักษณะ
พฤติกรรมบ่งชี้ ได้แก่

1. ไม่ยอมรับส่วนแบ่งในสิ่งที่ตนมีอยู่แล้วและไม่จำเป็น
2. เสียสละในส่วนแบ่งของตนให้กับผู้ที่ขาดแคลน และมีความจำเป็นกว่า
3. เลือกรับฟังในคำพุดที่ก่อให้เกิดไมตรี

4. เสนอตัวช่วยเหลือแนะนำบทวนให้แก่ผู้ที่ยังไม่เข้าใจ
5. แสดงความยินดีในความสุข ความสำเร็จของผู้อื่น
6. ให้เพื่อนหยิบยืมหนังสือเครื่องเขียนเมื่อตนไม่จำเป็นต้องใช้
7. ไม่รังแกสัตว์ หรือ เพื่อน
8. พุดสุภาพอ่อนโยนต่อบุคคลทั่วไป
9. แสดงความเคารพอ่อนน้อม
10. แบ่งปันสิ่งของเครื่องใช้แก่ผู้อื่นตามกำลังของตน
11. พุดปลอบโยนเมื่อผู้อื่นมีทุกข์
12. ช่วยเหลือเกื้อกูลผู้อื่น
13. ไกลเกลียดความแตกแยกในหมู่คณะ
14. ไม่นำเอาคำพูดที่ไม่ดีจากคนอื่นมาเล่าให้เพื่อนฟัง
15. แสดงความเป็นเพื่อน
16. แนะนำอธิบายคนอื่น ๆ ในการเรียน และการปฏิบัติตน
17. พุดจาเป็นการให้กำลังใจแก่เพื่อน
18. ลงมือช่วยเพื่อนเมื่อได้รับการขอร้อง
19. เมื่อทำงานร่วมกันก็รับผิดชอบและช่วยกันแก้ไขร่วมกัน
20. ไม่นำเอาผลงานของผู้อื่นมาเป็นผลงานของตนเอง
21. บำเพ็ญประโยชน์ต่อส่วนรวม
22. พุดชักชวนผู้อื่นให้ปฏิบัติเพื่อส่วนรวม
23. พุดมีเหตุผล
24. เมื่อทำงานเป็นกลุ่มก็ไม่นำผลงานของกลุ่มมาเป็นผลงานของตน
25. ไม่พุดจาให้กลุ่มหมดกำลังใจในการทำงาน
26. ไม่นำเอาของส่วนรวมมาใช้ประโยชน์ส่วนตัว
27. ร่วมลงมือช่วยกลุ่มแก้ปัญหาต่าง ๆ โดยตลอด
28. เลือกพูดแต่ในสิ่งที่ดีงามของสมาชิกแต่ละคนในกลุ่ม

2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเมตตากรุณา

2.2.1 งานวิจัยในประเทศ

สมชาย พุ่มพิมล (2525 : 168) ได้ศึกษาการทดลองสอนความเมตตากรุณาแก่เด็กที่มีระดับพัฒนาการทางสติปัญญาแตกต่างกันโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์ กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 อายุ 9-14 ปี จำนวน 67 คน ผลการทดลองพบว่า กลุ่มที่ได้รับการสอนโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์ มีความเมตตากรุณาเพิ่มขึ้น และแตกต่างจากวิธีสอนแบบธรรมดาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

ภิกขุญญ์ เจนเจริญวงศ์ (2530 : 76) ได้ศึกษาการเปรียบเทียบการพัฒนาจริยธรรมด้านความเมตตากรุณาของนักเรียน จากการอ่านหนังสือภาพที่นำเสนอพฤติกรรมของตัวละครเอกในทางบวกและทางลบ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 105 คน พบว่านักเรียนที่ได้อ่านหนังสือภาพที่มีการนำพฤติกรรมของตัวละครเอกทั้งในทางบวกและทางลบมีการพัฒนาจริยธรรมด้านความเมตตากรุณาแตกต่างจากนักเรียนที่ไม่ได้รับการอ่านหนังสือภาพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากเอกสารและงานวิจัยดังกล่าวแสดงว่า ความเมตตากรุณาเป็นคุณลักษณะบุคคลที่สามารถพัฒนาได้ ผู้วิจัยต้องการที่จะนำวิธีการใช้เทคนิคแม่แบบหุ่นมือพัฒนาความเมตตากรุณาของนักเรียนในระดับประถมศึกษา เพื่อศึกษาว่า นักเรียนมีพัฒนาการที่ดีขึ้นหรือไม่ ทั้งนี้เพื่อจะได้นำมาเป็นแนวทางปูพื้นฐานการพัฒนาความเมตตากรุณาให้กับนักเรียนต่อไป

3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม

3.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม

3.1.1 ความหมายของจริยธรรม

กูด (Good. 1959 : 373) กล่าวว่า จริยธรรม หมายถึง การประพฤติดี ประพฤติชอบทั้งต่อตนเองและผู้อื่น ตลอดจนสังคมและประเทศชาติ เพื่อก่อให้เกิดความสุข ความเจริญรุ่งเรืองและเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ

เพียเจท์ (Piage. 1690 : 1) ให้ความเห็นไว้ว่าจริยธรรมเป็นลักษณะประสพการณ์ของมนุษย์และหน้าที่เกี่ยวกับกฎเกณฑ์ในการให้ความร่วมมือเกี่ยวกับการจัดเตรียมทางสังคมในเรื่องความสนใจและอนามัยบุคคล ความสัมพันธ์ร่วมกันในรูปของการกระทำและสิทธิ

โคลเบอร์ก (Kohlberg. 1976 : 4-5) นักจิตวิทยาสังคมที่ศึกษาเกี่ยวกับพัฒนาการทางจริยธรรมกล่าวถึงจริยธรรมว่า มีพื้นฐานของความยุติธรรม ถือเอาการกระจายสิทธิและหน้าที่อย่างเท่าเทียมกันโดยมิได้หมายถึงกฎเกณฑ์ที่บังคับทั่วไป แต่เป็นกฎเกณฑ์ซึ่งมีความเป็นสากลที่คนส่วนใหญ่รับไว้ในทุกสถานการณ์ ไม่มีข้อขัดแย้งกัน เป็นอุดมคติ ดังนั้น พันธะทางจริยธรรมจึงเป็นการเคารพต่อสิทธิ ข้อเรียกร้องของบุคคลอย่างเสมอภาคกัน

อานวย ทะพิงแก และชยันต์ วรรณะภูติ (2522 : 21) ได้ให้ความหมายของจริยธรรมไว้ว่า จริยธรรมเป็นกลไกอันหนึ่งของสังคมที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของคนในสังคม กล่าวอีกนัยหนึ่ง การที่มนุษย์อยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มๆ จำเป็นต้องสร้างกลไกขึ้นมาเพื่อควบคุมให้สังคมเป็นสังคมที่ดี เป็นสังคมในอุดมคติของมนุษย์

พระราชวรมนิ (2523 : 10) ได้ให้ความหมายของจริยธรรมไว้ว่า จริยธรรม หมายถึง สิ่งที่ได้ทำในทางวินัยจนเกิดความเคยชินขึ้นมา มีพลังใจ มีความตั้งใจแน่วแน่ มีความประทับใจเรื่องจริยธรรม ต้องอาศัยปัญหา ปัญญาอันเกิดจากความศรัทธาเชื่อถือผู้อื่น ในบางครั้งจริยธรรมก็เกิดโทษเมื่อไม่มีปัญญากำกับ

กรมวิชาการ (2523 : 10) กล่าวว่า จริยธรรมคือการกระทำทั้งกาย วาจา และใจ ที่ดีงามเป็นประโยชน์ต่อตนเอง ผู้อื่นและสังคม

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2524 : 21) ได้ให้ความหมายของจริยธรรมไว้ว่า เป็นลักษณะทางสังคมหลายลักษณะของมนุษย์และมีขอบเขตรวมถึงพฤติกรรมทางสังคมประเภทต่างๆ โดยลักษณะและพฤติกรรมที่เกี่ยวกับจริยธรรมจะมีคุณสมบัติประเภทใดประเภทหนึ่งในสองประเภทคือ เป็นพฤติกรรมที่สังคมนิยมชมชอบให้การสนับสนุน และผู้กระทำส่วนมากเกิดความพอใจว่าการกระทำนั้นเป็นสิ่งที่ถูกต้อง เหมาะสม ส่วนอีกประเภทหนึ่งนั้นคือ ลักษณะที่สังคมไม่ต้องการให้มีอยู่ในสมาชิกในสังคม เป็นการกระทำที่สังคมลงโทษ หรือพยายามกำจัด และผู้กระทำพฤติกรรมนั้น ส่วนมากรู้ว่าเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้องและไม่สมควร ฉะนั้น ผู้ที่จริยธรรมสูง คือ ผู้ที่มีลักษณะและพฤติกรรมประเภทแรกมาก ประเภทหลังน้อย

สุชีพ ปุญญานุภาพ (2524 : 1) ได้อธิบายว่าจริยธรรม หมายถึง ธรรมหรือความดีงาม หรือสิ่งที่ดีงามที่ควรประพฤติปฏิบัติ

สมบูรณ์ ศาลยาชีวิน (2524 : 9) ได้ให้ความหมายของจริยธรรมว่า เป็นแนวทางเครื่องชี้แนะ เกณฑ์ หรือกติกาที่ควบคุมความประพฤติปฏิบัติของบุคคล

อาภรณ์ พุกกะมาน และคนอื่นๆ (2528 : 36) ได้นิยามความหมายของจริยธรรมว่าเป็นระบบของกฎเกณฑ์ที่ใช้จำแนกการกระทำที่ดีและการกระทำที่ชั่ว การกระทำที่ควรและการกระทำที่ไม่ควรและเป็นทั้งแนวทางการประพฤติปฏิบัติทั้งกาย วาจา ใจที่ดีงาม เพื่อบรรลุถึงสภาพการดำเนินชีวิตที่ดีงาม เป็นประโยชน์สุขต่อผู้อื่นและต่อสังคม

เสฐียรพงษ์ วรรณปก (2530 : 8) กล่าวว่า จริยธรรม หมายถึง ความดีงาม สิ่งที่ควรประพฤติ (ไม่รวมความชั่วที่ไม่ควรประพฤติ) คำว่า จริยธรรมเป็นสมนาม (คำเรียกรวม) ของสิ่งที่ควรประพฤติทั้งหลาย สิ่งที่ควรประพฤติ เรียกว่า คุณธรรม เช่น เมตตา เป็นคุณธรรมข้อหนึ่งกรุณาเป็นคุณธรรมข้อหนึ่ง ขันติเป็นคุณธรรมอีกข้อหนึ่ง ทั้งเมตตา กรุณา และขันติรวมเรียกว่าจริยธรรม

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2535 : 214) ได้ให้ความหมายของจริยธรรม หมายถึง ธรรมที่เป็นข้อประพฤติปฏิบัติ ศีลธรรม หรือกฎศีลธรรม

แพง ชินพงศ์ (2540 : 9) กล่าวว่า จริยธรรม หมายถึง แนวทางแห่งความประพฤติและปฏิบัติ เพื่อบรรลุถึงสภาพชีวิตอันทรงคุณค่าที่พึงประสงค์ เป็นกระทำทั้งกาย วาจา ใจ ที่ดีงาม ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่น และสังคม

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ (2543 : 164-165) กล่าวว่า จริยธรรม หมายถึง การพิจารณาตัดสินใจประพฤติหรือกระทำโดยอาศัยหลักของค่านิยมและหลักศีลธรรม เมื่อพบสถานการณ์หนึ่งสถานการณ์ใด นั่นคือจริยธรรมเป็นการแสดงพฤติกรรมของคนเมื่อพบสถานการณ์หนึ่ง

สาโรช บัวศรี (สุนทร โคตรบรรเทา. 2544 : 106 ; อ้างอิงจาก สาโรช บัวศรี. 2525) กล่าวว่า จริยธรรม หมายถึง ศีลธรรมและคุณธรรมที่นำมารวมกัน หรือเป็นค่านิยมในระดับต่างๆ ซึ่งสังคมและบุคคลจำเป็นต้องยึดมั่นถือมั่น

จากเอกสารที่ศึกษา พอสรุปได้ว่า จริยธรรมเป็นกฎเกณฑ์ที่ใช้จำแนกพฤติกรรมทางกาย วาจา ใจ ว่าดีหรือชั่ว อีกทั้งยังเป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นที่ยอมรับของสังคม

3.1.2 ลักษณะทางจริยธรรมของมนุษย์

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2524 : 2-3) ได้แบ่งลักษณะทางจริยธรรมของมนุษย์ออกเป็น 4 ประการ คือ

1. ความรู้เชิงจริยธรรม หมายถึง การมีความรู้ในสังคมของตนนั้น การกระทำชนิดใดควรทำและชนิดใดควรละเว้น พฤติกรรมประเภทใดไม่เหมาะสมมาก น้อยเพียงใด ปริมาณความรู้ขึ้นอยู่กับอายุ การศึกษา และการพัฒนาการทางสติปัญญาของคนด้วย

2. พฤติกรรมเชิงจริยธรรม หมายถึง การที่บุคคลแสดงพฤติกรรมที่สังคมนิยมชมชอบหรือดเว้นพฤติกรรมที่ฝ่าฝืนกฎหมายหรือค่านิยมในสังคมนั้น

3. ทศนคติเชิงจริยธรรม หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลเกี่ยวกับลักษณะหรือพฤติกรรมเชิงจริยธรรมต่างๆ ว่าตนชอบหรือไม่เพียงใด ซึ่งทัศนคติเชิงจริยธรรมของบุคคลส่วนมากจะสอดคล้องกับค่านิยมของคนในสังคมนั้น

4. เหตุผลเชิงจริยธรรม หมายถึง การที่บุคคลให้เหตุผลในการเลือกที่จะไม่กระทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกเหตุผลเชิงจริยธรรมเพราะจะทำให้ทราบว่าบุคคลผู้มีจริยธรรมในระดับแตกต่างกันนั้น อาจจะมีการกระทำที่คล้ายคลึงกันได้ และบุคคลที่มีการกระทำที่เหมาะสม อาจจะมีเหตุผลเบื้องต้นหลังการกระทำ และอยู่ในระดับจริยธรรมที่แตกต่างกันได้

3.1.3 ทฤษฎีการพัฒนาการทางจริยธรรม

1. ทฤษฎีการพัฒนาทางจริยธรรมของเพียเจต์ (Piaget)

เพียเจต์ เป็นผู้ริเริ่มศึกษาพัฒนาการทางสติปัญญาของเด็กและมีความคิดว่าพัฒนาการทางจริยธรรมของมนุษย์นั้นขึ้นอยู่กับความฉลาดในการที่จะรับรู้กฎเกณฑ์และทักษะต่างๆ นั้น พัฒนาการทางจริยธรรมของบุคคลจึงขึ้นอยู่กับพัฒนาการทางสติปัญญาของบุคคล และได้แบ่งขั้นของพัฒนาการของมนุษย์ออกเป็น 3 ขั้น คือ

- 1.1 ขั้นก่อนจริยธรรม พัฒนาการขั้นเริ่มนี้ตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 2 ขวบ เด็กในวัยนี้ยังไม่มีความสามารถในการรับรู้สิ่งแวดล้อมอย่างละเอียด แต่มีความต้องการทางกาย ซึ่งต้องการที่จะได้รับการตอบสนองโดยไม่คำนึงถึงกาลเทศะใดๆ ทั้งสิ้น เมื่อเด็กเริ่มมีความสามารถก็จะเริ่มเรียนรู้สภาพแวดล้อมและบทบาทของตนเองต่อบุคคลอื่น

1.2 ขั้นยึดคำสั่ง พัฒนาการขั้นนี้อยู่ในช่วง 2-8 ปี เด็กจะมีความเกรงกลัวผู้ใหญ่ และเห็นว่าคำสั่งของผู้ใหญ่คือ ประกาศิตที่ตนต้องกระทำตาม

1.3 ขั้นยึดหลักตนเอง พัฒนาการขั้นนี้จะอยู่ในช่วง 8-10 ปี เพียเจต์เชื่อว่าเกิดขึ้นจากการพัฒนาการทางสติปัญญาและจากประสบการณ์ในการมีบทบาทในกลุ่มเพื่อนด้วยกัน แลกเปลี่ยนและความเท่าเทียมกันของบุคคลบางคนที่พัฒนาการอาจจะหยุดชะงักอยู่ในขั้นที่สองได้ เนื่องจากการบีบบังคับของผู้เลี้ยงดูหรือสังคม หรือเกิดจากการขาดประสบการณ์ในกลุ่มเพื่อนก็ได้ (ดวงเดือน พันธุมนาวิน; และเพียเจต์ ประจวบปัจฉิม, 2520 : 40-41)

2. ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก (Kohlberg)

โคลเบอร์ก ได้ศึกษาพัฒนาการทางจริยธรรม ตามแนวของเพียเจต์และ พบว่าพัฒนาการทางจริยธรรมของมนุษย์นั้น มิได้บรรลุจุดสมบูรณ์เมื่อบุคคลอายุได้ 10 ปี แต่มนุษย์ในสภาพปกติจะมีพัฒนาการทางจริยธรรมอีกหลายขั้นตอน จากอายุ 11-25 ปี (ดวงเดือน พันธุมนาวิน, 2524 : 391) และเขาเชื่อว่าการจัดชั้นพัฒนาการทางจริยธรรมนั้น จะต้องใช้การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมอย่างเดียวกันเท่านั้น (Kohlberg, 1976 : 32)

ระดับที่ 1 ก่อนเกณฑ์ (Preconventional Level)

ระดับนี้ บุคคลจะสนองตอบต่อกฎเกณฑ์ซึ่งกำหนดไว้โดยผู้มีอำนาจเหนือตน จะเลือกทำพฤติกรรมเฉพาะที่จะเป็นประโยชน์ต่อตนเอง โดยไม่คำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นกับผู้อื่นในระดับนี้ แบ่งออกเป็น 2 ขั้นคือ

ขั้นที่ 1 หลักการหลบหลีกการถูกลงโทษ (The Punishment and Obedience Orientation) ผู้มีจริยธรรมในขั้นนี้จะเลือกหรืองดกระทำการใด เพราะกลัวถูกลงโทษและยอมทำตาม คำสั่งของผู้ใหญ่ หรือผู้มีอำนาจทางกายเหมือนตน การตัดสินใจดีหรือไม่ดีขึ้นอยู่กับพฤติกรรมนั้นๆ ว่าทำไปแล้วโดนลงโทษหรือไม่

ขั้นที่ 2 หลักการแสวงหารางวัล (The Instrumental Relative Orientation) การเลือกการกระทำในสิ่งที่จะนำความพอใจให้ตนเท่านั้น ตัดสินการกระทำตามใจตนเองมักเป็นไปในรูปที่ต้องการรางวัลจากผู้อื่น การที่ทุกคนทำในสิ่งที่เขาต้องการเป็นสิ่งที่ถูกต้อง แม้ว่าการกระทำนั้นจะขัดกับผู้อื่น หรือความไม่ถูกต้องของสังคม ชอบการแลกเปลี่ยนที่เท่าเทียมกัน เช่นหนูจะขยันเรียนให้สอบได้ที่ 1 ถ้าแม่ซื้อจักรยานให้หนู

ระดับที่ 2 ตามกฎเกณฑ์ (Conventional Level)

เป็นระดับที่กระทำตามความคาดหวังของคนอื่น การดำเนินและยกย่องชมเชยจากสังคม เป็นสิ่งที่ควบคุมความประพฤติให้มีการกระทำตามกฎเกณฑ์ของกลุ่มย่อย ๆ ของตน ระดับนี้ยังต้องการควบคุมภายนอก แต่ยังมีความสามารถเอาใจเขามาใส่ใจเรา ทั้งสามารถแสดงบทบาทที่สังคมต้องการได้ ระดับนี้แบ่งเป็น 2 ขั้น คือ

ขั้นที่ 3 หลักการทำตามผู้อื่นเห็นชอบ (The Interpersonal Concordance Oriented) ผู้มีจริยธรรมในขั้นนี้มุ่งที่จะทำให้ผู้อื่นพอใจ เพื่อให้เขายอมรับเข้าเป็นพวกชอบคล้อยตามคนอื่นโดยเฉพาะเพื่อทำแผนที่คนส่วนใหญ่ยึดถือ

ขั้นที่ 4 หลักการทำตามหน้าที่ทางสังคม (The Law and Order Orientation) บุคคลจะรู้ถึงบทบาทหน้าที่ของตนในฐานะเป็นหน่วยหนึ่งของสังคม ตนจะต้องทำหน้าที่ตามเกณฑ์ต่าง ๆ ที่สังคมกำหนดไว้หรือคาดหมายพฤติกรรมที่ถูกต้อง เคารพกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่สังคมตั้งไว้ ความถูกต้องขึ้นอยู่กับสังคม สังคมจะเป็นตัวกำหนดการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง

ระดับที่ 3 ระดับเหนือกฎเกณฑ์ (Postconventional Level)

ระดับนี้ เป็นระดับที่มีจริยธรรมเป็นของตนเอง ซึ่งอยู่ในวัยผู้ใหญ่และมักมีอายุ 20 ปีขึ้นไป ระดับนี้มีการตัดสินใจขัดแย้งด้วยการนำความคิดไตร่ตรองด้วยตนเอง และตัดสินใจไปตามแต่จะเห็นความสำคัญของสิ่งใดมากกว่า การยอมรับกฎเกณฑ์ของสังคมจะตั้งอยู่บนพื้นฐานของจริยธรรมสากลที่กำหนดขึ้นอย่างเป็นที่ยอมรับของทุกสังคม ระดับนี้แบ่งออกเป็น 2 ขั้น คือ

ขั้นที่ 5 หลักการทำตามคำมั่นสัญญา (The Social Contract Legalistic Oriented) ผู้มีจริยธรรมในขั้นนี้ยังยึดมั่นในสิ่งที่ถูกต้องทางกฎหมาย แต่ยังเห็นว่าการแก้ไขเปลี่ยนแปลงกฎเป็นสิ่งทำได้ เมื่อได้ใช้พิจารณาด้วยเหตุผลที่จะทำให้เกิดประโยชน์แก่สังคม

ขั้นที่ 6 หลักการยึดอุดมคติสากล (The Universal Ethical Principle Oriented) ผู้มีจริยธรรมในขั้นนี้ถือว่า ความถูกต้องตัดสินใจด้วยจิตสำนึกที่สอดคล้องกับหลักจริยธรรมที่ตนเลือกแล้วและความสมเหตุสมผลที่เป็นสากล โดยคำนึงถึงความเท่าเทียมของสิทธิมนุษยชน เคารพในศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์แต่ละคน ดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 แสดงพัฒนาการของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของโคลเบอร์ก

ขั้นการให้เหตุผล	ระดับของจริยธรรม
ขั้นที่ 1 หลักการหลบหลีกการถูกลงโทษ (อายุ 2-7 ปี)	1. ระดับก่อนเกณฑ์ (2-10 ปี) (ระดับต่ำ)
ขั้นที่ 2 หลักการแสวงหารางวัล (อายุ 7-10 ปี)	
ขั้นที่ 3 หลักการทำตามที่ผู้อื่นเห็นชอบ (อายุ 11-13 ปี)	2. ระดับก่อนเกณฑ์ (10-16 ปี) (ระดับกลาง)
ขั้นที่ 4 หลักการทำตามหน้าที่ทางสังคม (อายุ 13-16 ปี)	
ขั้นที่ 5 หลักการทำตามคำมั่นสัญญา (อายุ 16 ปีขึ้นไป)	3. ระดับก่อนเกณฑ์ (16 ปีขึ้นไป) (ระดับสูง)
ขั้นที่ 6 หลักการยึดอุดมคติสากล (วัยผู้ใหญ่)	

(ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจักษ์ปัจฉิม. 2520 : 43)

โคลเบอร์ก (Kohlberg, 1969 : 394) เชื่อว่า พัฒนาการทางการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมนั้น จะเป็นไปตามขั้นที่ 1 ผ่านแต่ละขั้น ไปจนถึงขั้นที่ 6 บุคคลจะพัฒนาข้ามขั้นไม่ได้เพราะการใช้เหตุผลในขั้นที่สูงขึ้นไป จะเกิดขึ้นด้วยการมีความสามารถในการใช้เหตุผลในขั้นที่ต่ำกว่าอยู่ก่อนแล้ว และต่อมาบุคคลที่ได้รับประสบการณ์ทางสังคมใหม่ ๆ หรือสามารถเข้าใจความหมายของประสบการณ์เก่า ๆ ได้ดีขึ้นตามลำดับ

ส่วนบ่อเกิดเชิงจริยธรรมนั้น โคลเบอร์ก มีความเห็นว่าจากการพัฒนาทางการเรียนรู้ ขณะที่เด็กได้มีโอกาสติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่น การได้เข้ากลุ่มทางสังคมประเภทต่าง ๆ จะช่วยให้ผู้ที่มีความฉลาดได้เรียนรู้บทบาทของตนเองและผู้อื่น อันจะช่วยให้เขาพัฒนาทางจริยธรรมในขั้นสูงขึ้นไปอย่างรวดเร็ว โคลเบอร์ก เชื่อว่า การพัฒนาทางจริยธรรมนั้น มิใช่การรับรู้จากการพร่ำสอนของผู้อื่นโดยตรง แต่เป็นการผสมผสานระหว่างความรู้เกี่ยวกับบทบาทของตนต่อผู้อื่นด้วย รวมทั้งข้อเรียกร้องและกฎเกณฑ์ของกลุ่มต่าง ๆ ซึ่งอาจจะขัดแย้งกัน แต่ในขณะเดียวกันก็ผลักดันให้บุคคลพัฒนาไปตามขั้นตอนในทิศทางเดียวกันเสมอไม่ว่าบุคคล จะอยู่ในกลุ่มใดหรือสังคมใดก็ตาม (ดวงเดือน พันธุมนาวิน, 2524 : 31)

3. ทฤษฎียึดคำสอนของพระพุทธศาสนาเป็นพื้นฐานความคิด

โดยแท้จริงแล้วมีผู้รู้ไม่กี่คนที่กล่าวว่า คำสอนของพระพุทธศาสนาเป็นทฤษฎีและแม้ว่าจะกล่าวว่า เป็นทฤษฎีแต่ก็เป็นทฤษฎีที่ไม่ระบุว่าเนื้อหาของทฤษฎีนั้นว่าอย่างไร เนื่องจากเจตนาของศาสนาเองก็ไม่ทราบว่าการประสงค์จะให้ เป็นทฤษฎีหรือไม่ แต่โดยพุทธศาสนาได้แทรกอยู่ในชีวิตของคนไทยเป็นส่วนใหญ่ รวมทั้งหลักคำสอนก็มีความสมเหตุสมผล สามารถตอบคำถามที่ซับซ้อนได้ ดังนั้นในการที่จะเป็นทฤษฎีจริยธรรมได้คงต้องยึดตามแนวคิดของพุทธศาสนาที่กล่าวไว้ว่าจริยธรรมของบุคคลสามารถเกิดขึ้นได้ 2 วิธี

1. เกิดจากการสอนหรือการชี้แนะของผู้อื่น ดังที่พระพุทธเจ้าและสาวกได้ออกสอนและเผยแพร่หลักธรรมแก่คนทั่วไปในสมัยพุทธกาลหรือการสอนตามสำนัก ตามโรงเรียนหรือในสังคมทั่วไปในปัจจุบัน โดยวิธีนี้พัฒนาการทางจริยธรรมของบุคคลจะมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับระดับปัญญา ความตั้งใจและความเลื่อมใสศรัทธาของเขาด้วย

2. เกิดจากการค้นคว้าพิจารณาด้วยตนเอง กล่าวคือ เป็นความรู้แจ้งเห็นจริงของบุคคลที่เกิดขึ้นจากความคิดพิจารณาของบุคคลนั้น ดังเช่น การตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า การสำเร็จอรหัตตของสาวกทั้งหลาย

โดยแท้จริงแล้วจริยธรรมจะเกิดและพัฒนาได้ดีควรใช้ทั้งสองวิธีประกอบกัน แต่การจะเกิดความสำนึก ความซาบซึ้งเพียงใดย่อมต้องใช้สติปัญญาของตนพิจารณาถึงจะเข้าสู่จริยธรรมขั้นสูงได้

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์กเนื่องจากเป็นทฤษฎีที่เข้าใจง่ายและมีการแบ่งเป็นลำดับขั้นของการแสดงเหตุผลเชิงจริยธรรมไว้อย่างชัดเจนและเหมาะสมกับนักเรียนที่ศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

3.1.4 ความสำคัญของเหตุผลเชิงจริยธรรม

พิชาญ์ ส้าอาจศรี (2527 : 14) กล่าวว่า เหตุผลเชิงจริยธรรม เป็นเหตุผลที่บุคคลใช้ในการตัดสินใจหรืออยู่เบื้องหลังการตัดสินใจที่กระทำหรือไม่กระทำพฤติกรรมต่าง ๆ เมื่อบุคคลได้ให้เหตุผล เมสามารถวินิจฉัยความได้ว่า เป็นเหตุชั้นไหนตามทฤษฎีของโคลเบอร์ก ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ระดับใหญ่ ๆ คือ ระดับต่ำ มีลักษณะยึดความต้องการของตนเองเป็นศูนย์กลาง ระดับกลางมีลักษณะยึดความต้องการของกลุ่มคนเป็นหลัก ระดับสูงมีลักษณะยึดความต้องการและประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก แต่ละระดับจะแบ่งแยกออกเป็นระดับ 2 ชั้น รวมเป็นชั้นเหตุผลเชิงจริยธรรมทั้ง 6 ชั้น เหตุผลเชิงจริยธรรมชั้นต่ำสุด เป็นชั้นที่บุคคลมีความเห็นแก่ตัวมากที่สุด และค่อย ๆ ลดความเห็นแก่ตัวตามลำดับชั้นเปลี่ยนเป็นเห็นแก่พวกพ้อง ในที่สุดยึดหลักอันเป็นอุดมคติโดยเห็นแก่ส่วนรวมอันหมายถึง มนุษยชาติ ฉะนั้น การที่บุคคลมีเหตุผลเชิงจริยธรรมอยู่ในระดับสูงย่อมเป็นที่ต้องการของสังคม

จะเห็นได้ว่า ความสำคัญของเหตุผลเชิงจริยธรรมนั้น บุคคลควรจะมีและพัฒนาไปตามวัยให้ได้อยู่ในระดับสูง ซึ่งทำให้เป็นที่ยอมรับและอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

3.1.5 วิธีการยกระดับเหตุผลเชิงจริยธรรม

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2522 : 52) ได้เขียนไว้ในตำราจิตวิทยาการพัฒนาจริยธรรม มีวิธีการดังต่อไปนี้

1. การให้ความรู้ขั้นสูงขึ้น วิธีการฝึกฝนเด็กโดยใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมชั้นต่ำ ให้สามารถใช้หลักเหตุผลเชิงจริยธรรมในชั้นที่สูงขึ้นไปนั้น เริ่มจากการศึกษาพัฒนาการทางจริยธรรมของเด็กเล็กตามทฤษฎีของเพียเจท์ นักจิตวิทยาได้ใช้วิธีการให้เหตุผลที่เหนือกว่าที่เด็กใช้ ทั้งนี้เพื่อให้เด็กได้ความรู้ในชั้นที่สูงขึ้นกว่าที่ตนเองมีอยู่ เมื่อเด็กได้รับเหตุผลใหม่เด็กจะนำไปใช้เปรียบเทียบกับเหตุผลเดิมของตน ซึ่งการเปรียบเทียบบนี้เด็กจะเกิดความรู้สึกที่ขัดแย้งกันหรือเกิดความไม่สมดุลทางความคิดนี้ ความมาสมดุลนี้จะเป็นเครื่องกระตุ้นให้เด็กเกิดมีการปรับปรุงโครงสร้างทางความคิดของตนเองเพื่อให้เกิดความสมดุลขึ้น ซึ่งจะช่วยให้เด็กเข้าใจและยอมรับเหตุผลในชั้นที่สูงกว่าชั้นตนได้

2. การให้แสดงบทบาท วิธีนี้เกิดจากความไม่เข้าใจที่ว่า การที่คนเราจะเข้าใจผู้อื่นได้ดีนั้น ต้องให้เขาได้มีโอกาสสวมบทบาทอื่น ๆ นอกเหนือไปจากที่ตนเป็นอยู่ และบทบาทนั้นควรเกี่ยวข้องกับจริยธรรม การรับรู้ในความคิดและความรู้สึกของผู้อื่น การนำตนเองไปอยู่ในฐานะของผู้อื่นด้วยกระบวนการดังกล่าว จะทำให้เกิดความคิดกว้างขวางและเกิดความคิดความเข้าใจแตกต่างไปจากเดิม ไม่ยึดอยู่ตนเองฝ่ายเดียว

3. การใช้อิทธิพลของกลุ่มให้เกิดการคล้อยตาม การแสดงเหตุผลเชิงจริยธรรมเพื่อเป็นการยกระดับจิตใจของเด็กนั้น อาจจะได้ทำได้โดยการใช้อิทธิพลของกลุ่มเพื่อน ซึ่งแสดงออกทางจริยธรรมในระดับเดียวกัน เด็กจะยึดถือเพื่อนเป็นแบบอย่างและคล้อยตามลักษณะของเพื่อนไปโดยง่าย เด็กที่ได้ร่วมสังคมกันจะมีความก้าวหน้ากว่าเด็กที่แยกเดี่ยวจากเพื่อน ทั้งนี้เพราะการที่

เด็กมีโอกาสดูแลเปลี่ยนความคิดเห็น ได้โต้แย้งกันกับเพื่อนจะทำให้เขาได้รับความคิดเห็นและทัศนคติใหม่ ๆ ต่างไปจากที่ตนมีอยู่

4. การให้เด็กเลียนแบบจากตัวแบบ การใช้ตัวแบบแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ให้ผู้ถูกทดลองเห็นจะเป็นวิธีหนึ่งที่จะทำให้ผู้ถูกทดลองทำพฤติกรรมนั้น ๆ ตามตัวแบบได้ การจัดตัวแบบนี้ก็เป็นการให้ความรู้แก่ผู้ทดลองวิธีหนึ่ง การจัดตัวแบบให้เกิดการเลียนแบบเป็นวิธีที่มีการศึกษาค้นคว้ามาพอสมควร เพราะเป็นวิธีที่นักจิตวิทยาเชื่อว่าจะเรียนรู้จากสังคมได้มากที่สุดและเป็นวิธีการเดียวที่เด็กอาจทำตามได้โดยไม่รู้สีกว่ากำลังถูกชักจูง

จะเห็นได้ว่า การยกระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมนั้น กระทำได้หลายวิธี และในระดับประถมศึกษาตอนปลายนั้น ก็สามารถนำมาใช้ได้ทุกวิธีที่กล่าวมา

3.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของเด็กวันรุ่นตอนต้น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของเด็กวันรุ่นตอนต้นแล้วให้เด็กแสดงเป็นบุคคลในเรื่องซึ่งมีปัญหาและไปคำแนะนำจากเพื่อนสองคน เพื่อนทั้งสองแนะนำไปคนละทาง โดยใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมชั้นเดียวกัน เด็กบางคนจะได้รับฟังคำแนะนำที่ใช้เหตุผลสูงกว่าระดับจริยธรรมของตนเพียงหนึ่งชั้น บางคนจะได้รับฟังคำแนะนำที่สูงกว่าระดับจริยธรรมของตนถึงสองชั้น บางคนได้รับการแนะนำที่ต่ำกว่าระดับจริยธรรมของตนหนึ่งชั้น เด็กบางคนไม่ได้รับ ประสบการณ์ดังกล่าวเลย หลังจากนั้นหนึ่งสัปดาห์ เด็กทุกคนจะถูกวัดระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมอีกครั้งหนึ่ง ปรากฏว่า เด็กที่ได้รับคำแนะนำประเภทที่ใช้เหตุผลสูงกว่าระดับจริยธรรมของตนหนึ่งชั้นนั้น มีพัฒนาการทางจริยธรรมมากที่สุด

3.2.1 งานวิจัยในประเทศ

ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจักษ์ปัจฉิม (2520 : 210) ได้ศึกษาจริยธรรมของเยาวชนไทย โดยมีกลุ่มตัวอย่างอายุ 11 – 25 ปี จำนวน 1,400 คน ที่อยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ลักษณะการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมและลักษณะมุ่งอนาคตนั้นควรจะได้มีการปลูกฝังก่อนที่เด็กจะมีอายุ 10 ปี เพราะเมื่อเริ่มวัยรุ่นลักษณะทางจริยธรรมสองประการนี้จะเริ่มคงที่ ผู้ที่มาจากครอบครัวยากจนจะมีพัฒนาการช้ากว่ากลุ่มอื่นในช่วงวัยอายุตอนต้น แต่จะมันกลุ่มอื่นในวัยรุ่นตอนปลาย ในด้านอิทธิพลของการอบรมเลี้ยงดู การอบรมเลี้ยงดูแบบรักมากให้เหตุผลมากกว่าความสัมพันธ์กับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของผู้ถูกศึกษาทุกระดับอายุ และพบว่าในครอบครัวยากจนบิดามารดามีการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย จะช่วยให้ลูกมีจริยธรรมสูงได้

สมเดช สีแสง (2525 : 59) ได้ทำการวิจัยเรื่องการทดลองสอนการยกระดับเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการทดลองพบว่า ระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมของกลุ่มตัวอย่างที่ผ่านการสอน โดยใช้หนังสือนิทานประกอบสูงขึ้นกว่าก่อนสอนอย่างมีนัยสำคัญ

ทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับกลาง(ชั้น 3 ชั้น 4)ตามทฤษฎีของโคลเบอร์ก และสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ธารง น่วมศิริ (2527 : 53) ได้ทดลองใช้ข่าวหนังสือพิมพ์สร้างเป็นสถานการณ์จำลอง ในการสอนจริยธรรมเพื่อพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมและพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนน้ำหมัน อำเภอกำปูลา จังหวัดอุดรธานี ผลการทดลองพบว่านักเรียนที่ได้รับการสอนจริยธรรมจากการใช้ข่าวหนังสือพิมพ์สร้างเป็นสถานการณ์จำลองมีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนตามแผนการสอนของกรมวิชาการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สนิท ทรัพย์วารี (2528 : 43) ได้ทดลองใช้ สไลด์ เทป เพื่อยกระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดโชติทายการาม อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี ผลการทดลองพบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนจริยธรรมโดยใช้สไลด์ เทป มีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนโดยข้อเสนเทศอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

พิพัฒน์ ปิ่นจินดา (2531 : 52) ได้ทำการทดลองเปรียบเทียบการสอนจริยศึกษาเพื่อยกระดับเหตุผลจริยธรรมโดยการอภิปรายกลุ่มและการสอนโดยวิธีเบญจจันท์ในระดับประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดมัชฌิมาการาม เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร ผลการทดลองพบว่านักเรียนที่เรียนจริยศึกษาเพื่อยกระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมโดยการอภิปรายกลุ่มและนักเรียนที่เรียนจริยศึกษาเพื่อยกระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมโดยวิธีเบญจจันท์ มีความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ดวงจันทร์ หนูทอง (2533 : 84) ได้ศึกษาผลการใช้แม่แบบหนังสือที่มีต่อการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนมณีเจริญมิตรภาพที่ 227 จังหวัดนครราชสีมา ผลปรากฏว่า การสอนโดยใช้แม่แบบหนังสือทำให้นักเรียนมีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.2.1 งานวิจัยในต่างประเทศ

ทูเรียล (Truiel. 1996 : 661-618) ได้วัดระดับจริยธรรมของเด็กวัยรุ่นตอนต้นแล้งให้เด็กแสดงเป็นบุคคลในเรื่องซึ่งมีปัญหาและไปคำแนะนำจากเพื่อนสองคน เพื่อนทั้งสองแนะนำให้ไปคนละทาง โดยใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในขั้นเดียวกัน เด็กบางคนจะได้รับฟังคำแนะนำที่ใช้เหตุผลสูงกว่าระดับจริยธรรมของตนเพียงหนึ่งขั้น บางคนจะได้รับฟังคำแนะนำที่ต่ำกว่าจริยธรรมของตนหนึ่งขั้น เด็กบางคนไม่ได้รับ ประสบการณ์ดังกล่าวเลย หลังจากนั้นหนึ่งสัปดาห์ เด็กทุกคนจะถูกวัดระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมอีกครั้ง ปรากฏว่า เด็กที่ได้รับคำแนะนำประเภทที่ใช้เหตุผลสูงกว่าระดับจริยธรรมของตนหนึ่งขั้นนั้น มีพัฒนาการทางจริยธรรมมากที่สุด

บิสกิน และฮอสกินสัน (Biskin ; & Hoskinson. 1997 : 407 - 415) ได้ทดลองสอนจริยธรรมโดยวิธีการจัดโครงการอภิปรายเกี่ยวกับจริยธรรมที่ตัดสินใจจากวรรณคดีและการอ่านเรื่องราวโดยใช้นักเรียนระดับเกรด 4-5 แบ่งออกเป็นกลุ่มทดลองและควบคุม แล้ววัดจริยธรรมตามวิธีของโคลเบอร์ก จากนั้นก็ทดลองโดยกลุ่มทดลอง มีการจัดโครงสร้างการอภิปรายอย่างเป็นระบบ ครูใช้ถาม 3 แบบ คือ คำถามเกี่ยวกับข้อเท็จจริง ดีความการประเมินผลเพื่อยั่วให้นักเรียนสมมติบทบาทของตนเองลงไป ส่วนกลุ่มควบคุมปล่อยให้มีการอภิปรายเป็นไปตามยถากรรม จากนั้นทดสอบระดับจริยธรรมในตอนหลัง ผลการวิจัยพบว่า การอภิปรายอย่างเป็นระบบที่ให้โอกาสผู้เรียนให้อยู่ในบทบาทในท้องเรื่อง สามารถเปลี่ยนการตัดสินใจ จริยธรรมในระดับที่สูงขึ้นอย่าง มีนัยสำคัญ

ริชาร์ด และคนอื่น ๆ (Richard ; & others. 1984 : 24-28) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมตามทฤษฎีของโคลเบอร์ก และพฤติกรรมก่อกวนในห้องเรียนพบว่า นักเรียนที่มีเหตุผลเชิงจริยธรรมอยู่ในระดับต่ำ (ขั้นที่ 1 และขั้นที่ 2) มีพฤติกรรมก่อกวนในห้องเรียนมากกว่านักเรียนที่มีเหตุผลเชิงจริยธรรม ในขั้นที่ 3 และขั้นที่ 4 และยังพบว่าระดับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมเพิ่มขึ้นตามอายุและสถานภาพทางสังคม เพศ มีผลต่อพฤติกรรมก่อกวนในห้องเรียนอย่างไรก็ตาม ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมและพฤติกรรมก่อกวนในห้องเรียนสามารถทำนายได้ดีในเด็กชายมากกว่าเด็กหญิง

วอล์คเกอร์ และเทย์เลอร์ (Walder ; & Taylor. 1991 : 330-337) ได้ศึกษาพัฒนาการจริยธรรมของชั้นการเปลี่ยนแปลงของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมโดยการสัมภาษณ์เด็กและผู้ใหญ่เกี่ยวกับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม 2 ครั้ง ภายในช่วงระยะเวลา 2 ปี ผลการศึกษาพบว่ามีการพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่สูงขึ้นกว่าเดิม โดยเป็นไปตามลำดับขั้นของพัฒนาการ

จากเอกสารและงานวิจัยดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมนั้นเป็นเรื่องที่มีความสำคัญมาก จากการศึกษางานวิจัยพบว่า ได้มีการนำเอาวิธีต่างๆ เช่น การใช้สไลด์ เทป สถานการณ์จำลอง การอภิปรายกลุ่มเหล่านี้ เป็นต้น มาใช้ในการพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรม ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สนใจที่จะนำเอากรณีตัวอย่างมาใช้ในการพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรม ด้านความเมตตากรุณาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดภาชี เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดภาชี เขตพัฒนา กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2547 ที่มีเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเมตตากรุณาน้อย จำนวน 28 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดภาชี เขตพัฒนา กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2547 ที่มีเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเมตตากรุณาน้อยจำนวน 28 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จากประชากรและสุ่มอย่างง่ายอีกครั้งหนึ่ง เป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 14 คน โดยมีขั้นตอนในการสุ่มตัวอย่างดังนี้

2.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ตอบแบบสอบถามปลายเปิด 2 ข้อ เกี่ยวกับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเมตตากรุณาน้อยได้จำนวน 28 คน

2.2 ผู้วิจัยขอความร่วมมือในการเข้าร่วมการทดลอง ผู้วิจัยจึงสุ่มมาเพียง 28 คน แล้วผู้วิจัยจะสุ่มอย่างง่ายอีกครั้งหนึ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 14 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

1. โปรแกรมการฝึกการใช้กรณีตัวอย่าง
2. แบบสอบถามการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเมตตากรุณา

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

1. โปรแกรมการฝึกการใช้กรณีตัวอย่าง มีลำดับขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

1.1 ศึกษาทฤษฎีและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการใช้กรณีตัวอย่าง

1.2 สร้างโปรแกรมการฝึกการใช้กรณีตัวอย่างให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ ซึ่งจะประกอบด้วยกิจกรรมต่างๆ 12 กิจกรรม

1.3 นำโปรแกรมการฝึกการใช้กรณีตัวอย่างที่สร้างขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 คน คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรรณรัตน์ พลอยเลื่อมแสง อาจารย์วิไลลักษณ์ พงษ์โสภาและอาจารย์ ดร.พาสนา จุลรัตน์ ตรวจสอบความสอดคล้องของจุดมุ่งหมาย กิจกรรมเนื้อหาและวิธีดำเนินการกับ นิยามศัพท์เฉพาะ

1.4 นำโปรแกรมการฝึกการใช้กรณีตัวอย่างที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดภาชี เขตพัฒนา กรุงเทพมหานคร ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง

จำนวน 14 คน เพื่อปรับปรุงวิธีดำเนินการ อุปกรณ์และเวลาที่ใช้ในการทดลองแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม เพื่อใช้ในการวิจัยกับกลุ่มทดลองต่อไป

1.6 ผู้วิจัยดำเนินการฝึกการใช้กรณีตัวอย่างกับกลุ่มทดลองจำนวน 12 ครั้ง เป็นเวลา 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 วัน คือ วันอังคาร และวันพฤหัสบดี วันละ 50 นาที เวลา 09.30น. - 10.30น. (ดังรายละเอียดในภาคผนวก)

2. แบบสอบถามการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเมตตากรุณา มีลำดับขั้นตอนในการสร้างดังนี้

2.1 ศึกษารายละเอียดจากตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเมตตากรุณา

2.2 สร้างแบบสอบถามการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเมตตากรุณาให้สอดคล้องกับความมุ่งหมายและนิยามศัพท์เฉพาะแล้วสร้างข้อคำถามให้สอดคล้องกับความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า และเหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่างของการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้

2.3 นำแบบสอบถามการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเมตตากรุณาที่เกิดขึ้นจากข้อ 2.2 ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิชุดเดิม จำนวน 3 คน ตรวจสอบหาความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ (Face Validity) เพื่อให้เหมาะสมและสอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะและกลุ่มตัวอย่างแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

2.4 นำแบบสอบถามการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเมตตากรุณาที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วในข้อ 2.3 ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดภาชี เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร จำนวน 30 คน ซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง

2.5 นำคำตอบของแบบสอบถามการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเมตตากรุณา มาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ มาหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถามโดยใช้เทคนิค 25 % กลุ่มสูง - กลุ่มต่ำ แล้วนำคะแนนทั้งสองกลุ่มมาทดสอบด้วยค่า t-test แล้วคัดเลือกเฉพาะข้อที่มีค่า t ตั้งแต่ 2.17 ขึ้นไปมาใช้ในการวิจัยได้ค่า t ระหว่าง 2.357- 4.350 เป็นแบบสอบถาม จำนวน 14 ข้อ

2.6 นำแบบสอบถามที่คัดเลือกแล้วจากข้อ 2.5 มาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟ่า (α -Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .8470

ตัวอย่างแบบสอบถามการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเมตตากรุณา

คำชี้แจง

ให้นักเรียนอ่านสถานการณ์แต่ละข้อ แล้วคิดว่าถ้านักเรียนเป็นบุคคลในสถานการณ์นั้นนักเรียนจะตัดสินใจอย่างไร โดยเลือกคำตอบที่กำหนดให้ ซึ่งไม่มีคำตอบใดถูกหรือผิดและไม่กระทบกระเทือนผลการเรียนของนักเรียน จึงขอให้นักเรียนตอบให้ตรงกับความคิดเห็นของนักเรียนมากที่สุดโดยให้นักเรียนทำเครื่องหมาย x ทับตัวอักษร ก. ข. ค. ง. จ. หรือ ฉ. ให้ตรงกับข้อความที่นักเรียนเลือก

1. ด้านความเมตตา

1.1 ด้านความเมตตา การไม่ข่มเหงรังแกเพื่อน

(0) สมชายเห็นเพื่อนๆ กำลังเอาก้อนหินไล่ขว้างแมวตัวหนึ่งอย่างสนุกสนานที่สนามเด็กเล่นในตอนพักกลางวัน สมชายจึงเข้าไปห้ามปรามเพื่อนไม่ให้ทำ ถ้านักเรียนเป็นสมชายก็จะทำเช่นนั้น เพราะเหตุใด

- ก. ครูสอนว่าไม่ควรรังแกสัตว์ (ชั้นที่ 4)
- ข. ไม่อยากให้เพื่อนๆ ถูกลงโทษถ้าครูมาเห็น (ชั้นที่ 1)
- ค. ควรคำนึงถึงความถูกต้อง (ชั้นที่ 5)
- ง. การรังแกสัตว์เป็นการกระทำที่ไม่ดี (ชั้นที่ 3)
- จ. ใครๆ จะได้ชมว่าสมชายไม่ชอบทำร้ายสัตว์ (ชั้นที่ 2)
- ฉ. ไม่ควรทำให้สัตว์ได้รับความทุกข์ทรมาน (ชั้นที่ 6)

(0) หลังเลิกเรียนสุทัศน์กับอาทรชวนอานนท์ไปจับแมลงปอที่หลังโรงเรียน แล้วเอาดอกหญ้าเสียบกันแมลงปอแล้วปล่อยให้บินแข่งกันว่าใครจะชนะ แต่อานนท์ไม่ไปเล่นด้วย ถ้านักเรียนเป็นอานนท์ก็จะทำเช่นนั้น เพราะเหตุใด

- ก. มนุษย์และสัตว์สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข (ชั้นที่ 6)
- ข. การทรมานสัตว์ไม่มีผู้ใดทำกัน (ชั้นที่ 3)
- ค. เพื่อนๆ จะได้ชมว่าอานนท์ไม่ชอบรังแกสัตว์ (ชั้นที่ 2)
- ง. มนุษย์ไม่ควรรังแกสัตว์ (ชั้นที่ 4)
- จ. คุณครูสอนว่าไม่ควรรังแกสัตว์ (ชั้นที่ 5)
- ฉ. กลัวบาปกรรม (ชั้นที่ 1)

เกณฑ์การให้คะแนน

- ให้ 1 คะแนนในข้อที่อยู่ในขั้นหลักการหลบหลีกการถูกลงโทษ
 ให้ 2 คะแนนในข้อที่อยู่ในขั้นหลักการแสวงหารางวัล
 ให้ 3 คะแนนในข้อที่อยู่ในขั้นหลักการทำตามที่ผู้อื่นเห็นชอบ
 ให้ 4 คะแนนในข้อที่อยู่ในขั้นหลักการทำตามหน้าที่ทางสังคม
 ให้ 5 คะแนนในข้อที่อยู่ในขั้นหลักการทำตามคำมั่นสัญญา
 ให้ 6 คะแนนในข้อที่อยู่ในขั้นหลักการยึดอุดมคติสากล

แบบแผนการทดลอง

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงทดลอง โดยใช้แบบแผนการทดลองแบบ Randomized Control Group Pretest-Posttest Design ดังแสดงในตาราง 2
 ตาราง 2 แสดงแบบแผนการทดลองแบบ Randomized Control Group Pretest-Posttest Design

กลุ่มตัวอย่าง	ทดสอบก่อน (Pretest)	ทดลอง	ทดสอบหลัง (Posttest)
RE	T ₁ E	X	T ₂ E
CU	T ₁ C	~	T ₂ C

ความหมายของสัญลักษณ์

R	แทน	กลุ่มตัวอย่างที่ได้จากสุ่ม
E	แทน	กลุ่มทดลองที่ได้รับการใช้กรณีตัวอย่าง
C	แทน	กลุ่มควบคุมที่ไม่ได้รับการใช้กรณีตัวอย่าง
T ₁ E T ₂ E	แทน	การสอบก่อนและสอบหลังในกลุ่มทดลอง
T ₁ C T ₂ C	แทน	การสอบก่อนและสอบหลังในกลุ่มควบคุมตามลำดับ
X	แทน	การได้รับการใช้โปรแกรมการใช้กรณีตัวอย่าง
~	แทน	การไม่ได้รับการใช้โปรแกรมการใช้กรณีตัวอย่าง

วิธีการดำเนินการทดลอง

ผู้วิจัยดำเนินการทดลองตามแบบแผนการทดลองเป็น 3 ระยะตามแบบแผนการทดลอง ดังนี้

ระยะที่ 1 ระยะก่อนการทดลอง

ผู้วิจัยให้นักเรียนทั้ง 2 กลุ่มทำแบบสอบถามการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเมตตากรุณา นำแบบสอบถามทั้งหมดมาตรวจให้คะแนน แล้วเก็บคะแนนไว้เป็นคะแนนก่อนการทดลอง (Pretest)

ระยะที่ 2 ระยะทดลอง

ผู้วิจัยดำเนินการทดลองตามโปรแกรมการฝึกการใช้กรณีตัวอย่าง เป็นเวลา 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ครั้ง รวม 12 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที ในวันอังคารและวันพฤหัสบดีเวลา 09.30 – 10.30 น. ระหว่างวันที่ 3 สิงหาคม 2547 – 23 กันยายน 2547

ระยะที่ 3 ระยะหลังการทดลอง ผู้วิจัยทำการทดสอบการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม (Posttest) กับนักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม ด้วยแบบสอบถามการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเมตตากรุณาชุดเดิมที่ใช้ก่อนการทดลอง นำแบบสอบถามทั้งหมดมาตรวจให้คะแนนแล้วเก็บไว้เป็นคะแนนหลังการทดลอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. เปรียบเทียบการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเมตตากรุณาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังได้รับการฝึกการใช้กรณีตัวอย่าง
2. เปรียบเทียบการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเมตตากรุณาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังไม่ได้รับการฝึกการใช้กรณีตัวอย่าง
3. เปรียบเทียบผลต่างของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเมตตากรุณาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการฝึกการใช้กรณีตัวอย่างกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ไม่ได้รับการฝึกการใช้กรณีตัวอย่าง

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่
 - 1.1 ค่าเฉลี่ย (Mean)
 - 1.2 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ ได้แก่

2.1 หาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ ของแบบสอบถามการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเมตตากรุณา โดยใช้เทคนิค 25 % กลุ่มสูง – กลุ่มต่ำ แล้วทดสอบนัยสำคัญทางสถิติด้วย t-test

2.2 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเมตตากรุณาโดยหาค่าสัมประสิทธิ์ แอลฟา (α -Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach)

3. สถิติ สำหรับตรวจสอบสมมุติฐาน ได้แก่

3.1 เปรียบเทียบการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเมตตากรุณาของนักเรียนกลุ่มทดลองก่อนและหลังได้รับการฝึกการใช้กรณีตัวอย่าง โดยใช้ t – test แบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (Dependent Sample)

3.2 เปรียบเทียบการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเมตตากรุณาของนักเรียนกลุ่มควบคุมก่อนและหลังไม่ได้รับการฝึกการใช้กรณีตัวอย่าง โดยใช้ t – test แบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (Dependent Sample)

3.3 เปรียบเทียบผลต่างของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเมตตากรุณาของนักเรียนระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุมโดยใช้ t – test แบบเป็นอิสระต่อกัน (Independent Sample)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลและแปลผลความหมายการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่ใช้แทนความหมายดังนี้

N	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน	คะแนนเฉลี่ย
$\bar{X}_{diff}$	แทน	ผลต่างของค่าคะแนนเฉลี่ย
S	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน
S_{diff}	แทน	ผลต่างของค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน
ΣD	แทน	ผลต่างของคะแนนความมีน้ำใจของนักเรียนก่อนและหลังการทดลอง
ΣD^2	แทน	ผลต่างของคะแนนความมีน้ำใจของนักเรียนก่อนและหลังการทดลองยกกำลังสอง
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณา t-distribution

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

1. เปรียบเทียบการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเมตตากรุณาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังได้รับการใช้กรณีตัวอย่าง
2. เปรียบเทียบการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเมตตากรุณาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังที่ไม่ได้รับการใช้กรณีตัวอย่าง
3. เปรียบเทียบผลต่างของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเมตตากรุณาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการใช้กรณีตัวอย่าง กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ไม่ได้รับการใช้กรณีตัวอย่าง

ดังแสดงตาราง 3, 4 และ 5 ตามลำดับ

ตาราง 3 แสดงการเปรียบเทียบการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเมตตากรุณาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังได้รับการใช้กรณีตัวอย่าง

กลุ่มควบคุม	N	$\bar{X}$	S	$\sum D$	$\sum D^2$	t
ก่อนทดลอง	14	53.86	2.74	174	2230	20.419**
หลังทดลอง	14	66.29	3.02			

** มีนัยสำคัญที่ระดับ .01

จากตาราง 3 แสดงว่า ภายหลังจากการใช้กรณีตัวอย่าง นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ในกลุ่มทดลองมีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเมตตากรุณาเพิ่มขึ้นกว่าก่อนได้รับการใช้กรณีตัวอย่าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นั่นคือ การใช้กรณีตัวอย่างสามารถพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเมตตากรุณาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ได้ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 1

ตาราง 4 แสดงการเปรียบเทียบการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเมตตากรุณาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังที่ไม่ได้รับการใช้กรณีตัวอย่าง

กลุ่มควบคุม	N	$\bar{X}$	S	$\sum D$	$\sum D^2$	t
ก่อนทดลอง	14	49.86	6.55	38	142	5.874**
หลังทดลอง	14	52.57	7.50			

** มีนัยสำคัญที่ระดับ .01

จากตาราง 4 แสดงว่า ภายหลังจากไม่ใช้กรณีตัวอย่าง นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ในกลุ่มควบคุมมีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเมตตากรุณาเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นั่นคือ การไม่ใช้กรณีตัวอย่างสามารถพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเมตตากรุณาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ได้ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 2

ตาราง 5 แสดงการเปรียบเทียบผลต่างของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเมตตากรุณาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการใช้กรณีตัวอย่างกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ไม่ได้รับการใช้กรณีตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง	N	$\bar{X}_{diff}$	S_{diff}	t
ก่อนทดลอง	14	12.43	2.277	12.712**
หลังทดลอง	14	2.71	1.729	

** มีนัยสำคัญที่ระดับ .01

จากตาราง 5 แสดงว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการใช้กรณีตัวอย่างมีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเมตตากรุณาเพิ่มขึ้นมากกว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ไม่ได้รับการใช้กรณีตัวอย่าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นั่นคือ การใช้กรณีตัวอย่างทำให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเมตตากรุณาเพิ่มขึ้นมากกว่าการที่ไม่ได้รับการใช้กรณีตัวอย่าง ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 3

บทที่ 5

บทย่อ สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอ

บทย่อ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านมีเมตตากรุณาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังได้รับการใช้กรณีตัวอย่าง
2. เพื่อเปรียบเทียบการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความมีเมตตากรุณาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังที่ไม่ได้รับการใช้กรณีตัวอย่าง
3. เพื่อเปรียบเทียบการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความมีเมตตากรุณาของนักเรียนที่ได้รับการใช้กรณีตัวอย่างกับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ไม่ได้รับการใช้กรณีตัวอย่าง

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

1. นักเรียนมีความสามารถในการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความมีเมตตากรุณาเพิ่มขึ้นหลังจากได้รับการใช้กรณีตัวอย่าง
2. นักเรียนมีความสามารถในการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเมตตากรุณาเพิ่มขึ้นหลังจากไม่ได้รับการใช้กรณีตัวอย่าง
3. นักเรียนที่ได้รับการใช้กรณีตัวอย่างมีความสามารถในการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเมตตากรุณาเพิ่มขึ้นมากกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการใช้กรณีตัวอย่าง

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดภาชี เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2547 ที่มีเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเมตตากรุณาน้อยจำนวน 28 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดภาชี เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2547 ที่มีเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเมตตากรุณาน้อยจำนวน 28 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย จากประชากรและสุ่มอย่างง่ายอีกครั้งหนึ่งแบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 14 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ประกอบด้วย

1. โปรแกรมการใช้กรณีตัวอย่าง
2. แบบสอบถามการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเมตตากรุณา

วิธีดำเนินการทดลอง

ผู้วิจัยดำเนินการทดลองตามแบบแผนการทดลองเป็น 3 ระยะตามแบบแผนการทดลอง ดังนี้

ระยะที่ 1 ระยะก่อนการทดลอง

ผู้วิจัยให้นักเรียนทั้ง 2 กลุ่มทำแบบสอบถามการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเมตตากรุณา นำแบบสอบถามทั้งหมดมาตรวจให้คะแนน แล้วเก็บคะแนนไว้เป็นคะแนนก่อนการทดลอง (Pretest)

ระยะที่ 2 ระยะทดลอง

ผู้วิจัยดำเนินการทดลองตามโปรแกรมการฝึกการใช้กรณีตัวอย่าง เป็นเวลา 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ครั้ง รวม 12 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที ในวันอังคารและวันพฤหัสบดีเวลา 09.30 – 10.30 น. ระหว่างวันที่ 3 สิงหาคม 2547 – 23 กันยายน 2547

ระยะที่ 3 ระยะหลังการทดลอง ผู้วิจัยทำการทดสอบการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม (Posttest) กับนักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม ด้วยแบบสอบถามการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเมตตากรุณาชุดเดิมที่ใช้ก่อนการทดลอง นำแบบสอบถามทั้งหมดมาตรวจให้คะแนนแล้วเก็บไว้เป็นคะแนนหลังการทดลอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. เปรียบเทียบการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเมตตากรุณาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อน และหลังได้รับการใช้กรณีตัวอย่าง
2. เปรียบเทียบการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเมตตากรุณาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังที่ไม่ได้รับการใช้กรณีตัวอย่าง
3. เปรียบเทียบผลต่างของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเมตตากรุณาที่ได้รับการใช้กรณีตัวอย่างกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ไม่ได้รับการใช้กรณีตัวอย่าง

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

1. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเมตตากรุณาเพิ่มขึ้นหลังจากได้รับการใช้กรณีตัวอย่าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเมตตากรุณาเพิ่มขึ้นหลังจากไม่ได้รับการใช้กรณีตัวอย่าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เข้าร่วมการได้รับการใช้กรณีตัวอย่างมีเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเมตตากรุณาเพิ่มขึ้นมากกว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ไม่ได้รับการใช้กรณีตัวอย่าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

การศึกษาครั้งนี้ในครั้งนี้เป็นการศึกษาผลของการใช้กรณีตัวอย่างที่มีต่อการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเมตตากรุณาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดภาชี เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร ปรากฏผลดังนี้

1. นักเรียนมีเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเมตตากรุณาเพิ่มขึ้น หลังจากได้รับการใช้กรณีตัวอย่าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 แสดงว่าการใช้กรณีตัวอย่าง สามารถพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเมตตากรุณาให้อยู่ในระดับเพิ่มมากขึ้นได้ ทั้งนี้เพราะการใช้กรณีตัวอย่าง เป็นเทคนิคการสอนที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้ร่วมแสดงความคิดเห็น มีการวิเคราะห์การระดมสมอง การรวบรวมข้อมูล การอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ตลอดจนร่วมกันตัดสินใจหาทางเลือกเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น สอดคล้องกับสมพงษ์ จิตระดับ (2530 : 83) เสนอไว้ว่า กรณีตัวอย่างเสริมสร้างให้นักเรียนมีพัฒนาการและทักษะในเรื่องของการคิดการวิเคราะห์ การให้เหตุผลและมีแนวโน้มในการแก้ไขปัญหาได้ อีกทั้งกรณีตัวอย่างยังเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ ความรู้สึกและเจตคติซึ่งกันและกัน ส่งผลให้นักเรียนสามารถพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมได้ สอดคล้องกับ ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2522 : 52) ที่กล่าวได้ว่า การที่เด็กได้ร่วมสังคม เด็กจะมีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ได้โต้แย้งกับเพื่อน จะทำให้เขาได้รับความคิดเห็นและเจตคติใหม่ๆ ต่างไปจากที่ตนมีอยู่ ซึ่งจะช่วยให้สามารถพัฒนาระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมให้เพิ่มขึ้นได้

ผลการวิจัยครั้งนี้ สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ อัจจิมา จินวาลา (2535 : 64-67) ที่ได้ศึกษาผลของการใช้กรณีตัวอย่างที่มีต่อความรับผิดชอบต่อโรงเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเสือน้อย กรุงเทพมหานคร พบว่า การใช้กรณีตัวอย่างทำให้นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อโรงเรียนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และงานวิจัยของ ชรินทร์ จิตต์บรรเทา (2538 : 69) ที่ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลของการใช้สถานการณ์จำลองและกรณีตัวอย่างที่มีต่อความมีน้ำใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดบ่อ(นนทวิทยา) อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี พบว่า การใช้กรณีตัวอย่างทำให้นักเรียนมีความมีน้ำใจสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และยังพบว่าการใช้กรณีตัวอย่างช่วยทำให้นักเรียนรู้จักการแก้ปัญหา คิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล ตลอดจนการตัดสินใจเลือกแนวทางได้อย่างถูกต้อง เนื่องจากได้ร่วมแสดงความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

จากการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนที่ได้รับการใช้กรณีตัวอย่างเพื่อพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเมตตากรุณานั้น พบว่านักเรียนมีความสนใจและกระตือรือร้นในการทำ

กิจกรรมและสามารถวิเคราะห์แยกแยะประเด็นปัญหา รู้จักตัดสินใจอย่างมีหลักการและเหตุผลได้อย่างรวดเร็ว เนื่องจากนักเรียนได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นประสบการณ์และเจตคติซึ่งกันและกันในการทำงานร่วมกับกลุ่มเพื่อน ดังนั้นเมื่อนักเรียนได้รับการใช้กรณีตัวอย่างซึ่งมีกิจกรรมทั้งหมด 12 กิจกรรมเป็นตัวกระตุ้นให้นักเรียนรู้จักการฝึกวิเคราะห์ แยกแยะประเด็นปัญหา จึงทำให้นักเรียนมีความสามารถในการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเมตตาได้เพิ่มมากขึ้น

2. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ไม่ได้รับการใช้กรณีตัวอย่างสามารถพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเมตตา กรุณา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อ 2 แสดงว่าความมีเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความมีเมตตา กรุณาของนักเรียนสามารถพัฒนาได้แม้จะไม่ได้รับการใช้กรณีตัวอย่าง จากการสังเกตนักเรียนที่ได้ปฏิบัติกิจกรรมของทางโรงเรียนตามแนววิถีพุทธและสัมภาษณ์พระสงฆ์ที่มาทำการสอนวิชาจริยศึกษา พบว่า นักเรียนที่ไม่ได้รับการฝึกโดยใช้กรณีตัวอย่าง สามารถพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเมตตา กรุณาดีขึ้นหลังจากนักเรียนได้ทราบผลคะแนนในการทำแบบทดสอบความมีเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความมีเมตตา กรุณาก่อนการทดลอง นักเรียนสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมความมีเมตตา กรุณาของตนใหม่จากการฝึกฝนหรือการอบรมโดยนักเรียนแสดงความมีเมตตา กรุณาต่อเพื่อนเพิ่มขึ้น ทั้งนี้เพราะจริยธรรมหมายถึงความดีงาม สิ่งที่ควรประพฤติเรียกว่าคุณธรรม เช่นเมตตาเป็นคุณธรรมข้อหนึ่ง กรุณาเป็นคุณธรรมข้อหนึ่ง ทั้งเมตตา กรุณา รวมเรียกว่าจริยธรรม(เสฐียรพงษ์ วรรณปก 2530 : 8) และเมื่อให้นักเรียนทำแบบทดสอบความมีเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเมตตา กรุณาหลังการทดลองพบว่า นักเรียนมีความมีเมตตา กรุณาขึ้นถึงแม้ว่านักเรียนจะไม่ได้รับการฝึกโดยใช้กรณีตัวอย่าง นักเรียนสามารถพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเมตตา กรุณาได้

จากการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนที่เรียนโดยผ่านการจัดกิจกรรมและประสบการณ์ประจำวันทางโรงเรียนได้จัดให้นักเรียน ส่งผลให้นักเรียนมีความสามารถและพัฒนาการในการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเมตตา กรุณาเพิ่มมากขึ้นโดยสังเกตจากการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของนักเรียนที่แสดงต่อเพื่อนและจากการทำแบบฝึกหัดที่มีความถูกต้องมากขึ้นตลอดจนการตอบคำถาม เป็นต้น

ดังนั้น นักเรียนที่ไม่ได้รับการใช้กรณีตัวอย่างด้านการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเมตตา กรุณาจึงมีความสามารถในการพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเมตตา กรุณาเพิ่มมากขึ้นได้

3. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการใช้กรณีตัวอย่าง มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเมตตา กรุณาเพิ่มขึ้นมากกว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ไม่ได้รับการใช้กรณีตัวอย่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อ 3 ที่ตั้งไว้แสดงว่าการใช้กรณีตัวอย่างเป็นวิธีการหนึ่งที่ช่วยให้นักเรียนมีเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเมตตา กรุณาของนักเรียนให้เพิ่มขึ้นได้มากกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการใช้กรณีตัวอย่าง ทั้งนี้เพราะผู้วิจัยได้จัดกิจกรรมโดยแบ่งนักเรียนเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 3-4 คน กิจกรรมในแต่ละครั้งเป็นเรื่องราว สถานการณ์หรือเหตุ

การณ์ต่างๆที่เกิดจากการสมมติขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกการวิเคราะห์ แยกแยะประเด็นปัญหา ได้ตัดสินใจอย่างมีหลักการและเหตุผล การทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มและนักเรียนได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ประสบการณ์ ความรู้สึกซึ่งกันและกัน ทำให้ผู้เรียนเกิดความภาคภูมิใจเมื่องานสำเร็จ ทิศนา ขัมมณี(2527 : 110-111)ได้กล่าวถึงกรณีตัวอย่าง คือ การสมมติเรื่องขึ้นมาใช้เป็นกรณีตัวอย่าง ให้ได้คิดวิเคราะห์ อภิปราย โดยพยายามทำให้น่าสนใจสอดแทรกสิ่งที่เราอยากให้เกิด เขาทำไว้ในเรื่องนั้นๆ เช่น อาจแต่งเป็นนิทาน ที่มีลักษณะใกล้เคียงกับความเป็นจริง

ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของจากรุวรรณ เพ็ญสุข (2533 : 71-72)ที่ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและมนุษยสัมพันธ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1ที่เรียนวิชาสังคมศึกษาด้วยวิธีสอนแบบการเรียนรู้เป็นทีมที่จัดกิจกรรมด้วยการใช้กรณีตัวอย่างกับการสอนตามคู่มือครู พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01และมีมนุษยสัมพันธ์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01

จากการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนทั้งสองกลุ่มหลังการทดลองพบว่านักเรียนกลุ่มที่ได้รับการใช้กรณีตัวอย่างมีพฤติกรรมความสามารถในการพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเมตตากรุณาแตกต่างกันกล่าวคือนักเรียนที่ได้รับการใช้กรณีตัวอย่างจะมีความสามารถในการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเมตตากรุณาได้อย่างมีเหตุผล มีแนวโน้มในการแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้อง มีความกระตือรือร้น สนใจที่จะแยกแยะประเด็นปัญหาและตัดสินใจเลือกทางแก้ปัญหา เมื่อผู้วิจัยอธิบายการใช้กรณีตัวอย่างตามขั้นตอนที่กำหนดไว้คือ ขั้นนำ ขั้นสอนและขั้นสรุปนั้น นักเรียนสามารถปฏิบัติตามกติกาที่ตั้งไว้ได้อย่างคล่องแคล่ว ว่องไว ถูกต้อง ชัดเจน นักเรียนฝึกการใช้กรณีตัวอย่างด้วยความสนุกสนาน ยิ้มแย้มแจ่มใส เนื่องมาจากการที่นักเรียนได้เรียนรู้จากเนื้อเรื่องที่มีลักษณะใกล้เคียงความเป็นจริงและได้รับการฝึกให้สามารถแยกแยะประเด็นปัญหา การแก้ปัญหาด้วยความมีเหตุผลกับกลุ่มเพื่อนอย่างอิสระ จึงนับได้ว่าการเรียนรู้โดยใช้กรณีตัวอย่างเป็นวิธีหนึ่งซึ่งนักเรียนสามารถนำประสบการณ์ ความรู้ที่ได้รับไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้จึงนับได้ว่าการใช้กรณีตัวอย่างสามารถพัฒนาพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเมตตากรุณาของนักเรียนได้ ส่วนนักเรียนในกลุ่มควบคุมที่ไม่ได้รับการใช้กรณีตัวอย่างที่มีความสามารถในการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเมตตากรุณาเพิ่มมากขึ้นหลังจากไม่ได้รับการใช้กรณีตัวอย่าง ทั้งนี้เพราะนักเรียนได้รับการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ตามที่ทางโรงเรียนได้จัดให้ซึ่งส่งผลให้นักเรียนในกลุ่มควบคุมมีความสามารถในการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเมตตากรุณาเพิ่มมากขึ้นหลังจากไม่ได้รับการใช้กรณีตัวอย่าง เมื่อนำนักเรียนทั้งสองกลุ่มมาเปรียบเทียบกันปรากฏว่านักเรียนกลุ่มที่ได้รับการใช้กรณีตัวอย่างมีความสามารถในการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเมตตากรุณาได้อย่างมีเหตุผล แยกแยะประเด็นปัญหาได้ถูกต้องและสามารถให้คำแนะนำที่เหมาะสมกับเพื่อนๆได้ ส่วนนักเรียนที่ไม่ได้รับการพัฒนาความสามารถในการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้วยการใช้กรณีตัวอย่างมีความสามารถในการพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเมตตากรุณาได้น้อยกว่านักเรียนที่ได้รับการใช้กรณีตัวอย่าง

ดังนั้นนักเรียนที่ได้รับการพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเมตตากรุณาด้วยการใช้กรณีตัวอย่างจึงมีความสามารถในการพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเมตตากรุณาเพิ่มขึ้นมากกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการใช้กรณีตัวอย่าง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากการศึกษาครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า การใช้กรณีตัวอย่างมีผลทำให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเมตตากรุณาเพิ่มมากขึ้นจึงควรส่งเสริมให้มีการใช้กรณีตัวอย่าง เพื่อพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ต่อไป โดยมีครูและผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น ครูแนะแนวเป็นผู้นำเทคนิคไปใช้ในการพัฒนาความเมตตากรุณาให้กับนักเรียน

1.2 ควรมีการฝึกอบรมการใช้กรณีตัวอย่างให้กับครูผู้สอน และครูแนะแนวเพราะผู้ใช้เทคนิคดังกล่าวควรเป็นผู้มีความรู้ ทักษะและความชำนาญเกี่ยวกับกระบวนการใช้กรณีตัวอย่าง ซึ่งเป็นเทคนิคที่ดึงดูด และสร้างแรงจูงใจให้นักเรียนมากขึ้น

1.3 ควรมีการติดตามผลในระยะยาว เช่น ในระยะเวลา 3 เดือนถึง 6 เดือน นักเรียนที่ได้รับการใช้กรณีตัวอย่างมีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเมตตากรุณามากน้อยเพียงใด

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทดลองใช้กรณีตัวอย่างเพื่อพัฒนาความมีเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเมตตากรุณาของนักเรียนในระดับอื่นๆ เช่น นักเรียนในระดับช่วงชั้นที่ 3-4 เป็นต้น

2.2 ควรมีการนำเทคนิคทางจิตวิทยาอื่นๆ พัฒนาความมีเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเมตตากรุณา เช่น การใช้เทคนิคแม่แบบ การแสดงบทบาทสมมติ เป็นต้น

2.3 ควรทดลองใช้กรณีตัวอย่างเพื่อพัฒนาตัวแปรตามอื่นๆ เช่น ความซื่อสัตย์ ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เป็นต้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- จิราภรณ์ สุทธิรักษ์. (2545) การศึกษาเปรียบเทียบตัวแปรด้านพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนในสังกัดอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ ที่มีปัจจัยทางชีวสังคมและลักษณะทางจิตต่างกัน. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม.(การประถมศึกษา) กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- จารุวรรณ เพ็ญสุข. (2533) การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและมนุษยสัมพันธ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษาด้วยวิธีการสอนแบบการเรียนรู้เป็นทีมที่จัดกิจกรรมด้วยการใช้กรณีตัวอย่างกับการสอนตามคู่มือครู. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม.(การมัธยมศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ชัยรัตน์ ปราณี. (2531) ผลการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนพฤติกรรมการทำงานกลุ่มและความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนสังคมศึกษาและมนุษยสัมพันธ์ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษาด้วยวิธีการสอนแบบซินดิเคทกับการสอนตามแบบคู่มือครู. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม.(การมัธยมศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ชวีกา พงษ์ธนโชติ. (2542) ผลของการใช้ชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาที่มีต่อ การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดบางหญ้าแพรกจังหวัดสมุทรปราการ. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม.(จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ชูศักดิ์ สิงห์อุตร. (2532) การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษาโดยใช้เทคนิคการสอนแบบศึกษากรณีตัวอย่างกับการสอนตาม 5 มื้อการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม.(การมัธยมศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ดวงจันทร์ หนูทอง. (2533) ผลของการใช้แม่แบบหนังสือที่มีต่อการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดมณีเจริณมิตรภาพที่ 227 จังหวัดนครศรีธรรมราช. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม.(จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อัดสำเนา
- ธำรง น่วมศิริ. (2537) การทดลองใช้ข่าวหนังสือพิมพ์เป็นสถานการณ์จำลองในการสอนจริยศึกษาเพื่อพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 . ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม.(จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อัดสำเนา
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2524) พฤติกรรมศาสตร์ เล่ม 2 : จิตวิทยาจริยธรรมและจิตวิทยาภาษา กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.

- ดวงเดือน พันธุมนาวินและเพ็ญแข ประจันปัจฉิม. (2520) *จริยธรรมของเยาวชนไทย รายงานฉบับที่ 21*. สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. เชียงทอง. (2525) *วรรณกรรมสำหรับเด็ก*. กรุงเทพฯ : คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน.
- พระราชวรมนี. (2523) *พุทธจริยธรรม*. กรุงเทพฯ : การศาสนา
- พิชาญ ลำอาจศรี. (2527) *การทดลองสอนจริยธรรมศึกษาด้วยวิธีสอนแบบซินดิเคท (SYNDICATE) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6*. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม.(การประถมศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ อุดมสำเนา.
- พิพัฒน์ ปิ่นจินดา. (2531) *การเปรียบเทียบการสอนจริยศึกษาเพื่อยกระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมโดยการอภิปรายกลุ่มและการสอนโดยวิธีเบญจกษัตริย์ในระดับประถมศึกษาปีที่ 5*. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม.(การประถมศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อุดมสำเนา.
- แพง ชินพงศ์. (2540) *การวิเคราะห์บทความด้านจริยธรรมของเด็กปฐมวัยในนิตยสารสำหรับครอบครัว*. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม.(การศึกษาปฐมวัย) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ อุดมสำเนา.
- พัชรินทร์ ธารีรัฐการพ์. (2535) *การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษาโดยการสอนแบบเทคนิคศึกษากรณีตัวอย่าง*. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม.(การมัธยมศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อุดมสำเนา.
- ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ. (2524) *หลักการวิจัยทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ : ทวีติการพิมพ์.
- วาริ ธีระจิตร. (2534) *การพัฒนาการสอนสังคมระดับประถมศึกษา*. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุชีพ ปุญญานุภาพ. (2535) *พระไตรปิฎกฉบับประชาชน*. กรุงเทพฯ : มหามงกุฎราชวิทยาลัยในพระบรมราชูปถัมภ์.
- สุณีย์ ชีรดากร. (2526) *จิตวิทยาพัฒนาการ*. กรุงเทพฯ : ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว วิทยาลัยครูพระนคร.
- สนิท ททรัพย์วารี. (2528) *การทดลองโดยใช้สไลด์-เทป เพื่อยกระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดราชบุรี*. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม.(จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ อุดมสำเนา.
- สนั่น มีขันหมาก. (2537) *วิชาประถม 625 : วิวิจารณ์วรรณกรรมสำหรับเด็ก Critique of children literature*. กรุงเทพฯ : เทคโปรโมชันแอนด์แอตเวอร์ไทซิง.
- สุนทร โคตรบรรเทา. (2544) *รวมบทความและงานเขียนศาสตราจารย์ ดร. สาโรช บัวศรี : การศึกษาปรัชญาการศึกษา ประชาธิปไตยและจริยธรรม*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สุวิริยาศาสตร์.

- สมเดช สีแสง. (2525) *การสอนการยกระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมประถมศึกษาปีที่ 6*. ปรินญา นิพนธ์กศ.ม.(จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อัดสำเนา.
- สมบุรณ์ ศาลายาชีวิน. (2524) “พัฒนาการทางจริยธรรมวัดได้หรือไม่” วารสารมิตรครู.
- สมพงษ์ จิตระดับ. (2530) *การสอนจริยศึกษาด้านสถานการณ์จำลอง* ประชากรศึกษา.
- สุนน อมรวิวัฒน์และสมพงษ์ จิตระดับ. (2538) *โรงเรียนประถมศึกษากับการพัฒนาจริยธรรมในจริยศึกษา*. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- เสถียร วรณปก. (2530,15 มีนาคม) “สองทางนิพพาน” ไทยรัฐ. หน้า 8
- อรรถัน รัตนสกุล. (2546) *การศึกษาความสามารถในการเขียนเรื่องและความสนใจในการเรียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่สอนโดยใช้แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมที่กำหนดอรรถลักษณะทางภาษา*. ปรินญา นิพนธ์ กศ.ม. (การประถมศึกษา) กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- อาภรณ์ พุกกะมาน. (2528) *การศึกษาการสอนศีลธรรมเพื่อสร้างพุทธธรรมจริยาในสังคมไทย*. กรุงเทพฯ : เจริญผลการพิมพ์
- อัจจิมา จินวาลา. (2535) *การเปรียบเทียบของกิจกรรมกลุ่มและกรณีตัวอย่างที่มีต่อความรับผิดชอบต่อโรงเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนคลองเสือน้อยกรุงเทพมหานคร*. ปรินญา นิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อัดสำเนา.
- อำไพ สุจริตกุล. (ม. ป. ป.) *ข้อเสนอแนะการสอนโดยใช้กิจกรรมและเทคนิควิธีการต่างๆ เอกสารประกอบวิชา 413 803 การฝึกอบรมครูประจำการ*. กรุงเทพฯ ภาควิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ญอำนาจ ทะพิงแกลและชยันต์ วรธนะภูติ. (2522) *ปัญหาจริยธรรมในสังคมไทยในทรรศนะของนักศึกษา*.
- Biskin, Donald S.; & Kenneth, Hoskinson. (1997,June). “An Experimental Test of the Effects to Structured Discussions of Moral Dilemmas Found in Children’s literatures on Moral Reasoning,” *The Elementary School Journal*. 77(55): 407-415.
- Kohlberg. (1969). “Stage and Sequence. The Cognitive – Deveolopment Approach to Socialization in Goslin,” *In Handbook of Socialization Theory and Research*. Chicago:Rad, McNaly & Company.
- Piaget, Jean. (1960). *The moral Judgment of the child*. New York : Collier Books.
- Richards, Herbert C; and others. (1984, August). “Moral Reasoning and Classroom Conduct.” *Peper presented at the annual Convention of the Amencan Psychological Association*. p.24-28. 92nd Toronto. Ontario, Canada.

- Turiel, Elliot. (1996, June). "An Experimental Test of the Sequentiality of Development Stage in The Child's Moral Judgment." *Journal of Personality and Social Psychology*. 3(6) : 611-618.
- Walker, Lawrence J.; & Taylor, John H. (1991, April). "Interactions and the Development of Moral Reasoning." *Child Development*. 62(2) : 364-283.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
โปรแกรมการใช้กรณีตัวอย่าง

ตารางการใช้โปรแกรมการใช้กรณีตัวอย่างที่มีต่อการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเมตตากรุณา

ครั้งที่	หัวข้อ	กิจกรรมชุดที่	วันที่ เวลา สถานที่
1	ปฐมนิเทศ	—	วันอังคาร ที่ 3 สิงหาคม 2547 เวลา 09.30-10.30 น. (ห้อง ป.4/1)
2	ด้านความเมตตา เรื่อง การไม่ข่มเหงรังแกเพื่อน	1	วันพฤหัสบดี ที่ 5 สิงหาคม 2547 เวลา 09.30-10.30 น. (ห้อง ป.4/1)
3	ด้านความเมตตา เรื่อง การไม่ทำให้เพื่อนไม่พอใจ	2	วันอังคาร ที่ 10 สิงหาคม 2547 เวลา 09.30-10.30 น. (ห้อง ป.4/1)
4	ด้านความเมตตาเรื่อง การให้อภัยเมื่อเพื่อนทำ ผิดพลาด	3	วันอังคาร ที่ 17 สิงหาคม 2547 เวลา 09.30-10.30 น. (ห้อง ป.4/1)
5	ด้านความเมตตา เรื่อง ความเมตตา	4	วันพฤหัสบดี ที่ 19 สิงหาคม 2547 เวลา 09.30-10.30 น. (ห้อง ป.4/1)
6	ด้านความกรุณา เรื่อง การช่วยเหลือเพื่อนที่ อ่อนแอกว่า	5	วันอังคาร ที่ 24 สิงหาคม 2547 เวลา 09.30-10.30 น. (ห้อง ป.4/1)
7	ด้านความกรุณา เรื่อง การช่วยเหลือเพื่อนที่ เดือดร้อน	6	วันพฤหัสบดี ที่ 26 สิงหาคม 2547 เวลา 09.30-10.30 น. (ห้อง ป.4/1)
8	ด้านความกรุณา เรื่อง การ ไม่พูดจาเยาะเย้ยซ้ำเติมเมื่อ เพื่อนทำผิดพลาด	7	วันอังคาร ที่ 31 สิงหาคม 2547 เวลา 09.30-10.30 น. (ห้อง ป.4/1)
9	ด้านความกรุณา เรื่อง การ แสดงความเห็นใจและให้ กำลังใจเมื่อเพื่อนมีทุกข์	8	วันพฤหัสบดี ที่ 2 กันยายน 2547 เวลา 09.30-10.30 น. (ห้อง ป.4/1)
10	ด้านความกรุณา เรื่อง ความกรุณา	9	วันอังคาร ที่ 7 กันยายน 2547 เวลา 09.30-10.30 น. (ห้อง ป.4/1)
11	ด้านความเมตตากรุณา เรื่อง ความเมตตากรุณา	10	วันพฤหัสบดี ที่ 9 กันยายน 2547 เวลา 09.30-10.30 น. (ห้อง ป.4/1)
12	ปัจฉิมนิเทศ	—	วันอังคารที่ 14 กันยายน 2547 เวลา 09.30-10.30 น. (ห้อง ป.4/1)

โปรแกรมการใช้กรณีตัวอย่าง

ครั้งที่	หัวข้อ	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ	อุปกรณ์
1	ปฐมนิเทศ	1. เพื่อให้เกิดความคุ้นเคยกันระหว่างนักเรียนกับผู้วิจัยและนักเรียนกับนักเรียน 2. เพื่อให้ให้นักเรียนบอกวัตถุประสงค์ของกิจกรรมในครั้งนี้ 3. เพื่อให้นักเรียนทราบจุดมุ่งหมายของการทดลองและความหมายของความเมตตากฎา	1. ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับความสำคัญของการทำความรู้จักซึ่งกันและกันระหว่างนักเรียนและผู้วิจัยกับนักเรียนก่อนทำกิจกรรมการเรียนรู้เริ่มต้นด้วยผู้วิจัยแนะนำตนเองให้นักเรียนทุกคนรู้จัก 2. ให้นักเรียนร่วมกิจกรรมสร้างความคุ้นเคยโดยผู้วิจัยให้นักเรียนแต่ละคนหยิบรูปผลไม้ที่แบ่งออกเป็นส่วนตัวคนละ 1 ชิ้น 3. ให้นักเรียนนำชิ้นส่วนรูปผลไม้ที่ตนหยิบได้ไปหาชิ้นส่วนรูปผลไม้ที่เหลือจากคนอื่นๆ เพื่อนำมาประกอบกันให้เป็นรูปผลไม้ที่สมบูรณ์ 4. ให้นักเรียนแต่ละคู่ซักถามข้อมูลส่วนตัวซึ่งกันและกันและจดข้อมูลที่ได้ลงในกระดาษที่ผู้วิจัยแจกให้ (ใช้เวลา 10 นาที) 5. เมื่อหมดเวลาผู้วิจัยให้นักเรียนออกมาหน้าชั้นที่ละคู่ผลัดกันแนะนำเพื่อนที่เป็นคู่ของตนแก่นักเรียนคนอื่นๆ 6. เมื่อนักเรียนออกมาแนะนำตัวจนครบทุกคนแล้ว ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันสรุปวัตถุประสงค์ของกิจกรรม 7. ผู้วิจัยสรุปวัตถุประสงค์ของกิจกรรมนี้ว่าเพื่อให้นักเรียนที่ไม่คุ้นเคยกันมาก่อนได้เปิดเผยถึงข้อมูลส่วนตัวของตนเอง เพื่อจะได้รู้จักกันและสามารถแนะนำเพื่อนให้นักเรียนคนอื่นรู้จัก 8. ผู้วิจัยอธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับวัตถุประสงค์และลักษณะการใช้กรณีตัวอย่างเรื่องความเมตตากฎาและความหมายของความเมตตากฎา	1. ชิ้นส่วนรูปผลไม้ 2. กระดาษ

ครั้งที่	หัวข้อ	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ	อุปกรณ์
			9. ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามข้อสงสัยและนัดหมายวัน เวลา สถานที่ที่จะพบกันเพื่อร่วมกิจกรรมครั้งต่อไป	
2.	การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเมตตาเรื่องการไม่ข่มเหงรังแกเพื่อน	1.1 เพื่อพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเมตตาเรื่องการไม่ข่มเหงรังแกเพื่อน	ครั้งที่ 2 ถึง 11 ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้ <u>1. ขั้นนำ</u> ผู้วิจัยซักถามนักเรียนเกี่ยวกับความเมตตา กรุณาและบอกวัตถุประสงค์ที่ต้องการให้นักเรียนเรียนรู้	
3.	การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเมตตาเรื่องการไม่ทำให้เพื่อนไม่พอใจ	1.2 เพื่อพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเมตตาเรื่องการไม่ทำให้เพื่อนไม่พอใจ	<u>2. ขั้นนำเสนอกรณีตัวอย่าง</u> ผู้วิจัยเสนอกรณีตัวอย่างให้นักเรียนได้ศึกษาพร้อมทั้งใช้สื่อประกอบการสอน ได้แก่ เอกสารเพื่อให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์และเสนอแนวทางการพัฒนาความเมตตากรุณา	
4.	การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเมตตาเรื่องการให้อภัยเมื่อเพื่อนทำผิดพลาด	1.3 เพื่อพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเมตตาเรื่องการให้อภัยเมื่อเพื่อนทำผิดพลาด	<u>3. ขั้นสรุป</u> ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันสรุปสิ่งที่ได้จากการเรียนรู้ร่วมกัน และผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม การประเมินผล 1. สังเกตจากการร่วมมือในการทำกิจกรรม 2. สังเกตจากการตอบคำถามของนักเรียน	

ครั้งที่	หัวข้อ	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ	อุปกรณ์
5.	การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเมตตาเรื่อง ความเมตตา	1.1-1.3 เพื่อพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเมตตา กรุณาเรื่อง ความเมตตา		
6.	การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกรุณาเรื่อง การช่วยเหลือเพื่อนที่อ่อนแอกว่า	1.4 เพื่อพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกรุณาเรื่อง การช่วยเหลือเพื่อนที่อ่อนแอกว่า		
7.	การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกรุณาเรื่อง การช่วยเหลือเพื่อนที่เดือดร้อน	1.5 เพื่อพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกรุณาเรื่อง การช่วยเหลือเพื่อนที่เดือดร้อน		
8.	การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกรุณาเรื่อง การไม่พูดจาเยาะเย้ย ขำเค็มเพื่อนเมื่อเพื่อนทำผิดพลาด	1.6 เพื่อพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกรุณาเรื่อง การไม่พูดจาเยาะเย้ย ขำเค็มเพื่อนเมื่อเพื่อนทำผิดพลาด		

ครั้งที่	หัวข้อ	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ	อุปกรณ์
9.	การให้เหตุผล เชิงจริยธรรม ด้าน ความกรุณาเรื่อง การแสดงความ เห็นใจและให้ กำลังใจเมื่อ เพื่อนมีความ ทุกข์	1.7 เพื่อพัฒนาการให้ เหตุผลเชิงจริยธรรม ด้านความกรุณาเรื่อง การแสดงความเห็นใจ และให้กำลังใจเมื่อ เพื่อนมีความทุกข์		
10.	การให้เหตุผล เชิงจริยธรรม ด้านความกรุณา เรื่อง ความกรุณา	1.4 – 1.7 การให้เหตุ ผลเชิงจริยธรรมด้าน ความกรุณา เรื่อง ความกรุณา		
11.	การให้เหตุผล เชิงจริยธรรม ด้านความเมตตา กรุณาเรื่อง ความเมตตา กรุณา	1.1-1.7 การให้เหตุผล เชิงจริยธรรมด้าน ความกรุณาเรื่อง ความเมตตากรุณา		

ครั้งที่	หัวข้อ	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ	อุปกรณ์
12.	ปัจฉิมนิเทศ	1. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจการเรียนรู้โดยใช้กรณีตัวอย่าง 2. เพื่อให้นักเรียนทราบประโยชน์ของความเมตตากรุณา 3. เพื่อให้นักเรียนนำสิ่งที่ได้รับจากการฝึกไปใช้ในการพัฒนาจริยธรรมด้านความเมตตากรุณา	1. ให้นักเรียนซักถามในสิ่งที่ยังไม่เข้าใจ 2. ผู้วิจัยอธิบายในสิ่งที่นักเรียนยังไม่เข้าใจ 3. ให้นักเรียนช่วยกันตอบว่าได้อะไรจากการเข้าร่วมการทดลองและผู้วิจัยสรุปทดลอง 4. ผู้วิจัยกล่าวขอบคุณนักเรียนในกลุ่มทดลองที่ให้ความร่วมมือในการทดลองและกล่าวปิดการทดลอง	

หมายเหตุ การทดลองแต่ละครั้งใช้เวลา 50 นาที

โปรแกรมการใช้กรณีตัวอย่าง

การทดลองครั้งที่ 1

หัวข้อ	ปฐมนิเทศ
ชื่อกิจกรรม	เกมสัมพันธ์ภาพ
วัตถุประสงค์	1. เพื่อสร้างความคุ้นเคยและสัมพันธ์ภาพที่ดีระหว่างผู้วิจัยกับนักเรียนและระหว่างนักเรียนด้วยกัน 2. เพื่อให้นักเรียนทราบวัตถุประสงค์ วิธีดำเนินการของการพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม โดยการใช้กรณีตัวอย่าง
เวลา	50 นาที
อุปกรณ์	กระดาษ A ₄
วิธีดำเนินการ	1. ผู้วิจัยแนะนำตนเองให้นักเรียนรู้จัก 2. ให้นักเรียนร่วมกิจกรรมสร้างความคุ้นเคย โดยให้นักเรียนเล่นเกมสัมพันธ์ภาพ มีขั้นตอน ดังนี้ 2.1 ผู้วิจัยแจกกระดาษให้นักเรียนคนละแผ่นแล้วให้นักเรียนเขียนชื่อนามสกุลของตนเองบนกระดาษและให้นักเรียนนั่งเป็นวงกลม 2.2 นักเรียนเขียนข้อดีและข้อเสียของเพื่อนคนละข้อ แล้วให้นักเรียนส่งกระดาษของตนเองไปให้ถึงเพื่อนทางด้านขวามือ ทำเช่นนี้ไปเรื่อยๆ เมื่อกระดาษเวียนมาอยู่กับเจ้าของชื่อให้ยุติ 2.3 ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันสรุปข้อดีของการเล่นเกมสัมพันธ์ภาพ 3. ผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์ของการใช้โปรแกรมการใช้กรณีตัวอย่างความสำคัญของจริยธรรมและการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคี 4. ผู้วิจัยชี้แจงให้นักเรียนถามคำถาม ทำความเข้าใจและผู้วิจัยชี้แจงตารางกำหนดวัน เวลาและสถานที่ที่ใช้ในการทดลอง
การประเมินผล	1. สังเกตจากการปฏิบัติกิจกรรม 2. สังเกตจากการร่วมแสดงความคิดเห็น การซักถามและการสรุปของนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรม

โปรแกรมการใช้กรณีตัวอย่าง

การทดลองครั้งที่ 2

- หัวข้อ** การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเมตตาเรื่อง การไม่ข่มเหงรังแกเพื่อน
- วัตถุประสงค์** เพื่อพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเมตตาเรื่อง การไม่ข่มเหงรังแกเพื่อน
- เวลา** 50 นาที
- อุปกรณ์** เอกสารประกอบการใช้กรณีตัวอย่าง เรื่อง “ จอมเกร ”
- วิธีดำเนินการ** ผู้วิจัยดำเนินการทดลองเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้
1. ขั้นนำ ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับเรื่อง การไม่ข่มเหงรังแกเพื่อน
 2. ขั้นเสนอกรณีตัวอย่าง ผู้วิจัยเสนอกรณีตัวอย่างเป็นเอกสารเรื่อง “ จอมเกร ”
- ให้นักเรียนได้ศึกษา ตลอดจนถึงคำถามหรือประเด็นปัญหา เพื่อให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น การวิเคราะห์และเสนอแนวทางการพัฒนาการไม่ข่มเหงรังแกเพื่อน
3. ขั้นสรุป ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันสรุปความหมายและความสำคัญของการไม่ข่มเหงรังแกเพื่อนแล้วผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม
- การประเมินผล**
1. สังเกตจากการร่วมมือในการทำกิจกรรม
 2. สังเกตจากการตอบคำถามของนักเรียน

เอกสารกรณีตัวอย่าง

เรื่อง จอมเกร

เด็กชายมานะเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4/1 เป็นนักเรียนที่ชอบรังแกเพื่อนโดยเฉพาะในเวลาเรียนเป็นประจำโดยเฉพาะเวลาที่คุณครูกำลังสอนและตอนที่คุณครูหันหลังเขียนกระดานดำ มานะชอบนำกระดาษมาปาศรีษะเพื่อนเป็นประจำด้วยความสนุกสนาน จนเพื่อนๆ รู้สึกรำคาญและไม่พอใจในพฤติกรรมของมานะ แต่เพื่อนๆ ก็ไม่กล้าฟ้องคุณครู เพราะทุกครั้งที่เพื่อนๆ ไปฟ้องคุณครู จอมมานะได้รับการลงโทษ มานะจะกลับมาทำร้ายเพื่อนคนที่ฟ้องกลับคืนในเวลาที่วินัยจะคอยเป็นผู้ที่ตักเตือนมานะอยู่เสมอว่าอย่าแกล้งเพื่อนในช่วงเวลาเรียนเพราะจะทำให้เพื่อนไม่มีสมาธิในการเรียน แต่มานะกลับไม่เชื่อฟังและยังคงแกล้งเพื่อนต่อไป

เช้าวันหนึ่งในชั่วโมงคณิตศาสตร์ คุณครูอำพันกำลังสอนวิชาคณิตศาสตร์และหันหลังเขียนกระดานดำอยู่ ได้ยินนักเรียนตะโกนส่งเสียงดังด้วยความวุ่นวาย คุณครูอำพันจึงหันหลังกลับมาดูพบว่าเด็กชายมานะกำลังใช้ไม้บรรทัดเคาะศรีษะเพื่อนๆ อยู่ ในขณะที่เด็กชายวินัยกำลังตะโกนห้ามไม่ให้เด็กชายมานะใช้ไม้บรรทัดเคาะศรีษะเพื่อน แต่เด็กชายมานะก็ยังคงเดินแกล้งเพื่อนต่อไปเรื่อยๆ

ครูอำพัน : มานะเธอนำไม้บรรทัดเคาะหัวเพื่อนๆ ทำไม เธอขอโทษเพื่อนๆ เดียวกันนะ เธอรู้ไหมว่าวันนี้ครูสอนเรื่องอะไร

มานะ : ผมไม่ทราบครับ

ครูอำพัน : เธอรู้ไหมวันนี้ครูกำลังสอนเรื่องการหารอยู่ เธอมาแกล้งเพื่อนอยู่จนไม่ตั้งใจฟังครูสอน

ครูอำพันได้ทำการสอนต่อ หลังจากนั้นเด็กชายมานะได้หยุดแกล้งเพื่อนไปสักครูหนึ่งจึงเริ่มแกล้งเพื่อนต่อด้วยการใช้เท้าถีบขาโต๊ะของวิชาซึ่งนั่งอยู่ด้านหน้ามานะจนวิชาตกจากเก้าอี้ ขณะที่วินัยซึ่งเห็นเหตุการณ์ได้รับเข้าไปประครองวิชาขึ้นมานั่งที่เดิมและเดินไปบอกครูอำพัน ครูอำพันจึงลงโทษให้เด็กชายมานะไปยืนกางแขนอยู่หน้าห้องเพียงคนเดียว ครูอำพันจึงกลับมาสอนต่อจนหมดเวลาและปล่อยนักเรียนลงไปรับประทานอาหารกลางวัน เหลือแต่มานะคนเดียวเท่านั้นที่ถูกปล่อยให้อยู่หน้าห้องเพียงคนเดียวด้วยความกระวนกระวาย

ในขณะนั้น วินัยได้เดินมาหามานะด้วยความเป็นห่วงพร้อมกับถามมานะว่าหัวข้าวหรือเปล่าเราได้ตักข้าวไว้ให้แล้ว

มานะ : เราชอบแกลังเพื่อนเป็นประจำ ทำไมเธอจึงดีกับเราและยังดักข้าวกกลางวันไว้ให้เราอีก

วินัย : ไม่เป็นไรหรอกมานะ เราเป็นเพื่อนกัน เราต้องช่วยเหลือดัน แต่คราวหลังเธออย่ารังแกเพื่อนอีกนะ เธอจะได้ไม่ถูกครูลงโทษอีก

เด็กชายมานะรู้สึกสำนึกผิดที่ชอบรังแกเพื่อนอยู่เป็นประจำ นอกจากนั้นเด็กชายมานะยังรู้ว่าการรังแกเพื่อนจะถูกคุณครูลงโทษ ซึ่งแตกต่างกับวินัยที่เป็นที่รักของเพื่อนและครูอาจารย์ เนื่องจากวินัยเป็นผู้ที่รู้จักรักและดูแลเพื่อน ตั้งแต่นั้นมานะก็ไม่รังแกเพื่อนอีกเลย

โปรแกรมการใช้กรณีตัวอย่าง

การทดลองครั้งที่ 3

หัวข้อ การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเมตตาเรื่อง การไม่ทำให้เพื่อนไม่พอใจ

วัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเมตตา
เรื่อง การไม่ทำให้เพื่อนไม่พอใจ

เวลา 50 นาที

อุปกรณ์ เอกสารประกอบการใช้กรณีตัวอย่าง เรื่อง “ ผู้สำนึกผิด ”

วิธีดำเนินการ ผู้วิจัยดำเนินการทดลองเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นนำ ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับเรื่อง การไม่ทำให้เพื่อนไม่พอใจ

2. ขั้นเสนอกรณีตัวอย่าง ผู้วิจัยเสนอกรณีตัวอย่างเป็นเอกสารเรื่อง

“ ผู้สำนึกผิด ” ให้นักเรียนได้ศึกษา ตลอดจนถึงคำถามหรือประเด็นปัญหา เพื่อให้นักเรียน
แสดงความคิดเห็น การวิเคราะห์และเสนอแนวทางการพัฒนาการไม่ทำให้เพื่อนไม่พอใจ

3. ขั้นสรุป ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันสรุปความหมายและความสำคัญของการไม่
ทำให้เพื่อนไม่พอใจแล้วผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

การประเมินผล

1. สังเกตจากการร่วมมือในการทำกิจกรรม
2. สังเกตจากการตอบคำถามของนักเรียน

เอกสารกรณีตัวอย่าง

เรื่อง ผู้สำนักผิด

อุดมเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4/1 อุดมมีนิสัยชอบหยิบอุปกรณ์การเรียนของเพื่อนมาใช้โดยไม่ขออนุญาต อุดมเป็นผู้ที่มีอารมณ์รุนแรง ชอบตะโกนเสียงดังใส่เพื่อน โดยเฉพาะเวลาที่เพื่อนไม่ให้ยืมอุปกรณ์การเรียน อุดมจะแสดงความไม่พอใจกว้างปายของที่เพื่อนไม่ให้ยืม ส่วนอุปกรณ์การเรียนที่ซื้ออาจจะเก็บไว้ใช้ส่วนตัวโดยไม่ให้ใครยืม เวลาเพื่อนมาขอยืมจะไม่ให้ยืมและแสดงความไม่พอใจด้วยการเก็บอุปกรณ์การเรียนของตนเองใส่กระเป๋าจนเพื่อนในห้องไม่มีใครอยากยุ่งกับอุดม ส่วนอาจองเป็นนักเรียนห้องเดียวกับอุดม เป็นผู้ที่มั่นใจ เวลาเพื่อนไม่มีอุปกรณ์การเรียนบางอย่าง เช่น ดินสอ ยางลบ ไม้บรรทัด อาจองจะให้เพื่อนยืม โดยที่เพื่อนไม่ต้องร้องขอ

เย็นวันหนึ่งหลังจากโรงเรียนเลิก วิกากับอาจองกำลังช่วยกันทำความสะอาดห้องเรียน อุดมเดินเข้ามาในห้องเรียนวิกากับอาจองจึงบอกว่าอุดมทำไมไม่ช่วยทำเวรแต่อุดมทำเฉย ไม่สนใจและยังได้ทิ้งเศษขยะลงบนพื้นห้องเรียนจนสกปรก อาจองและวิกาช่วยกันพูดว่า อุดมเธอไม่ช่วยทำเวรแล้วยังทำสกปรกอีก ทำให้อาจองและวิกาต้องมากวาดห้องเรียนใหม่อีกครั้ง

ในชั่วโมงคณิตศาสตร์คุณครูประจำชั้นได้ทำการสอนเรื่อง วงกลมและเส้นรอบวง คุณครูประจำชั้นสั่งให้นักเรียนทุกคนนำวงเวียนขึ้นมา แต่อุดมไม่มีวงเวียนและเดินไปหยิบวงเวียนของวิกามาใช้โดยไม่ขออนุญาต วิกาจึงบ่นว่าถ้าเธอหยิบของฉัน ไปใช้ แล้วฉันจะเอาที่ไหนใช้ทำไมเธอเป็นคนแบบนี้ เวิร์เธอก็ไม่ช่วยทำแล้วยังคอยชอบแกล้งเพื่อนหยิบของไปใช้โดยไม่ได้รับอนุญาต อุดมเธอเอาเปรียบเพื่อนมากเกินไปแล้ว ทำไมเธอไม่เอายางอาจองบ้างเพราะอาจองไม่เคยแกล้งเพื่อนและยังมั่นใจให้เพื่อนยืมของเสมอ ในขณะนั้นครูประจำชั้นเดินมาเห็นเข้า

ครูประจำชั้น : อ้าว ! อุดม ทำไมเธอทำแบบนี้ เธอหยิบวงเวียนของเพื่อนมาแล้วเพื่อนจะเอาที่ไหนใช้

วิกา : คุณครูขา นอกจากชอบหยิบของโดยไม่ได้รับอนุญาตแล้วยังไม่ช่วยทำเวรและยังชอบแกล้งทิ้งขยะลงบนพื้นห้องให้พวกเพื่อน ๆ กวาดเป็นประจำ

ครูประจำชั้น : อ้าว ! แล้วทำไมเธอจึงไม่ช่วยเพื่อน ๆ ทำเวรละ ทั้งที่เธอมีหน้าที่ต้องรับผิดชอบของเธอ เธอทำอย่างนี้เป็นการเอาเปรียบเพื่อนนะอุดม ถ้าเธอช่วยเพื่อนทำเวร เพื่อน ๆ ก็จะไต่กลับบ้านเร็วขึ้น แต่นี่เธอไม่ได้ช่วยเพื่อนทำเวรเป็นการเพิ่มหน้าที่ให้กับเพื่อน ทำให้เพื่อนไต่กลับบ้านช้า เธอรู้ไหมว่าเธอทำผิด

คุณครูประจักษ์ส่งลงโทษที่อุดมเอาเปรียบเพื่อนโดยให้อุดมทำเวรตอนพักกลางวันทุกวันเป็นเวลา 1 สัปดาห์ ส่วนอาจองและวิภาเห็นอุดมสำนึกผิดแล้วจึงเข้ามาพูดให้กำลังใจและยังช่วยอุดมทำเวรตอนกลางวันอีกด้วย

อุดม : อาจอง วิภา เราแกล้งเธอและไม่เคยช่วยเธอทำเวรรวมทั้งเอาเปรียบเพื่อนๆ เสมอ

แต่พวกเธอก็ยังทำดีกับเรา ต่อไปนี้เราจะปรับปรุงตนเองใหม่ จะไม่ทำตัวแบบเดิมอีกแล้ว

โปรแกรมการใช้กรณีตัวอย่าง

การทดลองครั้งที่ 4

- หัวข้อ** การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเมตตาเรื่อง การให้อภัยเมื่อเพื่อนทำผิดพลาด
- วัตถุประสงค์** เพื่อพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเมตตาเรื่อง การให้อภัยเมื่อเพื่อนทำผิดพลาด
- เวลา** 50 นาที
- อุปกรณ์** เอกสารประกอบการใช้กรณีตัวอย่าง เรื่อง “ไม่เป็นไร”
- วิธีดำเนินการ** ผู้วิจัยดำเนินการทดลองเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้
1. ขั้นนำ ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับเรื่อง การให้อภัยเมื่อเพื่อนทำผิดพลาด
 2. ขั้นเสนอกรณีตัวอย่าง ผู้วิจัยเสนอกรณีตัวอย่างเป็นเอกสารเรื่อง “ไม่เป็นไร” ให้นักเรียนได้ศึกษา ตลอดจนตั้งคำถามหรือประเด็นปัญหา เพื่อให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น การวิเคราะห์และเสนอแนวทางการพัฒนาการให้อภัยเมื่อเพื่อนทำผิดพลาด
 3. ขั้นสรุป ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันสรุปความหมายและความสำคัญการให้อภัยเมื่อเพื่อนทำผิดพลาดแล้วผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม
- การประเมินผล**
1. สังเกตจากการร่วมมือในการทำกิจกรรม
 2. สังเกตจากการตอบคำถามของนักเรียน

เอกสารกรณีตัวอย่าง

เรื่อง ไม่เป็นไร

ช่วงใกล้งานลอยกระทง ในช่วงโมงงานบ้านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 / 1 คุณครูอรอินทร์ ได้สั่งให้นักเรียนนำอุปกรณ์มาทำกระทง นักเรียนต่างนำอุปกรณ์ในการทำกระทงมาตามที่คุณครูสั่งและมาแบ่งกลุ่มกันทำกระทง วรกานต์ พรไทน์ ทิพวดี ได้อยู่กลุ่มเดียวกันและปรึกษากันว่าจะทำอย่างไรกระทงจึงจะออกมาสวยงามที่สุดวรกานต์เป็นคนออกแบบกระทง ส่วนพรไทน์และทิพวดีช่วยจัดเตรียมวัสดุ เมื่อการออกแบบและเตรียมวัสดุเรียบร้อยแล้ว วรกานต์ พรไทน์ ทิพวดี ก็ร่วมแรง ร่วมใจกันลงมือทำกระทงจนสำเร็จก่อนกลุ่มอื่นและมีความเรียบร้อยสวยงาม

เมื่อวรกานต์ พรไทน์ ทิพวดีทำกระทงจนเสร็จเรียบร้อยแล้ว ทั้งสามคนก็อยากไปดูเพื่อนๆ กลุ่มอื่นว่าทำกระทงกันไปถึงไหนกันแล้วและมีความสวยงามเท่ากับกลุ่มของตนเองหรือไม่ ขณะนั้นเองพรไทน์ไม่ได้ระมัดระวังในการเดินทำให้สิ้นเสียหลักจนแขนไปเกี่ยวกระทงของกลุ่มตนเอง ที่ทำสำเร็จแล้วร่วงหล่นลงมาที่พื้นด้านล่างทำให้กระทงที่ทั้งสามคนช่วยกันประดิษฐ์ได้รับความเสียหาย ทิพวดีเกิดความไม่พอใจพรไทน์เป็นอย่างมาก และได้เข้ามาด่าว่าพรไทน์อย่างรุนแรง แต่วรกานต์ไม่ได้ต่อว่าอะไรพรไทน์เลย

ทิพวดี : พรไทน์ เธอเดินยังไถถึงไปชนโต๊ะ ดูซิกระทงหล่นลงมาจนพังหมดแล้ว แล้วกลุ่มเราจะเอากระทงที่หนส่งคุณครูละ

พรไทน์ : ฉันขอโทษ ฉันไม่ได้ตั้งใจเดินชนกระทงให้หล่นเสียหาย ฉันสิ้นใจเดินชนไปชนโต๊ะเข้า

เมื่อวรกานต์เห็นเพื่อนกำลังจะทะเลาะกันจึงรีบเข้าไปพูดประนีประนอมให้กับพรไทน์โดยได้อธิบายให้ทิพวดีเข้าใจว่า พรไทน์ไม่ได้ตั้งใจทำกระทงให้หล่นเสียหาย สิ่งที่เกิดขึ้นมันเป็นอุบัติเหตุ เราควรจะให้โทษพรไทน์และมาช่วยกันทำกระทงขึ้นมาใหม่ดีกว่าจะมานั่งทะเลาะกันเพราะอุปกรณ์ในการทำกระทงก็ยังมีเหลืออยู่และเวลาก็ยังไม่หมด

วรกานต์ : เรามารับช่วยกันทำกระทงขึ้นมาใหม่กันเถอะ ทิพวดี พรไทน์ เดี่ยวไม่มีกระทงส่งคุณครูอรอินทร์

แล้วทั้งวรกานต์ พรไทน์ ทิพวดี จึงช่วยกันทำกระทงกันขึ้นมาใหม่จนสำเร็จอีกครั้งหนึ่งและส่งกระทงทันเวลาพอดี ซึ่งถ้าทิพวดียังทะเลาะกับพรไทน์และไม่ให้อภัยพรไทน์ งานก็จะไม่เสร็จทันเวลา

แต่ถ้ารู้จักให้อภัยและร่วมมือกันอย่างวรกานต์ งานก็จะสำเร็จลุล่วงไปได้เป็นอย่างดี

โปรแกรมการใช้กรณีตัวอย่าง

การทดลองครั้งที่ 5

หัวข้อ การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเมตตาเรื่อง ความเมตตา

วัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเมตตา
เรื่อง ความเมตตา

เวลา 50 นาที

อุปกรณ์ เอกสารประกอบการใช้กรณีตัวอย่าง เรื่อง “ คนดีมีเมตตา ”

วิธีดำเนินการ ผู้วิจัยดำเนินการทดลองเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นนำ ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับเรื่อง ความเมตตา
2. ขั้นเสนอกรณีตัวอย่าง ผู้วิจัยเสนอกรณีตัวอย่างเป็นเอกสารเรื่อง

“ คนดีมีเมตตา ” ให้นักเรียนได้ศึกษา ตลอดจนถึงคำถามหรือประเด็นปัญหา เพื่อให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น การวิเคราะห์และเสนอแนวทางการพัฒนาความเมตตา

3. ขั้นสรุป ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันสรุปความหมายและความสำคัญของความเมตตาแล้วผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

การประเมินผล

1. สังเกตจากการร่วมมือในการทำกิจกรรม
2. สังเกตจากการตอบคำถามของนักเรียน

เอกสารกรณีตัวอย่าง

เรื่อง คนดีมีเมตตา

ตอนเช้าในชั่วโมงโฮมรูม ครูบังอรครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 4/1 ได้อบรมนักเรียนเกี่ยวกับความหมายของการเป็นคนมีเมตตา คือ ความรักความปรารถนาที่จะให้ผู้อื่นเป็นสุข ครูบังอรจึงถามนักเรียนว่ามีสิ่งใดบ้างที่จะทำให้ผู้อื่นมีความสุขโดยให้นักเรียนยกตัวอย่างให้เพื่อนๆ ฟัง

วินัยได้เล่าว่า เมื่อก่อนมานะชอบรังแกและข่มเหงเพื่อนเป็นประจำ แต่เดี๋ยวนี้มานะไม่ข่มเหงรังแกเพื่อน แต่กลับดูแลและช่วยเหลือเพื่อนๆ เสมอ คุณครูบังอรถามว่ามีนักเรียนคนไหนจะยกตัวอย่างอีกบ้าง

เด็กชายอาจองได้ยกมือขึ้นพร้อมกับพูดว่าเมื่อก่อนอุดมชอบหยิบอุปกรณ์การเรียนของเพื่อนไปโดยไม่ขออนุญาต เมื่อโดนเพื่อนต่อว่าก็ชอบใช้อารมณ์รุนแรงและตะโกนใส่เพื่อนเป็นประจำแต่ตอนนี้อุดมมีอุปกรณ์การเรียน พร้อมทั้งจะเรียนทุกวัน โดยไม่หยิบของโดยไม่ได้รับอนุญาตอีกและยังให้เพื่อนยืมอุปกรณ์การเรียนเป็นประจำ

เด็กหญิงวรกานต์ได้ยกตัวอย่างต่อว่า เมื่อสัปดาห์ที่แล้วคุณครูอรอินทร์ให้ทำกระทงกลุ่มของหนูมีพรไทน์และทิพวดีและตัวหนูเอง รวมสามคนได้ช่วยกันทำกระทงจนเสร็จและสวยงามแต่พรไทน์ได้เดินชนกระทงคว่ำเสียหาย ทิพวดีโมโหมากจึงได้ต่อว่าพรไทน์อย่างรุนแรง แต่ต่อมา

ทิพวดีก็ให้อภัยพรไทน์ เพราะพรไทน์ไม่ได้ตั้งใจทำกระทงหล่นและช่วยกันทำกระทงใหม่จนเสร็จ

ครูบังอรจึงสรุปว่า การที่นักเรียนจะอยู่ร่วมกันในชั้นเรียนอย่างมีความสุขได้ นักเรียนจะต้องไม่ข่มเหงรังแกเพื่อน ไม่เอาเปรียบเพื่อนจนทำให้เพื่อนไม่พอใจ รู้จักให้อภัยเมื่อเพื่อนทำผิดพลาดและไม่คิดอาฆาตพยาบาทเพื่อน ขอให้นักเรียนจดจำและนำไปปฏิบัติตาม

โปรแกรมการใช้กรณีตัวอย่าง

การทดลองครั้งที่ 6

- หัวข้อ** การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกรุณาเรื่อง การช่วยเหลือเพื่อนที่อ่อนแอกว่า
- วัตถุประสงค์** เพื่อพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกรุณาเรื่อง การช่วยเหลือเพื่อนที่อ่อนแอกว่า
- เวลา** 50 นาที
- อุปกรณ์** เอกสารประกอบการใช้กรณีตัวอย่าง เรื่อง " สุขใจ "
- วิธีดำเนินการ** ผู้วิจัยดำเนินการทดลองเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้
1. ขั้นนำ ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับเรื่อง การช่วยเหลือเพื่อนที่อ่อนแอกว่า
 2. ขั้นเสนอกรณีตัวอย่าง ผู้วิจัยเสนอกรณีตัวอย่างเป็นเอกสารเรื่อง " สุขใจ " ให้นักเรียนได้ศึกษา ตลอดจนตั้งคำถามหรือประเด็นปัญหา เพื่อให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น การวิเคราะห์และเสนอแนวทางการพัฒนาการช่วยเหลือเพื่อนที่อ่อนแอกว่า
 3. ขั้นสรุป ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันสรุปความหมายและความสำคัญของการช่วยเหลือเพื่อนที่อ่อนแอกว่าแล้วผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม
- การประเมินผล**
1. สังเกตจากการร่วมมือในการทำกิจกรรม
 2. สังเกตจากการตอบคำถามของนักเรียน

เอกสารกรณีตัวอย่าง

เรื่อง สุขใจ

สืบสายและกิตติเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และเป็นเพื่อนสนิทกันบ้านของสืบสายและกิตติอยู่ใกล้ๆ โรงเรียน ตอนเช้าสืบสายและกิตติจะเดินมาโรงเรียนเสมอ สืบสายเป็นนักเรียนที่มีกิริยามารยาทเรียบร้อย อารมณ์ดีและเป็นผู้มีน้ำใจ สืบสายชอบช่วยเหลือเพื่อนและน้องๆ เวลาที่เพื่อนๆ และน้องๆ มีปัญหา แต่กิตติเป็นคนที่ไม่ชอบช่วยเหลือใคร วันนี้สืบสายและกิตติก็เดินมาโรงเรียนเหมือนทุกวัน สืบสายและกิตติพบน้องชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ชื่อ น้ำฝนซึ่งมีขาพิการ 1 ข้าง จากการเป็นโรคโปลิโอ ทำให้เดินไม่สะดวกและต้องถือกระบะเป่าหนัก กิตติได้เดินผ่านไปโดยไม่สนใจ แต่สืบสายได้เข้าไปหาและช่วยน้องน้ำฝนถือกระบะเป่าและชวนพูดคุย เนื่องจากน้องน้ำฝนเป็นเด็กพิการจึงไม่มีเพื่อนเล่น สืบสายจึงต้องไปส่งน้องน้ำฝนถึงห้องเรียน

ช่วงเวลาพักรับประทานอาหารกลางวัน สืบสายมองลงมาจากอาคารเรียน เห็นน้องน้ำฝนนั่งอยู่คนเดียวที่ใต้ต้นไม้ สืบสายจึงได้เข้าไปหาและชวนน้องน้ำฝนพูดคุยและถามน้องน้ำฝนว่ารับประทานอาหารกลางวันแล้วยังหรือน้องน้ำฝนตอบว่าทานแล้ว เมื่อสัญญาณเข้าเรียนในภาคบ่ายดังขึ้น สืบสายและน้ำฝนได้แยกย้ายกลับเข้าห้องเรียน เมื่อสืบสายกลับเข้าห้องเรียน กิตติได้ถามสืบสายว่า

กิตติ : สืบสายน้องที่ขาพิการเป็นอะไรกับเธอ

สืบสาย : เรากับน้องน้ำฝนไม่ได้เป็นญาติกัน แต่น้องน้ำฝนเรียนร่วมโรงเรียนเดียวกันกับเรา จึงเข้าไปช่วยเหลือ

กิตติ : ไม่ใช่ น้อง ไม่ใช่ญาติ ทำไมจึงเข้าไปช่วยเหลือ ไม่ได้อะไรตอบแทนเลยเสียเวลาด้วย ฉันไปละ

ต่อมาในห้องเรียนชั่วโมงจริยศึกษา ครูประจำชั้นกำลังสอนเรื่องการช่วยเหลือผู้อื่น

ครูประจำชั้น ได้สอนเรื่องการช่วยเหลือผู้ที่อ่อนแอกว่าและได้กล่าวยกย่องสืบสายซึ่งช่วยเหลือน้อง ป.3 ที่ขาพิการคนหนึ่ง ครูประจำชั้นได้ถามสืบสายว่าเธอได้อะไรตอบแทนจากการช่วยเหลือน้องคนนั้น

สืบสายตอบว่าผมไม่ได้อะไรตอบแทนนอกจากความสุขใจและสบายใจที่สามารถช่วยเหลือคนที่อ่อนแอกว่าและทำให้เขามีความสุข

ครูประจำชั้นจึงกล่าวว่าสืบสายเป็นคนที่มีความกรุณาและนักเรียนควรนำมาเป็นแบบอย่าง

โปรแกรมการใช้กรณีตัวอย่าง

การทดลองครั้งที่ 7

- หัวข้อ** การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกรุณาเรื่อง การช่วยเหลือเพื่อนที่เดือดร้อน
- วัตถุประสงค์** เพื่อพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกรุณาเรื่อง การช่วยเหลือเพื่อนที่เดือดร้อน
- เวลา** 50 นาที
- อุปกรณ์** เอกสารประกอบการใช้กรณีตัวอย่าง เรื่อง “ใจเขา ใจเรา ”
- วิธีดำเนินการ** ผู้วิจัยดำเนินการทดลองเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้
1. ขั้นนำ ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับเรื่อง การช่วยเหลือเพื่อนที่เดือดร้อน
 2. ขั้นเสนอกรณีตัวอย่าง ผู้วิจัยเสนอกรณีตัวอย่างเป็นเอกสารเรื่อง “ใจเขา ใจเรา ” ให้นักเรียนได้ศึกษา ตลอดจนถึงคำถามหรือประเด็นปัญหา เพื่อให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น การวิเคราะห์และเสนอแนวทางการพัฒนาการช่วยเหลือเพื่อนที่เดือดร้อน
 3. ขั้นสรุป ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันสรุปความหมายและความสำคัญของการช่วยเหลือเพื่อนที่เดือดร้อนแล้วผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม
- การประเมินผล**
1. สังเกตจากการร่วมมือในการทำกิจกรรม
 2. สังเกตจากการตอบคำถามของนักเรียน

เอกสารกรณีตัวอย่าง

เรื่อง ใจเขาใจเรา

วินัยเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4/1 วินัยเป็นนักเรียนที่มีนิสัยเรียบร้อยแต่หงุดหงิด และมีนิสัยไม่ชอบให้ใครยืมของทุกครั้งที่เพื่อนมายืมของ วินัยมักจะพูดว่าของฉันซื้อใหม่ยังไม่ได้ใช้เลยจะให้ยืมได้อย่างไรและบอกให้เพื่อนไปยืมของคนอื่นแทนการไปยืมของของตนเอง ส่วน ชูลีเป็นเพื่อนชั้นเดียวกับวินัยเป็นคนที่ไม่หวนของเวลาที่เพื่อนมีปัญหาไม่มีอุปกรณ์การเรียน เช่น ดินสอ ยางลบ ไม้บรรทัด เป็นต้น ชูลีจะให้เพื่อนยืมของอยู่เสมอ

ในช่วงโมงภาษาไทย ทรงเดชทำดินสอหัก จึงเข้าไปยืมดินสอของวินัย วินัยไม่ยอมให้ ทรงเดชยืมกบเหลาดินสอ พร้อมทั้งอ้างเหตุผลว่ากบเหลาดินสอเพิ่งซื้อใหม่และบอกให้ทรงเดชไปยืมกบเหลาดินสอของชูลีแทนเพราะชูลีมีกบเหลาดินสออยู่หลายอัน

ชูลี : วินัยเธอไม่เคยช่วยเหลือเพื่อนเลยนะ วันนี้ฉันไม่ได้นำกบเหลาดินสอมาจากบ้าน เธอช่วยเพื่อนได้เธอก็ควรจะช่วยเหลือเพื่อนบ้าง ถ้าเธอมีเรื่องเดือดร้อนใครจะช่วยเธอละ

วินัย : ไม่มีทางฉันไม่มีวันเดือดร้อนเด็ดขาด

ในช่วงโมงคณิตศาสตร์ครูประจักษ์กำลังสอนเรื่องมุม วินัยมีอาการท้องเสียกะทันหันจึงขออนุญาตคุณครูไปเข้าห้องน้ำเมื่อคุณครูอนุญาต เมื่อวินัยไปเข้าห้องน้ำคุณครูได้ให้วินัยทำแบบฝึกหัดเกี่ยวกับเรื่องมุม วินัยทำไม่ได้เพราะในระหว่างที่ครูประจักษ์สอนเรื่องมุมวินัยไม่อยู่ไปเข้าห้องน้ำวินัยพยายามถามเพื่อนๆ แต่ไม่มีใครบอกวินัยเลย วินัยจึงทำแบบฝึกหัดไม่เสร็จ ทำให้วินัยถูกรุข คุณครูจึงถามวินัยว่าทำไมถึงทำแบบฝึกหัดไม่เสร็จวินัยจึงบอกว่าไม่เข้าใจเพราะไปเข้าห้องน้ำระหว่างที่ครูสอนเรื่องมุมเนื่องจากท้องเสียคุณครูจึงถามว่าทำไมไม่ให้เพื่อนอธิบาย วินัยจึงตอบว่าเพื่อนๆ ไม่ยอมอธิบายเพราะผมไม่เคยช่วยเหลือใคร ทั้งๆที่ผมสามารถช่วยเหลือได้ พอผมได้รับความเดือดร้อน เพื่อนๆ ก็ไม่ช่วย ส่วนชูลีนั้นจะช่วยเพื่อนที่มีปัญหาเดือดร้อนอยู่เสมอทำให้เป็นที่รักของเพื่อน คุณครูจึงบอกให้วินัยและนักเรียนในห้องเรียนควรช่วยเหลือเพื่อนๆ ที่มีความเดือดร้อนอย่างเช่นที่ชูลีปฏิบัติกับเพื่อนตลอดมา

โปรแกรมการใช้กรณีตัวอย่าง

การทดลองครั้งที่ 8

- หัวข้อ** การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกรุณาเรื่อง
การไม่พูดจาเยาะเย้ยซ้ำเติมเมื่อเพื่อนทำผิดพลาด
- วัตถุประสงค์** เพื่อพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกรุณา
เรื่อง การไม่พูดจาเยาะเย้ยซ้ำเติมเมื่อเพื่อนทำผิดพลาด
- เวลา** 50 นาที
- อุปกรณ์** เอกสารประกอบการใช้กรณีตัวอย่าง เรื่อง “ สุกิจไม่มีเพื่อน ”
- วิธีดำเนินการ** ผู้วิจัยดำเนินการทดลองเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้
1. ขั้นนำ ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับเรื่อง การไม่พูดจาเยาะเย้ยซ้ำเติมเมื่อเพื่อนทำผิดพลาด
 2. ขั้นเสนอกรณีตัวอย่าง ผู้วิจัยเสนอกรณีตัวอย่างเป็นเอกสารเรื่อง “ สุกิจไม่มีเพื่อน ” ให้นักเรียนได้ศึกษา ตลอดจนถึงคำถามหรือประเด็นปัญหา เพื่อให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น การวิเคราะห์และเสนอแนวทางการพัฒนาการไม่พูดจาเยาะเย้ยซ้ำเติมเมื่อเพื่อนทำผิดพลาด
 3. ขั้นสรุป ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันสรุปความหมายและความสำคัญของการไม่พูดจาเยาะเย้ยซ้ำเติมเมื่อเพื่อนทำผิดพลาดแล้วผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม
- การประเมินผล**
1. สังเกตจากการร่วมมือในการทำกิจกรรม
 2. สังเกตจากการตอบคำถามของนักเรียน

เอกสารกรณีตัวอย่าง

เรื่อง สุกิจไม่มีเพื่อน

สุกิจเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 4 มีลักษณะนิสัยชอบเล่นและพูดคุยกับเพื่อน แต่มีลักษณะนิสัยที่เพื่อนไม่ชอบ คือ ชอบพูดจาเยาะเย้ย ถากถางเพื่อน เมื่อเพื่อนทำผิดแม้เป็นความผิดเล็กน้อย

เช้าวันหนึ่งขณะที่พรพรรณและราตรีช่วยกันทำความสะอาดห้อง เมื่อทั้งสองคนได้กวาดพื้นและถูพื้นเรียบร้อยแล้ว ราตรีกำลังจะนำแปรงลบกระดานไปทำความสะอาดที่ด้านล่างจึงได้ตัดสินใจนำถังน้ำไปเทที่ด้านล่างพร้อมกับราตรี แต่ในระหว่างที่ทั้งสองคนกำลังเดินไปหน้าห้องเรียนที่มีน้ำหกเลอะเทอะอยู่ทำให้พรพรรณลื่นล้มจนน้ำในถังหกรดพื้นจนหมด สุกิจกำลังเดินผ่านมาเห็นพอดีจึงหัวเราะเสียงดัง รวมทั้งพูดจาเยาะเย้ยและสมน้ำหน้าเพื่อนที่ชุ่มช้ำไม่ระมัดระวัง ในขณะที่ราตรีได้เข้าช่วยพรพรรณเช็ดน้ำทำความสะอาด และเรียกสุกิจให้ช่วยทำความสะอาดด้วย เพื่อเป็นการป้องกันไม่ให้คนอื่นที่เดินผ่านต้องลื่นหกล้มเหมือนพรพรรณ แต่สุกิจไม่ยอมช่วยและบอกว่าพวกเขอยากชุ่มช้ำเองก็เช็ดกันไปเองซิ พรพรรณและราตรีจึงต้องเช็ดน้ำกันเพียงสองคนจนเสร็จเรียบร้อยแล้ว ในขณะที่นั้นสุกิจได้เดินกลับมาอีกรอบและพูดจาเยาะเย้ยซ้ำเติมพรพรรณและราตรีอีกไม่จบสิ้น

พรพรรณจึงบอกให้สุกิจหยุดพูดจาเยาะเย้ยซ้ำเติมเขาเสียที ในขณะที่ราตรีได้บอกกับสุกิจว่าถ้าเธอยังไม่เลิกนิสัยพูดจาเยาะเย้ยซ้ำเติมเพื่อนแล้วละก็จะมีใครคบกับเธอ

พรพรรณ : เธอต้องปรับปรุงตนเอง ไม่เช่นนั้นจะไม่มีใครคบกับเธอแน่นอน

สุกิจ : ไม่มีทางเพื่อนทุกคนชอบฉัน ฉันไม่เชื่อเธอสองคนหรอก

หลังจากรับประทานอาหารกลางวันเสร็จแล้วนักเรียนส่วนใหญ่ได้ไปวิ่งเล่นกันที่สนาม สุกิจได้ขอพรพรรณกับราตรีไปเล่นด้วย แต่พรพรรณกับราตรีไม่สนใจ สุกิจจึงนั่งอยู่ในห้องเพียงคนเดียว คุณครูทิพาพรณีเดินมาเห็นจึงถามว่า สุกิจ ทำไมจึงมานั่งอยู่ในห้องเพียงคนเดียว ไม่ไปวิ่งเล่นกับเพื่อนๆ สุกิจจึงบอกคุณครูทิพาพรณีว่า ตอนนี้ไม่มีใครยอมเล่นและพูดคุยกับผมเลย ผมไม่ทราบว่าเป็นเพราะอะไร

ครูทิพาพรณี : ครูทราบมาแล้ว เธอเป็นคนชอบพูดจาเยาะเย้ยซ้ำเติมเพื่อนๆ อยู่เสมอ แม้เรื่องที่เป็นความผิดเพียงเล็กน้อย

สุกิจ : (หยุตคึดสักรู้หนึ่ง) ผมรู้สึกเสียใจและรู้สึกผิดมากครับคุณครู

ครูทิพาพรณี : ต่อไปเธอห้ามพูดจาเยาะเย้ยซ้ำเติมเพื่อนอีกนะ เพราะจะไม่มีใครคบเธอเป็นเพื่อน

ในขณะนั้นราตรีเดินเข้ามาและพูดกับสุกิจว่า เธอไม่ต้องเสียใจคนเราทำผิดพลาดกันได้ ขอให้เธอปรับปรุงตนเองให้ดี ฉันจะเป็นเพื่อนกับเธอเหมือนเดิม

ครูทิพาพรรณจึงบอกให้สุกิจดูตัวอย่างจากราตรีที่มาพูดให้กำลังใจและไม่ซ้ำเติมเพื่อน อย่างที่สุกิจทำ

ตั้งแต่นั้นมาสุกิจได้ปรับปรุงตนเองใหม่และกลายเป็นที่รักของเพื่อนๆเช่นเดิม

โปรแกรมการใช้กรณีตัวอย่าง

การทดลองครั้งที่ 9

- หัวข้อ** การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกรุณาเรื่อง
การแสดงความเห็นใจและให้กำลังใจเมื่อเพื่อนมีทุกข์
- วัตถุประสงค์** เพื่อพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกรุณา
เรื่อง การแสดงความเห็นใจและให้กำลังใจเมื่อเพื่อนมีทุกข์
- เวลา** 50 นาที
- อุปกรณ์** เอกสารประกอบการใช้กรณีตัวอย่าง เรื่อง “กำลังใจ”
- วิธีดำเนินการ** ผู้วิจัยดำเนินการทดลองเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้
1. ขั้นนำ ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับเรื่อง การแสดงความเห็นใจและให้กำลังใจเมื่อเพื่อนมีทุกข์
 2. ขั้นเสนอกรณีตัวอย่าง ผู้วิจัยเสนอกรณีตัวอย่างเป็นเอกสารเรื่อง “กำลังใจ” ให้นักเรียนได้ศึกษา ตลอดจนตั้งคำถามหรือประเด็นปัญหา เพื่อให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น การวิเคราะห์และเสนอแนวทางการพัฒนาการแสดงความเห็นใจและให้กำลังใจเมื่อเพื่อนมีทุกข์
 3. ขั้นสรุป ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันสรุปความหมายและความสำคัญของการแสดงความเห็นใจและให้กำลังใจเมื่อเพื่อนมีทุกข์แล้วผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม
- การประเมินผล**
1. สังเกตจากการร่วมมือในการทำกิจกรรม
 2. สังเกตจากการตอบคำถามของนักเรียน

เอกสารกรณีตัวอย่าง

เรื่อง กำลังใจ

วันที่ 1 พฤษภาคม เป็นวันประกาศผลการสอบ นักเรียนทุกคนต่างเดินทางมาฟังผลสอบ ปรีชาเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 / 1 ก็เดินทางมาฟังผลการสอบเช่นกัน เมื่อคุณครูประจำชั้นได้ประกาศผลการสอบและแจกสมุดรายงานผลการเรียนของนักเรียนแต่ละคนเสร็จเรียบร้อยแล้ว นักเรียนแต่ละคนต่างก็เปิดดูผลการสอบของตนเอง

ปรีชาสอบได้ลำดับที่ที่ไม่ดีนักจึงไม่อยากจะบอกใคร แต่อ่านวยได้เข้ามาถามปรีชาว่าสอบได้ที่เท่าไร ปรีชาจึงจำใจบอกผลการสอบของตนแก่อ่านวย เมื่ออ่านวยได้รู้คะแนนของปรีชาว่าเป็นอย่างไร ก็รีบตะโกนบอกเพื่อนคนอื่นๆ ด้วยเสียงอันดัง เพื่อให้เพื่อนๆ คนอื่นรู้ว่าปรีชาสอบได้คะแนนไม่ดี นอกจากนั้นอ่านวยยังพูดเยาะเย้ยปรีชาอยู่ตลอดเวลา ปรีชาจึงเสียใจมากและเดินออกจากห้องไปนั่งที่ใต้ต้นไม้หลังโรงเรียนอย่างเงียบๆ ขณะนั้นโอภาสเพื่อนร่วมชั้นของปรีชาได้เห็นเหตุการณ์โดยตลอดจึงเดินตามหาปรีชาจนไปพบปรีชาที่บริเวณหลังโรงเรียน โอภาสจึงได้ถามปรีชาว่าเป็นอะไร ปรีชาจึงเล่าให้โอภาสฟังว่า อ่านวยได้พูดเยาะเย้ยที่ตนเองสอบได้คะแนนไม่ดีและกลัวพ่อดุเมื่อกลับถึงบ้านแล้ว ตนเองไม่รู้จะทำอย่างไรดีและไม่อยากกลับบ้านจึงมานั่งอยู่ที่นี่เพียงคนเดียว

โอภาส : ปรีชาเธออย่าไปสนใจคำพูดของอ่านวยเลย ในภาคเรียนต่อไปเธอก็แกล้งตัวใหม่ได้และเธอยังไม่ได้นำผลการเรียนไปให้พ่อเธอดูไม่ใช่หรือ พ่อเธออาจจะไม่ดุเธอก็ได้ แต่ถ้าหากพ่อเธอจะดุเธอก็เป็นการดูด้วยความรักลูก เธอไม่ต้องกลัวหรอก

ปรีชา : ขอบใจมากโอภาสที่เธอพูดให้กำลังใจฉัน

หลังจากนั้นทั้งสองก็เดินทางกลับบ้าน ปรีชาได้นำผลการเรียนไปให้กับพ่อของตนเองดู พ่อของปรีชาไม่ได้ดูว่าอะไรและพูดให้กำลังใจปรีชาให้ตั้งใจเรียนใหม่ในภาคเรียนหน้าเพื่อจะได้คะแนนที่ดีดังเดิม

ภาคเรียนต่อมาปรีชายังคงพูดจาเยาะเย้ยซ้ำเดิมปรีชาเกี่ยวกับผลการเรียนในภาคเรียนที่แล้ว

แต่ปรีชาไม่สนใจและตั้งใจเรียนเพื่อให้ผลการเรียนดีขึ้นโดยมีโอภาสคอยให้กำลังใจเสมอ เมื่อผลการสอบในภาคเรียนที่สองออกมาปรากฏว่าคะแนนของปรีชาดีขึ้น แต่คะแนนของอ่านวยได้ลำดับที่ต่ำลงเพราะคิดว่าตนเองเก่งแล้วจึงไม่ตั้งใจเรียนเหมือนกับในภาคเรียนแรก

เมื่อได้รับทราบผลการเรียนอำนาจได้เยี่ยมขริมลงไป ปรีชาจึงเดินเข้าไปพูดให้กำลังใจ
อำนาจว่าให้เริ่มต้นปรับปรุงตนเองใหม่ได้ อำนาจดีใจที่ปรีชาไม่โกรธตนเองและยังพูดกำลังใจกับ
ฉันอีก ต่อไปนี้ฉันจะไม่พูดซ้ำเติมใครอีกแล้ว หลังจากนั้นอำนาจและปรีชาก็เป็นเพื่อนกันตลอด
ไป

โปรแกรมการใช้กรณีตัวอย่าง

การทดลองครั้งที่ 10

หัวข้อ การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกรุณาเรื่อง ความกรุณา

วัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกรุณา
เรื่อง ความกรุณา

เวลา 50 นาที

อุปกรณ์ เอกสารประกอบการใช้กรณีตัวอย่าง เรื่อง “ ใจกรุณา ”

วิธีดำเนินการ ผู้วิจัยดำเนินการทดลองเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นนำ ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับเรื่อง ความกรุณา
2. ขั้นเสนอกรณีตัวอย่าง ผู้วิจัยเสนอกรณีตัวอย่างเป็นเอกสารเรื่อง “ ใจกรุณา ”

ให้นักเรียนได้ศึกษา ตลอดจนถึงคำถามหรือประเด็นปัญหา เพื่อให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น การวิเคราะห์และเสนอแนวทางการพัฒนาความกรุณา

3. ขั้นสรุป ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันสรุปความหมายและความสำคัญของความกรุณาแล้วผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

การประเมินผล

1. สังเกตจากการร่วมมือในการทำกิจกรรม
2. สังเกตจากการตอบคำถามของนักเรียน

เอกสารกรณีตัวอย่าง

เรื่อง ใจกรุณา

ในห้องเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4/1 ชั่วโมงสังคมศึกษา ครูอดุลย์ได้แบ่งกลุ่มให้นักเรียนเพื่อร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับความกรุณา โดยใช้ประสบการณ์จริงที่เคยพบมาในโรงเรียนและนำมาปรึกษากันในกลุ่ม เมื่อนักเรียนในแต่ละกลุ่มมาปรึกษาหารือกันเรียบร้อยแล้วนักเรียนแต่ละกลุ่มก็ได้ออกมารายงานหน้าชั้น เริ่มจากกลุ่มแรกเป็นกลุ่มของกิตติได้ออกมาอภิปรายว่าสืบสายเป็นผู้ที่มีความกรุณาด้วยการช่วยน้องน้ำฝนที่ขาพิการถือกระเป๋าเวลามาโรงเรียนและตอนกลับบ้าน รวมทั้งนั่งคุยเป็นเพื่อนเวลาพักกลางวัน ถือได้ว่าสืบสายเป็นผู้มีความกรุณาช่วยเหลือผู้ที่อ่อนแอกว่า กลุ่มที่รายงานเป็นกลุ่มต่อมา ได้แก่ กลุ่มของพรพรรณ เป็นกลุ่มที่ออกมาอภิปรายเรื่องของซุสที่รู้จักช่วยเหลือเพื่อนที่เดือดร้อน ด้วยการให้ยืมอุปกรณ์การเรียน โดยไม่ตำหนิและซ้ำเติมเพื่อน นับได้ว่าซุสเป็นผู้มีความกรุณาต่อเพื่อนอย่างสม่ำเสมอ กลุ่มที่รายงานเป็นกลุ่มต่อมา ได้แก่ กลุ่มของพรไทน์ พรไทน์ได้กล่าวถึงโอกาสว่าเป็นผู้ที่ไม่พูดจาเยาะเย้ยซ้ำเติมเพื่อนเมื่อเพื่อนสอบได้คะแนนไม่ดีและยังพูดให้กำลังใจให้เพื่อนให้ตั้งใจเรียนต่อไป ไม่เกินความท้อแท้ ส่วนกลุ่มของวรกานต์นั้นได้ออกมาอภิปรายถึงสுகิจเกี่ยวกับการที่สுகิจชอบพูดซ้ำเติมเพื่อนเป็นประจำทั้งที่ในบางครั้งเป็นความผิดที่เล็กน้อยแต่ในเวลาต่อมาสுகิจสามารถปรับปรุงตนเองได้และไม่เคยพูดเยาะเย้ยซ้ำเติมเพื่อนอีกเลยทำให้เพื่อน ๆ ยากเล่นกับสுகิจเหมือนเดิม

ครูอดุลย์จึงได้นำเรื่องราวที่นักเรียนทุกกลุ่มได้อภิปรายมากล่าวสรุปว่าการที่นักเรียนมีใจที่กรุณาต่อเพื่อน ๆ และน้อง ๆ ด้วยความเต็มใจโดยไม่หวังผลตอบแทน ทำให้นักเรียนได้รับความสุขใจได้เป็นที่รักของเพื่อนนักเรียนในห้องและบุคคลอื่นๆต่อไป

โปรแกรมการใช้กรณีตัวอย่าง

การทดลองครั้งที่ 11

หัวข้อ การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเมตตากรุณาเรื่อง ความเมตตากรุณา

วัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเมตตากรุณา
เรื่อง ความเมตตากรุณา

เวลา 50 นาที

อุปกรณ์ เอกสารประกอบการใช้กรณีตัวอย่าง เรื่อง “ เมตตากรุณา ”

วิธีดำเนินการ ผู้วิจัยดำเนินการทดลองเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นนำ ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับเรื่อง ความเมตตากรุณา
2. ขั้นเสนอกรณีตัวอย่าง ผู้วิจัยเสนอกรณีตัวอย่างเป็นเอกสารเรื่อง

“ เมตตากรุณา ” ให้นักเรียนได้ศึกษา ตลอดจนตั้งคำถามหรือประเด็นปัญหา เพื่อให้นักเรียน
แสดงความคิดเห็น การวิเคราะห์และเสนอแนวทางการพัฒนาความเมตตากรุณา

3. ขั้นสรุป ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันสรุปความหมายและความสำคัญของความ
เมตตากรุณาแล้วผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

การประเมินผล

1. สังเกตจากการร่วมมือในการทำกิจกรรม
2. สังเกตจากการตอบคำถามของนักเรียน

เอกสารกรณีตัวอย่าง เรื่อง เมตตากรุณา

วันนี้เป็นวันพระ ครูอดุลย์ซึ่งเป็นครูผู้สอนในรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและศิลปวัฒนธรรมได้พานักเรียนไปทำบุญและฟังพระเทศน์ที่วัด โดยนำอาหารที่ทางโรงเรียนจัดเตรียมไว้ให้ไปถวายพระที่วัดด้วย เมื่อนักเรียนทำบุญและฟังเทศน์จบลงแล้ว ครูอดุลย์ได้พานักเรียนกลับจากวัดมาที่โรงเรียน

เมื่อถึงโรงเรียนครูอดุลย์ได้ถามนักเรียนว่า " วันพระวันนี้ พระท่านได้สอนเรื่องอะไรบ้าง นักเรียนจำได้หรือเปล่า ใครสามารถบอกคุณครูได้บ้าง "

เด็กชายสมพรได้ยกมือขึ้นพร้อมกับบอกครูอดุลย์และเพื่อนในชั้นเรียนว่า พระท่านได้สอนเรื่องความเมตตากรุณาครับ ผมจำได้ว่าความเมตตา คือ การช่วยให้ผู้อื่นมีความสุข ส่วนความกรุณา คือ การช่วยให้ผู้อื่นพ้นทุกข์ครับ คุณครูอดุลย์ได้ชมเชยเด็กชายสมพรว่าดีมาก มีนักเรียนคนใดจะยกตัวอย่างได้อีกบ้าง

เด็กหญิงวิมลได้ยกมือขึ้นพร้อมกับพูดว่า หนูจำได้ว่าพระท่านสอนว่าผู้ที่มีความเมตตา ได้แก่ การไม่ข่มเหงรังแกผู้อื่น การไม่ทำให้ผู้อื่นไม่พอใจและการให้อภัยเมื่อผู้อื่นทำผิดพลาด

ส่วนเด็กชายสุรชัยได้กล่าวเสริมว่า พระท่านยังได้บอกอีกว่า ความกรุณา ได้แก่ การช่วยเหลือผู้ที่อ่อนแอกว่า การช่วยเหลือผู้ที่กำลังเดือดร้อน การไม่พูดจาเยาะเย้ยซ้ำเติมผู้อื่น การแสดงความเห็นใจและให้กำลังใจเมื่อเพื่อนมีความสุข ครับคุณครู

ครูอดุลย์จึงได้กล่าวว่า ดีมากที่นักเรียนทุกคนสามารถบอกคุณครูได้ แสดงให้เห็นว่านักเรียนได้ตั้งใจฟังคำสั่งสอนของพระ ครูจึงขอแนะนำให้นักเรียนนำคำสอนของพระท่านมาปฏิบัติให้เกิดผลสำเร็จในชีวิตประจำวัน โดยเริ่มจากทุกคนในโรงเรียน ไม่ว่าจะเป็นเพื่อนร่วมห้องเรียนหรือเพื่อนร่วมชั้นเรียน ยังรวมไปถึงรุ่นน้องรุ่นพี่ ครู ผู้ปกครอง คนงานภารโรงด้วย และควรช่วยเหลือเท่าที่นักเรียนช่วยได้โดยไม่หวังผลตอบแทนครับ ถ้านักเรียนสามารถปฏิบัติได้สิ่งเหล่านี้จะติดตัวนักเรียนตลอดไป

โปรแกรมการใช้กรณีตัวอย่าง การทดลองครั้งที่ 12

หัวข้อ	ปัจจัยนิเทศ
วัตถุประสงค์	1. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจการเรียนรู้โดยใช้กรณีตัวอย่าง 2. เพื่อให้นักเรียนทราบประโยชน์ของการพัฒนาความเมตตากรุณา 3. เพื่อให้นักเรียนนำสิ่งที่ได้รับจากการฝึกไปใช้ในการพัฒนาจริยธรรมด้านความเมตตากรุณา
เวลา	50 นาที
วิธีดำเนินการ	1. ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันตอบว่าได้ประโยชน์อะไรจากการเข้าร่วมการทดลองแล้วให้นักเรียนซักถามในสิ่งที่ยังไม่เข้าใจ 2. ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม 3. ผู้วิจัยกล่าวขอบคุณนักเรียนในกลุ่มทดลองที่ให้ความร่วมมือในการทดลองและกล่าวปิดการทดลอง
การประเมินผล	1. สังเกตจากการร่วมมือในการทำกิจกรรม 2. สังเกตจากการตอบคำถามของนักเรียน

ภาคผนวก ข

1. แบบสอบถามการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเมตตากรุณา
2. ตารางแสดงโครงสร้างแบบสอบถามการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม
ด้านความเมตตากรุณา
3. ตารางเฉลยคะแนนของแบบสอบถามการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม
ด้านความเมตตากรุณา
4. ตารางแสดงค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม
ด้านความเมตตากรุณา

แบบสอบถามการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเมตตากรุณา

คำชี้แจง

ให้นักเรียนอ่านสถานการณ์แต่ละข้อ แล้วคิดว่าถ้านักเรียนเป็นบุคคลในสถานการณ์นั้น นักเรียนจะตัดสินใจอย่างไร โดยเลือกคำตอบที่กำหนดให้ ซึ่งไม่มีคำตอบใดถูกหรือผิด และไม่กระทบกระเทือนผลการเรียนของนักเรียน จึงขอให้นักเรียนตอบให้ตรงกับความคิดเห็นของนักเรียนมากที่สุดโดยให้นักเรียนทำเครื่องหมาย X ทับตัวอักษร ก. ข. ค. หรือ ง. ให้ตรงกับข้อความที่นักเรียนเลือก

1. ด้านความเมตตา

1.1 ด้านความเมตตา การไม่ข่มเหงรังแกเพื่อน

1. สมชายเห็นเพื่อนๆ กำลังเอาจากจอกกันเล่นไพ่อย่างสนุกสนานที่สนามเด็กเล่นในตอนพักกลางวัน สมชายจึงเข้าไปห้ามปรามเพื่อนๆ ไม่ให้ทำ ถ้านักเรียนเป็นสมชายนักเรียนก็จะทำเช่นนั้นเพราะเหตุใด

- ก. ครูสอนว่าไม่ควรรังแกสัตว์
- ข. ไม่อยากให้เพื่อนๆ ถูกลงโทษถ้าครูมาเห็น
- ค. ควรคำนึงถึงความถูกต้อง
- ง. การรังแกสัตว์เป็นการกระทำที่ไม่ดี
- จ. ใครๆ จะได้ชมว่าสมชายไม่ชอบทำร้ายสัตว์
- ฉ. ไม่ควรทำให้สัตว์ได้รับความทุกข์ทรมาน

2. หลังเลิกเรียนสุทัศน์กับอาหารชวนอานนท์ไปจับแมลงปอที่หลังโรงเรียน แล้วเอาดอกหญ้าเสียบกันแมลงปอแล้วปล่อยให้บินแข่งกันว่าใครจะชนะ แต่อานนท์ไม่ไปเล่นด้วยถ้านักเรียนเป็นอานนท์ก็จะทำเช่นนั้นเพราะเหตุใด

- ก. มนุษย์และสัตว์สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข
- ข. การทรมานสัตว์ไม่มีผู้ใดทำกัน
- ค. เพื่อนๆ จะได้ชมว่ากั๋งไม่ชอบรังแกสัตว์
- ง. มนุษย์ไม่ควรรังแกสัตว์
- จ. คุณครูสอนว่าไม่ควรรังแกสัตว์
- ฉ. กลัวบาปกรรม

1.2 ด้านความเมตตา การไม่ทำให้เพื่อนไม่พอใจ

3. ในห้องเรียนชั้น ป.4 สมณีกสิมนำยางลบมาโรงเรียน เมื่อมีความจำเป็นต้องใช้จึงไปขอยืมฤดี ฤดีจึงให้สมณีกสิมยางลบ ถ้านักเรียนเป็นฤดีนักเรียนก็จะทำเช่นนั้นเพราะเหตุใด

- ก. เพื่อนจะได้ชมในความมีน้ำใจของฤดี
- ข. กลัวเพื่อนๆตำหนิถ้าไม่ให้สมณีกสิมยางลบ
- ค. ถ้าฤดีไม่ให้ยืมเพื่อนๆคนอื่นก็คงให้ยืม
- ง. ครูสอนให้มีความสามัคคีกัน
- จ. เป็นเพื่อนกันควรช่วยเหลือกัน
- ฉ. ควรมีน้ำใจกับเพื่อนทุกคน

4. ในห้องเรียนชั้น ป.4 สถาพรลืมนำไม้บรรทัดมาโรงเรียนจึงไปขอยืมไม้บรรทัดของอานนท์แต่อานนท์ไม่ให้ยืม สถาพรจึงขว้างไม้บรรทัดของอานนท์ทิ้ง ธาริณีเห็นจึงเตือนสถาพรว่าอย่าขว้างไม้บรรทัดของอานนท์ทิ้ง ถ้านักเรียนเป็นธาริณีก็จะทำเช่นนั้นเพราะเหตุใด

- ก. กลัวว่าอานนท์จะถูกเพื่อนๆรังเกียจ
- ข. เพื่อนๆจะได้ชมว่าธาริณีเป็นคนดี
- ค. กลัวเพื่อนๆไปฟ้องคุณครูทำให้สถาพรถูกลงโทษ
- ง. พ่อแม่สอนว่าเป็นเพื่อนกันมีปัญหาอะไรควรช่วยเหลือกัน
- จ. การขว้างสิ่งของของเพื่อนทั้งเป็นการกระทำที่ไม่ดี
- ฉ. เป็นเพื่อนกันควรตักเตือนกันให้ทำแต่ความดี

1.3 ด้านความเมตตา การให้อภัยเมื่อเพื่อนทำผิดพลาด

5. พิกุลยืมหนังสือของสมใจมาอ่านที่บ้านในตอนเย็น แต่พิกุลทำหนังสือของสมใจขาด แต่สมใจก็ไม่โกรธ ถ้านักเรียนเป็นสมใจก็จะทำเช่นนั้น เพราะเหตุใด

- ก. กลัวว่าจะทะเลาะกับพิกุล
- ข. ไม่มีใครอยากจะทำให้ข้าวของเสียหาย
- ค. เพื่อนๆจะได้รักสมใจมากขึ้น
- ง. ทำตามที่คุณครูเคยสอนไว้
- จ. ทุกคนมีโอกาสมั้ทำผิด
- ฉ. ให้อภัยเพื่อน เพื่อความสามัคคีภายในห้อง

6. โสภิตกำลังรับประทานอาหารกลางวันที่โรงอาหารของโรงเรียน วินัยทำน้ำหกรดเสื้อของโสภิต โสภิตโกรธวินัยและต่อว่าวินัย พรณิจึงเตือนโสภิตว่าวินัยไม่ได้ตั้งใจทำน้ำหกรดเสื้อผ้าโสภิต ถ้านักเรียนเป็นพรณิจึงจะทำเช่นนั้นเพราะเหตุใด

- ก. คนอื่นจะได้ชมว่ามีความอดทน
- ข. การให้อภัยคนอื่นเป็นสิ่งที่ดี
- ค. ไม่มีใครอยากจะทำให้ข้าวของเสียหาย
- ง. ถ้าไว้วายออกไปคนรอบข้างต้องตำหนิ
- จ. การไว้วายเสียงดังทำให้เพื่อนได้รับความอับอาย
- ฉ. ไว้วายไปเสื้อผ้างก็ไม่ใช่สะอาดเหมือนเดิม

2. ด้านความกรุณา

2.1 ด้านความกรุณา การช่วยเหลือเพื่อนที่อ่อนแอกว่า

7. วันหนึ่งที่บ้านของอรุณี มีชายชราผอมสทปรกมาขออาหารที่บ้าน อรุณีนำอาหารและน้ำมาให้ชายชรา ถ้านักเรียนเป็นอรุณีก็จะทำเช่นนั้นเพราะเหตุใด

- ก. กลัวชาวบ้านจะว่าใจร้าย
- ข. ให้อาหารชายชราเพื่อเพื่อนบ้านจะได้ชมเชย
- ค. คิดว่าทุกบ้านก็ต้องให้อาหารแก่ชายชราผู้เฒ่า
- ง. อรุณีมีหน้าที่ช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ที่อ่อนแอกว่าอยู่แล้ว
- จ. ชาวบ้านจะได้มองว่าบ้านอรุณีมีน้ำใจ
- ฉ. การให้อาหารกับเพื่อนมนุษย์ทำให้ได้รับบุญกุศล

8. ระหว่างทางที่เดินกลับบ้าน เพชรและพลอยเห็นคุณป้าคนหนึ่งทำข้าวของที่ซื้อตกเต็มถนนไปหมด พลอยเดินผ่านไปโดยไม่สนใจ เพชรจึงเตือนน้องและชวนพลอยกลับไปช่วยคุณป้าเก็บของที่ตก ถ้านักเรียนเป็นเพชรก็จะทำเช่นนั้น เพราะเหตุใด

- ก. การช่วยเหลือคนที่กำลังเดือดร้อนเป็นการกระทำที่ดี
- ข. ใครๆเขาก็ช่วยกันทั้งนั้น
- ค. ครูสอนให้ช่วยเหลือคนอื่น ๆ เท่าที่ จะทำได้
- ง. ถ้าไม่ช่วย คนที่ผ่านไปผ่านมาคงคิดว่าไม่มีน้ำใจ
- จ. คนที่พบเห็นจะได้ชมว่าใจดี
- ฉ. ควรช่วยเหลือคนที่กำลังประสบปัญหา

2.2 ด้านความกรุณา การช่วยเหลือเพื่อนที่เดือดร้อน

9. ดวงตาเป็นหัวหน้าชั้นเรียน ได้รับมอบหมายจากครู ให้เรียไรเงินเพื่อช่วยเหลือผู้ที่ประสบเหตุไฟไหม้ วันที่ดวงตาเรียไรเงินนั้น ดวงตาได้รับเงินมาโรงเรียน 20 บาทและตั้งใจว่าจะนำเงินไปซื้อขนมอร่อยๆที่อยากทานมาหลายวันแล้ว แต่ดวงตาก็อ่วมบริจาคด้วย ถ้านักเรียนเป็นดวงตาก็จะทำเช่นนั้นเพราะเหตุใด

- ก. จะได้รับคำยกย่องจากคนอื่น
- ข. ถ้าไม่บริจาคเพื่อนในห้องคงตำหนิว่าไม่มีน้ำใจ
- ค. เป็นหน้าที่ของพลเมืองดีต้องช่วยเหลือกัน
- ง. ต้องการช่วยเหลือคนที่เดือดร้อน
- จ. อยู่ในสังคมเดียวกันต้องรู้จักช่วยเหลือกัน
- ฉ. ควรช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่หวังผลตอบแทน

10. โรงพยาบาลประกาศว่ามีคนไข้คนหนึ่งต้องการเลือดโดยด่วน เนื่องจากทางโรงพยาบาลไม่มีเลือดสำรอง นาวินมีเลือดกรุ๊ปเดียวกับคนไข้และพูดกับเพื่อนว่า ไม่บริจาคเลือดให้เพราะเสียดาบเลือดของตนเอง แก้วจึงพูดว่าการบริจาคเลือดนั้นเป็นการทำบุญ ช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ด้วยกันนาวินจึงตัดสินใจบริจาคเลือด ถ้านักเรียนเป็นนาวินก็จะทำเช่นนั้นเพราะเหตุใด

- ก. เป็นหน้าที่ที่ได้ช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน
- ข. ถ้านาวินเกิดอุบัติเหตุต้องการเลือดจะได้ขอรับบริจาคให้นาวินบ้าง
- ค. บริจาคเพราะคนอื่นเขาก็บริจาคกัน
- ง. บริจาคเพราะกลัวถูกเพื่อนตำหนิ
- จ. บริจาคเพราะเพื่อนสนับสนุนให้บริจาค
- ฉ. บริจาคเพราะต้องการช่วยเหลือให้บุคคลพ้นจากความทุกข์โดยไม่หวังผลตอบแทน

2.3 ด้านความกรุณา การไม่เยาะเย้ยซ้ำเติมผู้อื่น

11. ที่โรงเรียนในชั่วโมงภาษาไทย มานพโดนคุณครูอำพันตีเพราะทำการบ้านไม่เสร็จ ธารากรเห็นเหตุการณ์โดยตลอดจึงเข้าไปสอบถามและช่วยเหลือมานพ ถ้านักเรียนเป็นธารากรก็จะทำเช่นนั้นเพราะเหตุใด

- ก. เป็นเพื่อนกันควรมีความเห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกัน
- ข. เพื่อนๆจะได้ชมว่าธารากรเป็นคนดี
- ค. กลัวเพื่อนๆหาว่าเป็นคนไม่มีน้ำใจ
- ง. เป็นหน้าที่ของเพื่อนที่ดี
- จ. เพื่อนในห้องก็คงทำแบบนี้
- ฉ. อยู่ร่วมห้องเดียวกันต้องรักใคร่กัน

12. ที่โรงเรียนในชั่วโมงวิทยาศาสตร์ ประไพทำแก้วน้ำแตกในอ่างล้างมือ สมพงษ์ยืนหัวเราะเยาะและพูดซ้ำเติมประไพที่ทำแก้วแตก สายสุนีย์จึงบอกให้สมพงษ์เลิกหัวเราะประไพและช่วยเก็บเศษแก้วที่แตก ถ้านักเรียนเป็นสายสุนีย์ก็จะทำเช่นนั้น เพราะเหตุใด

- ก. ครูสอนว่าไม่ควรหัวเราะเยาะเพื่อน
- ข. คราวหน้าประไพจะได้ช่วยเหลือบ้าง
- ค. การตักเตือนเพื่อนเป็นสิ่งที่ถูกต้อง
- ง. เป็นเพื่อนกันควรเห็นใจและช่วยเหลือกัน
- จ. ถ้าไม่รีบเก็บเศษแก้วอาจเกิดอุบัติเหตุกับเพื่อนและครูได้
- ฉ. ถ้าครูเห็นอาจถูกลงโทษทั้งห้อง

2.4 ด้านความกรุณา การแสดงความเห็นใจและให้กำลังใจเมื่อเพื่อนมีความทุกข์

13. ช่วงพักกลางวัน กาญจนาเห็นยุพานั่งอยู่คนเดียวจึงเข้าไปคุยด้วยและทราบว่ายุพาน้อยใจที่แม่ลำเอียง ชอบใช้แต่ยุพาคคนเดียว ไม่ใช้น้องบ้าง กาญจนาจึงพูดปลอบยุพาวว่าแม่รักลูกทุกคนเท่ากันแต่ที่แม่ใช้ให้ทำงานมากกว่าน้อง เพราะบางอย่างน้องยังทำไม่ได้ ถ้านักเรียนเป็นกาญจนาก็จะทำเช่นนั้น เพราะเหตุใด

- ก. คนอื่นๆก็คงทำเช่นเดียวกัน
- ข. เพื่อนที่ดีควรช่วยเหลือและให้กำลังใจกัน
- ค. ยุพาคจะได้เลิกน้อยใจแม่
- ง. คราวหน้ายุพาคจะได้ช่วยเหลือและปลอบใจตนเองบ้าง
- จ. ยุพาคจะได้สบายใจและคลายความทุกข์
- ฉ. ยุพาคจะได้รักและชื่นชมตนเองเพิ่มขึ้น

14. วันประกาศผลสอบ อานนท์เล่าให้ปัญญาฟังว่าตนเองสอบไม่ผ่านจึงถูกเพื่อนๆหัวเราะและดูถูกที่อานนท์สอบไม่ผ่าน กรรทองจึงพูดให้กำลังใจอานนท์ว่า ถ้าเขอดังใจอ่านหนังสือเขาก็จะสอบผ่านในปีหน้า นักเรียนเป็นกรรทองก็จะทำเช่นนั้น เพราะเหตุใด

- ก. พ่อแม่สอนให้ช่วยเหลือคนอื่นเท่าที่จะทำได้
 - ข. เป็นเพื่อนกันก็ควรช่วยเหลือกัน
 - ค. อานนท์จะได้ชมว่าเป็นเพื่อนที่ดี
 - ง. กลัวว่าเพื่อนจะไม่คบถ้าไม่ให้คำปรึกษา
 - จ. อานนท์จะได้มีโอกาสดปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้น
 - ฉ. อานนท์จะได้มีกำลังใจที่จะตั้งใจเรียนต่อไป
-

ตาราง 6 แสดงโครงสร้างแบบสอบถามการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเมตตากรุณา

ความเมตตากรุณา	จำนวน	ข้อที่
1. ความเมตตากรุณาด้านการไม่ข่มเหงรังแกเพื่อน	2	1 และ 2
2. ความเมตตากรุณาด้านการไม่ทำให้เพื่อนไม่พอใจ	2	3 และ 4
3. ความเมตตากรุณาด้านการให้อภัยเมื่อเพื่อนทำผิดพลาด	2	5 และ 6
4. ความเมตตากรุณาด้านการช่วยเหลือเพื่อนที่อ่อนแอกว่า	2	7 และ 8
5. ความเมตตากรุณาด้านการช่วยเหลือเพื่อนที่เดือดร้อน	2	9 และ 10
6. ความเมตตากรุณาด้านการไม่เยาะเย้ยซ้ำเติมผู้อื่น	2	11 และ 12
7. ความเมตตากรุณาด้านการแสดงความเห็นใจและให้กำลังใจเมื่อเพื่อนมีความทุกข์	2	13 และ 14
รวม	14	

ตาราง 7 เกลยคะแนนของแบบสอบถามการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเมตตากรุณา

ข้อที่	ก	ข	ค	ง	จ	ฉ
1	4	1	5	3	2	6
2	6	3	2	4	5	1
3	2	1	3	5	4	6
4	1	2	3	4	5	6
5	3	6	4	1	5	2
6	2	4	6	1	5	3
7	1	2	4	5	3	6
8	3	5	4	1	2	6
9	2	1	3	4	5	6
10	5	2	4	1	3	6
11	5	2	1	4	3	6
12	4	2	6	3	5	1
13	3	4	6	1	5	2
14	4	3	2	1	6	5

เกณฑ์ในการให้คะแนน ให้ 6 คะแนนในข้อที่อยู่ในชั้นหลักการยึดอุดมคติสากล

ให้ 5 คะแนนในข้อที่อยู่ในชั้นหลักการทำตามคำมั่นสัญญา

ให้ 4 คะแนนในข้อที่อยู่ในชั้นหลักการทำตามหน้าที่ทางสังคม

ให้ 3 คะแนนในข้อที่อยู่ในชั้นหลักการทำตามที่ผู้อื่นเห็นด้วย

ให้ 2 คะแนนในข้อที่อยู่ในชั้นหลักการแสวงหารางวัล

ให้ 1 คะแนนในข้อที่อยู่ในชั้นหลักการหลบหลีกการถูกลงโทษ

ตาราง 8 แสดงค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t) ของแบบสอบถามการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม
ด้านความเมตตากรุณา

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนกเป็น รายข้อ (t)	ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนกเป็น รายข้อ (t)
1	2.348	8	4.204
2	2.634	9	2.357
3	3.820	10	2.750
4	2.400	11	3.087
5	4.660	12	2.505
6	3.366	13	4.830
7	4.348	14	2.368

ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .8470

กระดาษคำตอบ

ชื่อ - นามสกุล.....อายุ.....ชั้น.....

1.	ก.	ข.	ค.	ง.	จ.	ฉ.
2.	ก.	ข.	ค.	ง.	จ.	ฉ.
3.	ก.	ข.	ค.	ง.	จ.	ฉ.
4.	ก.	ข.	ค.	ง.	จ.	ฉ.
5.	ก.	ข.	ค.	ง.	จ.	ฉ.
6.	ก.	ข.	ค.	ง.	จ.	ฉ.
7.	ก.	ข.	ค.	ง.	จ.	ฉ.
8.	ก.	ข.	ค.	ง.	จ.	ฉ.
9.	ก.	ข.	ค.	ง.	จ.	ฉ.
10.	ก.	ข.	ค.	ง.	จ.	ฉ.
11.	ก.	ข.	ค.	ง.	จ.	ฉ.
12.	ก.	ข.	ค.	ง.	จ.	ฉ.
13.	ก.	ข.	ค.	ง.	จ.	ฉ.
14.	ก.	ข.	ค.	ง.	จ.	ฉ.

ภาคผนวก ค

1. ตารางแสดงคะแนน การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเมตตากรุณาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนและหลังได้รับการฝึกตัวอย่าง
2. ตารางแสดงผลต่างของคะแนน การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเมตตากรุณาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ในกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังได้รับการฝึกตัวอย่าง
3. ตารางแสดงผลต่างของคะแนน การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเมตตากรุณาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ในกลุ่มควบคุม ก่อนและหลังได้รับการฝึกตัวอย่าง

ตาราง 9 แสดงคะแนนการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเมตตากรุณาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนและหลังได้รับการใช้กรณีตัวอย่าง

ลำดับที่	กลุ่มทดลอง		กลุ่มควบคุม	
	ก่อนทดลอง	หลังทดลอง	ก่อนทดลอง	หลังทดลอง
1	55	66	48	50
2	56	70	55	60
3	49	62	40	43
4	58	69	45	47
5	57	70	54	58
6	50	66	52	54
7	55	70	39	40
8	54	64	56	59
9	56	67	59	65
10	52	65	50	54
11	56	65	53	53
12	53	68	40	41
13	51	60	56	57
14	52	66	51	55
$\bar{X}$	53.86	66.29	49.86	52.57
S.D.	3.024	2.742	6.550	7.501

ตาราง 10 แสดงผลต่างของคะแนนการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความมีเมตตากรุณาของ
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ในกลุ่มทดลองก่อนและหลังได้รับการใช้กรณีตัวอย่าง

ลำดับที่	กลุ่มทดลอง			
	ก่อนทดลอง	หลังทดลอง	ผลต่าง (D)	ผลต่างยกกำลังสอง(D ²)
1	55	66	11	121
2	56	70	14	196
3	49	62	13	169
4	58	69	11	121
5	57	70	13	169
6	50	66	16	256
7	55	70	15	225
8	54	64	10	100
9	56	67	11	121
10	52	65	13	169
11	56	65	9	81
12	53	68	15	225
13	51	60	9	81
14	52	66	14	196
$\bar{X}$	53.86	66.29	$\sum D = 174$	$\sum D^2 = 2230$
S.D.	3.024	2.742	$\bar{X}_{diff} = 2.71$	
			S.D.-diff = 2.277	

ตาราง 11 แสดงผลต่างของคะแนนการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความมีเมตตากรุณาของ
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ในกลุ่มควบคุมก่อนและหลังไม่ได้รับการใช้กรณีตัวอย่าง

ลำดับที่	กลุ่มทดลอง			
	ก่อนทดลอง	หลังทดลอง	ผลต่าง (D)	ผลต่างยกกำลังสอง(D ²)
1	48	50	2	4
2	55	60	5	25
3	40	43	3	9
4	45	47	2	4
5	54	58	4	16
6	52	54	2	4
7	39	40	1	1
8	56	59	3	9
9	59	65	6	36
10	50	54	4	16
11	53	53	2	4
12	40	41	1	1
13	56	57	1	1
14	51	55	4	16
$\bar{X}$	49.86	52.57	$\sum D = 38$	$\sum D^2 = 142$
S.D.	6.550	7.501	$\bar{X}_{diff} = 12.43$	
			S.D. _{diff} = 1.729	

ภาคผนวก ง
หนังสือขอความร่วมมือเพื่อการวิจัย

ที่ ศธ 0519.12/๙๘-๖๘

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

/6 สิงหาคม 2547

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เพื่อการวิจัย

เรียน อาจารย์ใหญ่โรงเรียนวัดภามย์

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม และโปรแกรม

เนื่องด้วย นายธนินทร จันทร์ผล นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์เรื่อง “ผลของการใช้กรณีตัวอย่างที่มีต่อการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเมตตาครูของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4” โดยมี รองศาสตราจารย์เวณิกรทอง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย โดยขอใช้สถานที่เพื่อใช้โปรแกรมการใชกรณีตัวอย่างกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 16 คน และออกแบบสอบถามผลของการใชกรณีตัวอย่างที่มีต่อการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเมตตาครูของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ในระหว่างเดือนสิงหาคม - กันยายน 2547

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นายธนินทร จันทร์ผล ได้เก็บข้อมูลในการทำสารนิพนธ์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์เพ็ญศิริ จีระเดชากุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5618, 5731

หมายเหตุ : ต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 02-3925534 มือถือ 09-0062096

ที่ ศธ 0519.12/7-8/5

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

/6 สิงหาคม 2547

เรื่อง ขอกความอนุเคราะห์เพื่อพัฒนาเครื่องมือการวิจัย

เรียน อาจารย์ใหญ่โรงเรียนวัดภาชี

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม และโปรแกรม

เนื่องด้วย นายธนินทร จันทวงศ์ผล นิสิตรระดับปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์เรื่อง “ผลของการใช้กรณีตัวอย่างที่มีต่อการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเมตตากรุณาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4” โดยมี รองศาสตราจารย์เวณิกรทอง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อพัฒนาเครื่องมือการวิจัย โดยขอใช้สถานที่เพื่อทดลองใช้โปรแกรมการใช้กรณีตัวอย่างกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 16 คน และเป็นกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามผลของการใช้กรณีตัวอย่างที่มีต่อการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเมตตากรุณาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ในระหว่างเดือนสิงหาคม 2547

จึงเรียนมาเพื่อขอกความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นายธนินทร จันทวงศ์ผล ได้เก็บข้อมูลในการทำสารนิพนธ์ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์เพ็ญศิริ จีระเดชากุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5618, 5731

หมายเหตุ : ต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 02-3925534 มือถือ 09-0062096

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ชื่อ-สกุล	นายธนินทร จำนงค์ผล
วัน เดือน ปีเกิด	25 สิงหาคม 2519
สถานที่เกิด	จังหวัดชลบุรี
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 69/1 ม.3 ตำบลหนองบอนแดง อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี 20170
หน้าที่งานในปัจจุบัน	อาจารย์ 1 ระดับ 5
สถานที่ทำงานในปัจจุบัน	โรงเรียนวัดภาชี แขวงคลองตันเหนือ เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร 10110 โทร 02-3925534
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2538	มัธยมศึกษาตอนปลายจาก โรงเรียนพนัสพิทยาคาร
พ.ศ. 2542	ครุศาสตรบัณฑิต (เอกภาษาไทย) จากสถาบันราชภัฏราชนครินทร์
พ.ศ. 2548	การศึกษามหาบัณฑิต (เอกจิตวิทยาการศึกษา) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กรุงเทพมหานคร